

**EN STYRKET SAMMENHÆNGENDE OG
HELHEDSORIENTERET INDSATS MOD
HJEMLØSHED BLANDT UNGE, MED SÆR-
LIGT FOKUS PÅ FOREBYGGELSE OG TID-
LIG INDSATS**
UNGEPROJEKTET

MIDTVEJSEVALUERING

INDHOLD

1.	INDLEDNING	1
1.1	Baggrund	1
1.2	Ungeprojektet – et udviklings- og afprøvningsprojekt	3
1.3	Indsatserne – Samarbejdsmodellen, CTI-bostøtte og ICM-bostøtte	3
1.4	Fokus i midtvejsevalueringen	4
1.5	Forandringsteorien for projektet	5
1.6	En udsat målgruppe: Unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed	5
1.7	Kort om projektkommunerne	7
2.	DATA SOM GRUNDLAG FOR MIDTVEJSRAPPORTEN	10
2.1	Fidelitetsdata – hvor loyalt har kommunerne implementeret indsatserne?	10
2.2	Individdata og visuel frafaldsanalyse	10
2.3	Metodiske opmærksomhedspunkter	13
3.	SAMMENFATNING	15
3.1	De unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed	15
3.2	De foreløbige resultater for de unge	16
3.3	Implementeringen af Housing First og indsatserne	17
4.	INDSATSERNE: SAMARBEJDSMODELLEN, CTI OG ICM	18
5.	IMPLEMENTERINGEN AF INDSATSERNE	21
5.1	Housing First	21
5.2	Indsatserne	24
5.3	Organisering og samarbejde	30
6.	BESKRIVELSE AF DE UNGE OG DERES UDVIKLING	36
6.1	Overordnede profil for de unge	36
6.2	De unges køn og alder	37
6.3	Boligsituation	38
6.4	Psykiatriske diagnoser	45
6.5	De unges rusmiddelproblematikker	47
6.6	Netværk	51
6.7	Dagligdagsfunktioner	52
6.8	Beskæftigelse	54
7.	FOKUSPUNKTER I DET FREMADRETTEDE ARBEJDE	57

1. INDLEDNING

Gennem de senere år er der sket en stigning i antallet af hjemløse unge i Danmark, som har givet behov for en styrket indsats for at afhjælpe og forebygge hjemløshed blandt unge. I 2014 blev en særlig indsats for unge hjemløse igangsat af partierne bag satspuljen med indsatsprogrammet: 'En styrket sammenhængende og helhedsorienteret indsats mod hjemløshed blandt unge, med særlig fokus på forebyggelse og tidlig indsats' (herefter '*Ungeprojektet*').

Ungeprojektet er et udviklings- og afprøvningsprojekt, hvor den samlede indsatsmodel udvikles og afprøves i et samarbejde med Socialstyrelsen og 10 kommuner¹. Indsatsmodellen er baseret på at kombinere og integrere *Housing First-tilgangen*, der er det bærende princip i indsatsen på hjemløseområdet, med *samarbejdsmodellen*, som blev udviklet i projektet: 'Vejen til Uddannelse og Beskæftigelse'². Housing-First-tilgangen bygger på, at der allerede tidligt i et indsatsforløb etableres en boligløsning for den unge, samtidig med at der gives en intensiv social støtte efter evidensbaserede bostøttemetoder. Samarbejdsmodellen anvendes som en samlet metodisk ramme i alle indsatsforløb for at styrke sammenhængen og koordinationen i indsatsen for den unge og skabe en helhedsorienteret indsats.

Målgruppen for *Ungeprojektet* er både hjemløse unge og unge i risiko for at blive hjemløse. Der er tale om unge med komplekse støttebehov på grund af fx psykisk sygdom, rusmiddelproblematikker, manglende netværk mv., og som tidligt i livet er kommet ud i et socialt marginaliseringsforløb.

Projektets udviklingsfase (pilotfasen) har forløbet fra fjerde kvartal 2014 til og med første kvartal 2016, mens perioden fra andet kvartal 2016 og frem til afslutningen i 2017 udgør projektets afprøvningsfase.

Denne rapport udgør en midtvejsevaluering af *Ungeprojektet* og de metoder, kommunerne arbejder med, målrettet unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse. Midtvejsevalueringen er baseret på erfaringerne fra pilotfasen, og er gennemført af Rambøll og SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

1.1 Baggrund

Ved hjemløsetællingen i start 2009 blev der registreret 633 unge hjemløse mellem 18 og 24 år, mens tallet i start 2015 var steget til 1.172. Dette gav anledning til at iværksætte en mere sammenhængende og helhedsorienteret indsats for de unge hjemløse, for derved at nedbringe omfanget af hjemløshed blandt unge samt styrke forebyggelsen for unge i risiko for hjemløshed.

Ungeprojektet tog udgangspunkt i erfaringerne fra Hjemløsestrategien, der blev igangsat i 2008 og forløb frem til 2013. Hjemløsestrategien byggede på Housing First-tilgangen, der betonede vigtigheden af allerede tidligt i et indsatsforløb at skabe en stabilisering af boligsituationen, samtidig med at der blev givet en intensiv social støtte målrettet den enkelte borgers behov.

Housing First-tilgangen indebærer et skifte væk fra den hidtil mest udbredte tilgang på hjemløseområdet, der byggede på et begreb om boligparathed, det vil sige en opfattelse af, at den hjemløse borger først skulle være parat til at bo i egen bolig, før der blev etableret en boligløsning. Housing First-tilgangen betoner imidlertid, at den ustabile boligsituation i sig selv udgør en afgørende barriere for at kunne opnå en forbedring i borgerens øvrige situation, fx i forhold til psykiske problemer, rusmiddelproblematikker, uddannelse og beskæftigelse. Det er derfor, ifølge Housing-First-tilgangen, vigtigt allerede tidligt at skabe en stabilisering af boligsituationen ved at tilbyde borgeren en bolig.

¹ Ballerup, Esbjerg, Frederiksberg, Gladsaxe, Herning, Horsens, København, Randers, Aalborg og Aarhus.

² Læs mere: <http://socialstyrelsen.dk/unge/eftervaern/om-eftervaern/vejen-til-uddannelse-og-beskaeftigelse>.

Housing First-tilgangen bygger grundlæggende på recovery-tilgangen, det vil sige en opfattelse af, at borgere med psykosociale udfordringer (fx psykisk sygdom og/eller rusmiddelproblematikker) er i stand til helt eller delvist at komme sig, hvis indsatsen tager udgangspunkt i borgerens ønsker og situation, og hvis borgeren får en støtte og hjælp, der er tilpasset borgerens støttebehov.

Et centralt element i Housing First-tilgangen er, at samtidig med at der etableres en boligløsning, gives der også en intensiv social støtte, der er i stand til at håndtere hjemløse borgeres ofte komplekse støttebehov. Housing First-metoden indebærer således, at der anvendes evidensbaserede bostøttemetoder, der er velegnede til borgere med betydelig støttebehov pga. fx psykisk sygdom og/eller rusmiddelproblematikker.

I den danske hjemløsestrategi blev der udviklet og afprøvet tre forskellige bostøttemetoder: ACT (Assertive Community Treatment), ICM (Intensive Case Management) og CTI (Critical Time Intervention). Resultaterne af den danske indsats lå på linje med erfaringerne fra tilsvarende indsatser og forsøg i udlandet og viste, at det med Housing First-tilgangen og de evidensbaserede bostøttemetoder var muligt for en høj andel af de borgere, der modtog indsatsen, at komme i bolig og fastholde boligen.

Evalueringen af Hjemløsestrategien 2013 viste således, at cirka 9 ud af 10 borgere, der havde modtaget denne indsats, var kommet i bolig og havde fastholdt boligen³. Det var medvirkende til, at hjemløsheden var steget mindst i de kommuner, der deltog i Hjemløsestrategien, sammenlignet med landets øvrige kommuner, der ikke deltog i strategien. På denne baggrund konkluderede evalueringen af Hjemløsestrategien, at der var et betydeligt potentiale i en yderligere udbredelse, implementering og forankring af Housing First-princippet og bostøttemetoderne for voksne såvel som for unge hjemløse borgere.

Hjemløsestrategien indeholdt ikke et særskilt program for unge hjemløse, men i mange af projektkommunerne indgik unge hjemløse i indsatserne og i flere tilfælde var der specifikke projekter med fokus på de unge hjemløse. Der blev således gjort en del erfaringer med bolig- og støtteindsatser for gruppen af unge hjemløse.

En stor del af de unge hjemløse overnattede midlertidigt rundt omkring hos venner og bekendte, og mange forsøgte at undgå ophold på herberg, da det ofte blev oplevet som et vanskeligt miljø. Mange af de unge hjemløse havde allerede sammensatte psykosociale problemer, fx psykisk sygdom, der var under udvikling, og ofte i kombination med eskalerende rusmiddelproblematikker. Ligeledes havde mange forladt skolen tidligt. Kommunerne oplevede, at det ofte var en stor udfordring at skaffe boliger til de unge hjemløse, samtidig med at indsatsen måtte tage højde for, at der for de unge hjemløse ofte var tale om flere forskellige kritiske overgange på én gang. Ikke blot fra hjemløshed til bolig, men også mere generelt fra ung til voksen. Samtidig havde en betydelig del af de unge hjemløse været anbragt eller modtaget foranstaltninger som børn, hvorfor der også var tale om en overgang fra børne-/ungesystemet til indsatsen for udsatte voksne.

Erfaringerne pegede samlet set på, at det også for de unge hjemløse var vigtigt at skabe en tidlig stabilisering af boligsituationen, og at de unge hjemløse havde brug for en forholdsvis intensiv social støtte. Der var også et behov for særligt at tilpasse bostøttemetoderne til ungegruppen, fx i forhold til at kunne tilbyde hjælp til at komme tilbage i skole og uddannelse samt skabe bedre netværk til andre unge. Samtidig var der et betydeligt behov for at styrke koordineringen og sammenhængen i indsatsen, herunder ikke mindst et behov for, at den unge selv oplevede en bedre sammenhæng i indsatsen, og at den unge blev inddraget i udformningen af den indsats, der blev sat i gang. Der var således behov for at udvikle og afprøve en ny indsatsmodel for de unge hjemløse.

---

³ Rambøll og SFI (2013): Evaluering af hjemløsestrategien.

1.2 Ungeprojektet – et udviklings- og afprøvningsprojekt

*Ungeprojektet*⁴, som er et udviklings- og afprøvningsprojekt, løber i perioden 2014 til 2017. Projektet har til formål at udvikle og styrke indsatsen for unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse. Overordnet skal *Ungeprojektet* bidrage til at nedbringe antallet af unge hjemløse, dels ved at hjælpe de hjemløse unge i bolig og fastholde boligen, dels ved at forebygge hjemløshed blandt de unge der er i risiko herfor.

Ungeprojektet baserer sig på Housing First-tilgangen, hvor den unge tilbydes både en boligløsning og en målrettet social indsats, bl.a. gennem to evidensbaserede bostøttemetoder CTI og ICM⁵. For at styrke sammenhængen og koordineringen af indsatserne udgør samarbejdsmodellen⁶ en samlet ramme for at koordinere og skabe en helhedsorienteret indsats for de unge.

Ungeprojektets målgruppe er både hjemløse unge og unge i risiko for hjemløshed. Unge i risiko for hjemløshed er udsatte unge med samme typer af sociale problemer som de unge hjemløse, og som har en betydelig risiko for på et tidspunkt at blive hjemløse.

Ungeprojektet indeholder to faser; en udviklingsfase (pilotfasen), hvor indsatserne udvikles og tilpasses på baggrund af de første resultater og erfaringer, og en efterfølgende afprøvningsfase, hvor indsatserne afprøves efter den indledende tilpasning. Pilotfasen forløb fra opstarten i fjerde kvartal 2014 og frem til og med første kvartal 2016, hvor der skete en tilpasning og operationalisering af modellen i en lokal kommunal kontekst. Perioden fra andet kvartal 2016 og frem til afslutningen i 2017 udgør projektets afprøvningsfase.

1.3 Indsatserne – Samarbejdsmodellen, CTI-bostøtte og ICM-bostøtte

Der er i alt tre kombinationer af metoder, der indgår i indsatsen:

1. Samarbejdsmodel og CTI
2. Samarbejdsmodel og ICM
3. Samarbejdsmodel uden bostøtte

Hvor samarbejdsmodellen med én af de to bostøttemetoder gives til de unge hjemløse, benyttes 'samarbejdsmodel uden bostøtte' primært til de unge i risiko for hjemløshed og til unge i opstartsfasen, for derved at styrke forebyggelsen og koordineringen af indsatsen.

Samarbejdsmodellen er udviklet med særligt henblik på at samle de aktører, der er involveret i indsatsen for den unge, til regelmæssige tværfaglige teammøder med den unge i centrum og med en myndighedssagsbehandler som tovholder med ansvar for at koordinere indsatsen sammen med den unge og de øvrige aktører. Samarbejdsmodellen anvendes systematisk for alle unge der indgår i *Ungeprojektet*, og udgør således en samlet metodisk ramme for til at understøtte helhedsperspektivet, sammenhængen, koordinationen og inddragelse af borgeren ud fra Housing-First tilgangen.

I tilknytning til Samarbejdsmodellen nedsættes i hver kommune en styregruppe med ledelsesrepræsentanter fra de centrale aktører fra hhv. socialområdet, børne- og ungeområdet, beskæftigelses- og uddannelsesområdet mv. Derved sikres en organisering omkring indsatsen, som styrker afprøvningen og implementeringen af samarbejdsmodellen, såvel som den samlede model.

⁴ Samtidig med Ungeprojektet blev der igangsat et implementerings- og forankringsprojekt, som gennemføres i perioden 2014 til 2016, og som er henvendt til hjemløse borgere generelt (alle aldersgrupper). Implementerings- og forankringsprojektet har til formål at udbrede og forankre de indsatser, der blev udviklet og afprøvet under Hjemløsestrategien. Det vil sige Housing First-tilgangen og de evidensbaserede bostøttemetoder ACT, CTI og ICM.

⁵ Uddybes senere i rapporten.

⁶ Udviklet i projektet: Efterværnspakken, Samarbejdsmodellen 'Vejen til Uddannelse og Beskæftigelse'.

Foruden samarbejdsmodellen modtager de hjemløse unge også en bolig-mæssig og social indsats med afsæt i Housing First-tilgangen. Det indebærer, at de hjemløse unge tilbydes en bolig samtidig med, at der gives social bostøtte efter enten CTI-metoden eller ICM-metoden.

CTI-metoden består af et ni måneders forløb, der er inddelt i tre faser. I forløbet arbejder bostøttemedarbejderen sammen med den unge om at opbygge et støttenetværk rundt om den unge, og bygge bro til og støtte op om brugen af øvrige sociale indsatser. Den første fase har fokus på overgangen til egen bolig og på planlægning og igangsættelse af det sociale støtteforløb. Fase to har fokus på afprøvning og tilpasning af den sociale støtte og de øvrige indsatser som borgeren tilknyttes. Endelig har fase tre fokus på ansvarsoverdragelse og forankring af indsatsen i de øvrige tilbud og indsatser som borgeren er blevet tilknyttet.

ICM-metoden er en længerevarende indsats, der ikke er faseopdelt, og giver en intensiv, fleksibel social og praktisk støtte til den unge i hverdagen, samtidig med at bostøttemedarbejderen støtter op om brugen af øvrige indsatser i det omfang, den unge efterhånden bliver i stand til at benytte øvrige tilbud.

De unge i risiko for hjemløshed tilbydes først og fremmest den koordinerende, forebyggende støtte i samarbejdsmodellen, samtidig med at der er mulighed for også at modtage bostøtte efter CTI- eller ICM-metoderne, såfremt det vurderes nødvendigt.

1.4 Fokus i midtvejsevalueringen

Midtvejsevalueringen samler op på de foreløbige og væsentligste resultater i forhold til målgruppen af unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse. Fokus for midtvejsevalueringen⁷ er at:

- Vurdere de nuværende resultater af indsatserne: Samarbejdsmodel, 'samarbejdsmodel og CTI' samt 'samarbejdsmodel og ICM'
- Vurdere implementeringsgraden af de ovenfor nævnte indsatser (fideliteten)
- Identificere, hvilke faktorer der henholdsvis fremmer og svækker implementeringen af de ovenfor nævnte indsatser, og beskrive eksempler på, hvordan evt. implementeringsbarrierer er blevet håndteret og afhjulpet/løst.

Derudover har midtvejsevalueringen også haft til formål at tegne et billede af de unge, som er indskrevet i *Ungeprojektet*⁸.

På baggrund af rapportens væsentligste resultater peges der til sidst i rapporten på nogle fokus-punkter, som kommunerne kan lade sig inspirere af i det fremadrettede arbejde med Housing First-tilgangen, samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne.

I læsningen af midtvejsevalueringen er det vigtigt at være opmærksom på, at kommunerne stadig er i fuld gang med at afprøve indsatsen. Derfor kan der endnu ikke drages entydige konklusioner om karakteristika ved de unge, implementeringen af indsatsen, organisatoriske resultater og indsatsens betydning for de unges udvikling. Mange af kommunerne arbejder fortsat med at få indsatsen udviklet og implementeret fuldt ud. Samtidig er det kun ganske få af de unge (ca. 10 pct.), der indtil videre har afsluttet indsatsen. Langt hovedparten af de unge er enten blevet indskrevet i indsatsen for nylig eller er midtvejs i et forløb. Det må forventes, at de unge opnår en mere positiv udvikling i egen situation, i takt med at indsatsen kommer tættere på sin afslutning. Derfor viser midtvejsevalueringen ikke det fulde billede af indsatsens betydning for de unges udvikling. Der gøres opmærksom på, at der i evalueringens designet ikke indgår en kontrolgruppe, da det ville indebære, at en gruppe unge på forhånd skulle udpeges til ikke at modtage indsatsen. I evalueringen kan vi således belyse udviklingen for de unge, der har modtaget ind-

⁷ Socialstyrelsens udbudsmateriale, 2014.

⁸ Fremgå af projektbeskrivelsen for Ungeprojektet.

satsen, men vi kan ikke afgøre, hvordan de unges udvikling ville være, såfremt de ikke havde været en del af indsatsen.

Midtvejsevalueringen giver et statusbillede af projektet og arbejdet med indsatsen på et tidspunkt, hvor kommunerne har været i gang med implementeringen af indsatsen i halvandet år. Rapporten har fokus på de organisatoriske resultater og en status på de unges udvikling fra indskrivning til midtvejsevalueringen. Det er vigtigt, at rapporten læses med dette for øje.

Projektets slutevaluering forventes offentliggjort i første kvartal 2018, hvor der tegnes et samlet billede af projektets resultater efter afprøvningsperiodens afslutning.

1.5 Forandringsteorien for projektet

Ungeprojektet har som afsæt for projektudmøntningen udarbejdet en forandringsteori, som skitserer de langsigtede mål samt målene på mellemlang og kort sigt. Midtvejsevalueringen kan alene vurdere, om projektet har nået *de kortsigtede mål* og *målene på mellemlang sigt*.

Det **overordnede centrale mål** med *Ungeprojektet* er at nedbringe antallet af unge i hjemløshed. De langsigtede mål er derfor at styrke den forebyggende og tidlige indsats til udsatte unge, der er hjemløse eller i risiko herfor. Dette gøres gennem udvikling og afprøvning af en effektiv model for en tidlig, helhedsorienteret indsats, der kan forebygge og afhjælpe hjemløshed blandt udsatte unge borgere, således at disse unge på sigt får mulighed for at få et trygt liv med bolig, uddannelse og beskæftigelse på lige fod med andre unge.

På **borgerniveau** er den *langsigtede* målsætning, at unge borgere i målgruppen i videst muligt omfang udvikler eller genvinder deres kompetencer og muligheder for at fastholde egen bolig, herunder at de udvikler eller genvinder kompetencer og muligheder i forhold til at gennemføre en uddannelse og komme i beskæftigelse. Målsætningen på borgerniveau på *kort og mellemlang sigt* er, at den unge udredes og i samarbejde med de professionelle udarbejder en handleplan for, hvordan den unge bedst støttes i at komme ud af hjemløshed og får en hverdag på egne præmisser. Målet er også, at den unge oplever at få en sammenhængende og koordineret indsats målrettet den enkeltes samlede situation og behov og med inddragelse af egne ressourcer, at der etableres en stabil *boligløsning* med den rette støtte tilknyttet, at den unge styrker sine ressourcer ift. socialt netværk og psykisk helbred, og at rusmiddelproblematikker mindskes. Det sidste mål forventes ikke at være indfriet på kort sigt.

På **organisatorisk** niveau er den *langsigtede* målsætning, at unge borgere i hjemløshed og i risiko herfor tilbydes relevante, helhedsorienterede og sammenhængende indsatser med udgangspunkt i aktuelt bedste viden. Målsætningen på organisatorisk niveau på *kort og mellemlang sigt* er, at der etableres en kommunal organisering med et forpligtende, tværsektorielt samarbejde omkring målgruppen i tråd med Housing First-princippet samt samarbejdsmodellen, og at der er etableret en enkel indgang for de unge til relevante indsatser. Derudover, at der etableres et samarbejde med relevante aktører på boligområdet med henblik på at skabe bedre adgang til boliger til målgruppen. At der etableres procedurer for kompetenceudvikling og for fastholdelse af fokus på modellen og metoderne, samt at der er opbakning og kompetencer til implementering af indsatsen fra involverede medarbejdergrupper.

1.6 En udsat målgruppe: Unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed

Ungeprojektets målgruppe er unge i alderen 17-24 år, som enten *befinder sig i hjemløshed* eller er i *risiko for at blive hjemløse*. Der er i alt 306 unge som får eller har fået en indsats i Ungeprojektet.

Størstedelen af de unge, 73 pct., tilhører gruppen af *unge hjemløse*, mens ca. en fjerdedel, 23 pct. tilhører gruppen af unge *i risiko for hjemløshed*. 289 af de unge, dvs. 94 pct., er i en igangværende indsats i *Ungeprojektet*. For 17 af de unge, dvs. 6 pct., er indsats afsluttet. Hovedpar-

ten af indsætserne er planlagt afsluttet, kun en enkelt indsats er afsluttet uplanlagt. Tabellen nedenfor viser en oversigt over antal påbegyndte, igangværende og afsluttede indsætser, opdelt efter hvilken indsats, de unge modtager.

Tabel 1-1: Antal påbegyndte, igangværende og afsluttede indsætser

	Samlet	Samarbejdsmodel uden bostøtte		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Påbegyndte Indsætser	302	189	63	73	24	40	13
Igangværende Indsætser	286	179	63	68	24	39	14
Afsluttede Indsætser (samlet)	16	10	63	5	31	1	6
- Planlagt afsluttede	15	10	67	5	33	0	0
- Uplanlagt afsluttede	1	0	0	0	0	1	100

Note; Der er fire borgere som har modtaget Samarbejdsmodel, CTI-bostøtte og ICM-bostøtte. Disse fire borgere indgår ikke i tabellen. Tre af disse indsætser er igangværende og en enkel er afsluttet planlagt.

Gruppen af *unge hjemløse* omfatter unge, som ikke har egen bolig, og som i stedet overnatter på gaden eller på midlertidige boalternativer såsom herberg. Sofasurfere, dvs. personer, som overnatter midlertidigt hos familie, venner eller bekendte, betegnes ligeledes som hjemløse og udgør generelt den største gruppe blandt de unge hjemløse⁹.

Danske erfaringer viser, at de unge hjemløse ofte har et komplekst problembillede, som er kendetegnet ved, at de ud over hjemløshed har øvrige sociale og helbredsmæssige problemer, fx rusmiddelproblematikker, psykiske vanskeligheder, økonomiske problemer og manglende netværk. Den seneste hjemløsetælling fra 2015 viste, at 47 pct. af de unge hjemløse har en psykisk sygdom og 61 pct. har rusmiddelproblematikker i form af enten alkohol, hash, hårde stoffer eller et problematisk forbrug af medicin. Særligt problematikker ifht. hash er udbredt, idet 55 pct. af de unge hjemløse har problematikker ifht. hash. I alt er det 77 pct. af de unge hjemløse registreret i hjemløsetællingen, der enten har en psykisk sygdom og/eller rusmiddelproblematikker, og 31 pct. kan karakteriseres som psykisk syge med rusmiddelproblematikker.

Yderligere forskning i gruppen af unge hjemløse viser, at mens cirka halvdelen kommer fra det, der kan karakteriseres som socialt udsatte familier, kommer den anden halvdel fra bredere sociale lag, hvor forældrene typisk er i beskæftigelse og ikke har væsentlige sociale problemer. Fælles for de to grupper er, at de unge i løbet af ungdomsårene har udviklet forskellige former for psykosociale problemer som psykisk sygdom og rusmiddelproblematikker, ligesom en stor del er gået ud af skolesystemet forholdsvis tidligt – fx uden en afsluttende eksamen eller umiddelbart efter 9. klasse. Nogle har dog også påbegyndt en ungdomsuddannelse, men har typisk afbrudt uddannelsen.¹⁰

Gruppen af *unge i risiko for hjemløshed* omfatter unge med sociale problemstillinger, der på nuværende tidspunkt har egen bolig, men som har vanskeligt ved at fastholde deres bolig, samt unge, som i forbindelse med ophør af en anbringelse, befinder sig i en sårbar situation. Den unges vanskeligheder med at fastholde egen bolig er ofte forårsaget af manglende huslejebetaling samt sociale problemstillinger såsom rusmiddelproblematikker, psykiske vanskeligheder og udadreagerende adfærd. For unge, der bor i ungdomsbolig, kan vanskeligheden ved at fastholde boligen derudover skyldes, at de enten er i risiko for at blive smidt ud af eller droppe ud af deres ungdomsuddannelse med risiko for at miste deres tildelte ungdomsbolig.

⁹ SFI's hjemløsetælling 2015, s. 17-18.

¹⁰ Benjaminsen, L. (2015).

Fokus på forebyggelse i gruppen af unge i risiko for hjemløshed er en ny vinkel i forhold til den tidligere Hjemløsestrategi. Ligeledes udgør identifikationen og kontaktskabelsen til unge i risiko for hjemløshed et centralt udviklingselement i kommunernes indsats i udviklingsfasen. Herunder har kommunerne i projektet skullet identificere risikogruppen lokalt, og i relation til samarbejdsmodellen skullet etablere en indskrivningsprocedure.

Samlet er gruppen af unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed karakteriseret ved at have komplekse støttebehov. Set i dette lys er det vigtigt i vurderingen af indsatsens resultater at være opmærksom på, at kommunerne arbejder med en meget udsat gruppe af unge. Det betyder, at eventuelt fravær af forbedringer i forhold til fx psykiske problemer og rusmiddelproblematikker ikke nødvendigvis skal tolkes negativt, da det typisk tager lang tid, før en recoveryproces tager form, og der er således også på kort sigt snarere tale om en opbremsning af et socialt marginaliseringsforløb med både rusmiddelproblematikker, psykiske vanskeligheder, hjemløshed og en dårligere økonomisk situation. Det skal ses i lyset af, at mange af de unge, på det tidspunkt, hvor de opspores og hvor indsatsen igangsættes, typisk har været "fanget" i en ond spiral, hvor deres problemer har vokset sig større og stadigt mere uoverskuelige. En opbremsning af en eskalerende social marginalisering kan således på kort sigt, som der er tale om i midtvejsevalueringen, være udtryk for, at indsatsen allerede har været succesfuld.

Indsatsen skal være med til at bidrage til, at de unge tager de første skridt på vejen mod en positiv udvikling af egne livsvilkår, og via denne udvikling bane vejen for, at de unge kan få relevant social- og sundhedsfaglig støtte, som skal sikre en varig forbedring af deres situation på længere sigt. Først på lidt længere sigt kan det forventes, at den unge bliver integreret i beskæftigelses- og uddannelsessystemet på lige fod med andre unge.

Resultaterne af tidligere forskning viser generelt, at veje ud af hjemløshed for unge langt fra følger en lineær eller enkel udvikling. Tværtimod kan der være tale om både frem- og tilbage-skridt, og for nogle unge sker der en tilbagevenden til en hjemløshedssituation igen og igen, og det kan således tage flere forsøg, før det lykkes at komme ud af hjemløsheden. En systematisk og koordineret støtte er imidlertid en væsentlig forudsætning for et succesfuldt forløb¹¹. Resultaterne i midtvejsevalueringen skal således ses i sammenhæng med, at unge hjemløse eller unge, som er i risiko for at blive hjemløse, ofte har behov for en vidtgående og længerevarende indsats, hvor fremskridt i de unges situation på kort tid kan efterfølges af tilbageskridt, der betyder, at medarbejderne indimellem skal "starte forfra" med relations-, motivationsarbejdet og den socialfaglige støtte.

Endelig kan en umiddelbart negativ udvikling (fx en oplevelse af en forværring af psykiske problemer eller rusmiddelproblematikker) være udtryk for, at indsatsen for nogle unge er et første led i en større erkendelse af egne problemer, som gør, at de i opstarten af indsatsen oplever, at deres situation er værre, end da indsatsen rent faktisk gik i gang. Samlet set er det altså vigtigt at have de unges komplekse problembillede for øje – og en forståelse af, hvad det betyder for kommunernes arbejde med denne meget udsatte gruppe af unge.

1.7 Kort om projektkommunerne

Samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne målrettet unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse afprøves i 10 kommuner. Det drejer sig om kommunerne¹²: *Ballerup, Esbjerg, Frederiksberg, Gladsaxe, Herning, Horsens, København, Randers, Aalborg og Aarhus*.

Kommunerne arbejder med forskellige kombinationer af samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne, da nogle af kommunerne kun anvender CTI-metoden, mens andre anvender både CTI- og

¹¹ Se fx Mayock & Corr, 2013, Karabanow & Naylor, 2013.

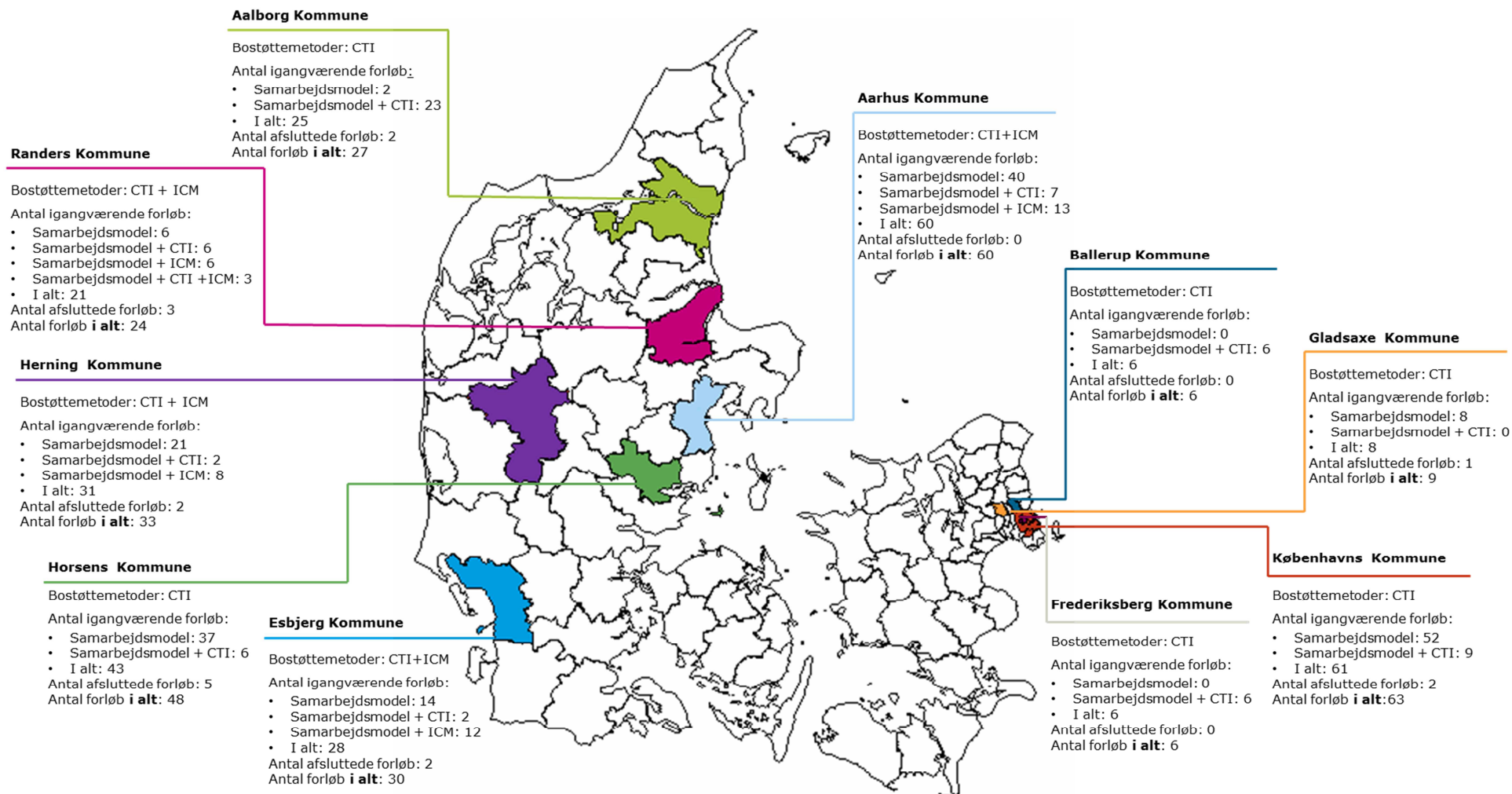
¹² Albertslund Kommune modtog oprindeligt midler til Ungeprojektet, men valgte sidenhen at træde ud af projektet, hvorfor Albertslund Kommune er ikke omfattet af midtvejsevalueringen.

ICM-metoderne. Ligeledes varierer antallet af unge, som har været en del af indsatsen i kommunerne, betydeligt fra kommune til kommune. Figuren nedenfor giver et overblik over de kommuner, der indgår i afprøvningen af indsatsen, ligesom figuren viser kommunernes geografiske placering, størrelse samt antallet af unge, som kommunerne på nuværende tidspunkt har indskrevet i indsatsen.

Da de to bostøttemetoder er forskellige, kan det betyde, at det er lidt forskellige indsatser, der kan tilbydes de unge hjemløse, afhængigt af, om kommunen udelukkende anvender CTI-metoden eller anvender begge metoderne.

De kommuner, der anvender begge metoder, har således umiddelbart en bedre mulighed for at differentiere brugen af metoderne til forskellige målgrupper og således anvende CTI-metoden til de unge, der forventes hurtigere at blive i stand til at benytte øvrige indsatser, mens ICM-metoden er henvendt til de unge, der har brug for en mere intensiv støtte i en længere periode. Et væsentligt formål er således også, at projektet skal bidrage med en bedre viden om, hvilke indsatser, der er mest velegnede til forskellige grupper af unge hjemløse.

Figur 1-1: Danmarkskort over de kommuner, som deltager i afprøvningen af indsatsen

Note: Det er kun de unge, som er i et igangværende forløb, der er inkluderet i opdelingen på de tre indsatser.

2. DATA SOM GRUNDLAG FOR MIDTVEJSRAPPORTEN

I dette kapitel præsenteres de data, som midtvejsevalueringen af *Ungeprojektet* bygger på. Midtvejsevalueringen bygger på data fra:

- Fidelitetsmålingerne
- Individindberetningerne
- Kvalitative interviews fra casebesøg og telefoninterviews.

Fidelitetsdata er blevet indberettet af projektlederne hvert kvartal, mens individindberetningerne er foretaget løbende af enten bostøttemedarbejdere eller myndighedskoordinatorer. De kvalitative interviews er foretaget i forbindelse med casebesøg i Aarhus, Gladsaxe, Herning, Frederikshavn og Esbjerg Kommune samt telefoniske interviews med Ballerup, Horsens, Aalborg, København og Randers Kommune.

I midtvejsevalueringen indgår de unge, som på nuværende tidspunkt modtager en indsats, og som minimum har fået foretaget to målinger (ved opstart og seneste måling), eller som har afsluttet et forløb. Vi har foretaget en frafaldsanalyse, som giver et visuelt overblik over, hvilke individindberetninger, der indgår i midtvejsevalueringen. Denne ses længere nede i kapitlet.

Kapitlet afsluttes med en kort diskussion af de evaluermæssige begrænsninger, der ligger i at forsøge at tale om effekter i en ikke-afsluttet indsats uden en kontrolgruppe¹³.

De unge hjemløse og de unge i risiko for hjemløshed behandles i midtvejsevalueringen samlet, idet der ikke er nok unge i hver gruppe til at foretage meningsfulde analyser. I den endelige evaluering vil det være væsentligt at forsøge at sondre mellem de to målgrupper i en vis udstrækning.

2.1 Fidelitetsdata – hvor loyalt har kommunerne implementeret indsatserne?

Fidelitetsdata benyttes i midtvejsevalueringen til at give et billede af kommunernes arbejde med implementeringen af de forskellige elementer i projektet. Kommunernes fidelitet er blevet målt på tre overordnede temaer, som er:

- Fideliteten af Housing first-tilgangen
- Fideliteten af indsatserne
  - Samarbejdsmodellen
  - CTI-metoden
  - ICM-metoden
- Fidelitet i forhold til organisering og implementering af Housing First-tilgangen.

Fidelitetsdata bygger på indberetninger fra de kommunale projektledere, som har udfyldt en række spørgsmål om implementeringen af tilgangen og indsatserne i *Ungeprojektet*. Fidelitetsdata giver således et indblik i, hvor tro kommunerne har været mod grundprincipperne i tilgangen, indsatserne og organiseringen i forbindelse med implementeringen. Fideliteten er væsentlig for at kunne vurdere, hvorvidt indsatsen er implementeret metodelojalt, og dermed vigtigt for at kunne sandsynliggøre, at eventuelle effekter kan tilbageføres til indsatsen og metoderne, der afprøves.

2.2 Individdata og visuel frafaldsanalyse

Individdata bygger på indberetninger fra kommunerne, som har besvaret en række spørgsmål om den unge ved indsatsens opstart og derefter hver tredje måned. For en lille gruppe af unge, der indgår i midtvejsevalueringen, er der også foretaget en afsluttende måling, hvilket betyder,

¹³ Det ville indebære, at en gruppe unge på forhånd skulle udpeges til ikke at modtage indsatsen.

at de ikke modtager indsatsen mere. De unge, som ikke længere er indskrevet i indsatsen, er ikke medregnet i figuren på foregående side.

På nuværende tidspunkter er 306 unge indskrevet i de 10 kommuner. Det er data fra disse unge, som benyttes til at beskrive målgruppen. Alle disse unge modtager samarbejdsmodellen, hvor indsatser og mål for de unge koordineres. Herudover kan de unge modtage bostøtte efter en ud af to evidensbaserede bostøttemetoder: Critical Time Intervention (CTI) og Intensive Case Management (ICM). Disse metoder uddybes yderligere i kapitel 3. Der er således tre forskellige kombinationer af indsatser, de unge kan modtage:

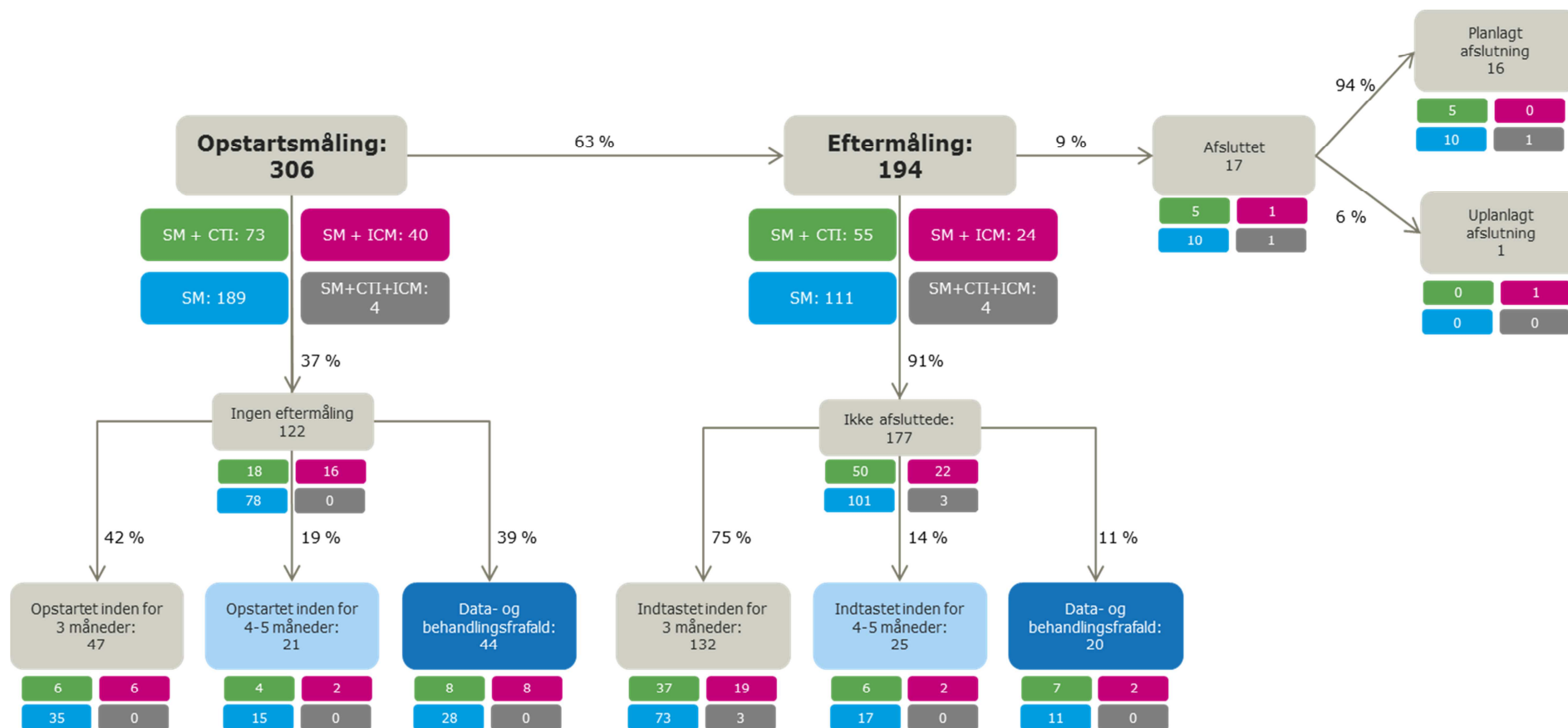
- Samarbejdsmodel (SM)
- Samarbejdsmodel og CTI (SM + CTI)
- Samarbejdsmodel og ICM (SM + ICM)¹⁴
- Samarbejdsmodel og CTI og ICM (SM + CTI + ICM).

De unge, der ud over samarbejdsmodellen både har modtaget CTI og ICM, er en meget lille gruppe, som er for begrænset til at indgå i vurderingen af de unges udvikling som en særskilt gruppe. De indgår derfor i den samlede gruppe, idet de har en opstartsmåling og en seneste måling, men afrapporteres ikke særskilt. Nedenfor er vist visuelt, hvor langt de unge er i deres indsatsforløb, hhv. hvorvidt de ser ud til at være frafaldet indsatsen.

---

¹⁴ Fire ud af 10 kommuner har arbejdet med ICM. Det drejer sig om Randers, Herning, Esbjerg og Aarhus Kommune.

Figur 2-1: Frafaldsanalysen – forløbet for de unge, som indgår i midtvejsevalueringen

Kilde: Rambøll Results.

Note: Der foretages en opstartsmåling (baseline), hvorefter målinger foretages hver tredje måned. "Ingen eftermåling" betyder, at der kun eksisterer en opstartsmåling. Det kan skyldes at: a) den unges indsats er startet op inden for tre måneder, og der er derfor ikke foretaget en måling, b) den unges indsats er startet op inden for 4-5 måneder, men der er stadig ikke foretaget en måling, c) der er gået mere end 5 måneder siden opstart af indsats, og c) der foreligger ikke data på den unge efter opstartsmålingen, enten fordi der ikke er foretaget måling, registreret data, eller at den unge ikke modtager indsatsen længere og evt. er overgået til anden form for støtte. Det er ikke muligt i data at skelne mellem årsager til frafald.

Af figuren fremgår det, at 306 unge er påbegyndt en indsats i *Ungeprojektet*, hvor de i den forbindelse har modtaget en opstartsmåling – de fire farvede bokse illustrerer, hvordan de unge fordeler sig på tværs af indsatserne. Alle disse 306 unge indgår i beskrivelserne af målgruppens karakteristika. Hver ung optræder kun i datasættet én gang, og der er rensset for dubletter.

Når en ung har påbegyndt en indsats, skal bostøttemedarbejderne eller myndighedskoordinationerne gennemføre målinger delvist sammen med den unge, delvist uden den unge hver tredje måned, indtil den unge afslutter sit forløb. Det fremgår, at der for 63 pct. (194) af de unge er indberettet mindst én efterfølgende måling. Det er data fra denne gruppe unge, som benyttes til at beskrive udviklingen fra opstart af indsats til seneste måling. De resterende 37 pct. af de unge har ikke fået en efterfølgende måling og indgår derfor ikke i beskrivelsen af de unges udvikling frem til nu.

Af de 37 pct. har 42 pct. (47) påbegyndt en indsats inden for de sidste tre måneder, hvorfor der helt naturligt ikke er flere målinger på dem. Endvidere har 19 pct. påbegyndt en indsats inden for 4-5 måneder. Da det kan tage lidt tid, før behandlerne får indtastet de unges nyeste måling, anses denne gruppe unge heller ikke som frafaldet. Endelig er der 39 pct. – svarende til 44 unge – som ikke har fået en efterfølgende måling, selvom det er fem måneder siden, de startede i indsatsen. Det fremgår ikke af data, hvorvidt disse unge er faldet fra indsatsen, om der ikke er blevet foretaget en måling endnu, eller om data ikke er blevet indberettet på tidspunktet for midtvejsevalueringen¹⁵.

Af de 194 unge, hvor der foreligger en efterfølgende måling, har 9 pct. (17) afsluttet indsatsen, heraf 16 planlagt og en enkelt uplanlagt afslutning.

91 pct. af de unge, som har modtaget mindst én efterfølgende måling, har endnu ikke afsluttet deres forløb i indsatsen. Af disse har 75 pct. fået foretaget deres seneste måling inden for de sidste tre måneder, mens 14 pct. har fået deres seneste måling indberettet inden for de sidste 4-5 måneder. Endelig er der 11 pct., hvor det er mere end fem måneder siden, de har fået indberettet deres seneste måling, og her kan vi ikke sige, hvorvidt de unge er frafaldet indsatsen, eller om målingen ikke er blevet registreret endnu.

En række statistiske frafaldsanalyser¹⁶ viser, at der ikke er tale om en systematisk forskel mellem de unge, som kun har gennemført en opstartsmåling, og de unge, som både har en opstartsmåling og en eller flere efterfølgende målinger.

2.3 Metodiske opmærksomhedspunkter

Analyserne, som fokuserer på de unges udvikling på forskellige parametre, er baseret på de unges udvikling fra den første måling ved indsatsens start og den senest gennemførte måling/registrering blandt de unge. Der er altså ikke tale om afsluttede forløb, men om forløb, hvor der er foretaget en første måling i forbindelse med indsatsens opstart og et nedslag i forløbet ved den seneste gennemførte måling. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at de unge er forskellige steder i projektets forløb; nogle unge er i opstartsfasen, andre er midt i et forløb, mens nogle få har afsluttet ét eller flere forløb. Ved slutevalueringen af projektet vil kommunerne have foretaget flere afsluttende målinger, og vi vil til den tid kunne analysere på reelle før- og eftermålinger.

Der er ingen kontrolgruppe tilknyttet projektet, da det ville indebære, at en gruppe unge på forhånd skulle udpeges til ikke at modtage indsatsen. Det betyder, at vi ikke kan sammenligne de unge i indsatsen med andre unge, der ikke har været en del af indsatsen. Vi ved derfor ikke, hvordan de unges udvikling ville have været, såfremt de ikke havde været en del af indsatsen. Det vil sige, at en evt. negativ udvikling for de unge ikke nødvendigvis er et udtryk for, at indsats-

¹⁵ I den endelige evaluering vil det være hensigtsmæssigt at sondre mellem frafaldsårsagerne.

¹⁶ Der er foretaget 'dependent t-test'.

sen ikke har haft effekt for den unge. Indsatsen kan for nogle unge have bidraget til at bremse en negativ spiral i højere grad, end hvis de unge *ikke* havde modtaget indsatsen. Idet midtvejs-evalueringen ikke, som tidligere nævnt, er understøttet af et kontrolgruppedesign, kan vi ikke kontrollere for det, men bl.a. benytte det kvalitative materiale til at sandsynliggøre sammenhængen mellem indsatserne og resultaterne heraf.

Endelig er det vigtigt at være opmærksom på, at data til dokumentation af fidelitet i implementeringen er baseret på selvrapporteringer fra kommunerne. Det betyder, at det er projektlederne og medarbejderne, der selv vurderer, i hvilken grad de har implementeret de centrale grundprincipper i Housing First-tilgangen, indsatserne samt organisering og samarbejde. Det betyder, at data naturligvis ikke kan være fuldt ud objektivt rapporteret, men det er evaluators vurdering, at kommunerne går systematisk til arbejdet og har fokus på at indberette pålidelige data. Data kan derved benyttes til at vurdere, hvor tro kommunerne i implementeringen er mod grundprincipperne i Housing First-tilgangen, metoderne samt i organiseringen omkring disse.

3. SAMMENFATNING

Socialstyrelsen har igangsat et udviklings- og afprøvningsprojekt om helhedsorienterede indsatser mod hjemløshed blandt unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed (*Ungeprojektet*). Målet med midtvejsevalueringen er, at:

- Vurdere de nuværende resultater¹⁷ af indsatserne: 'Samarbejdsmodel uden bostøtte', 'samarbejdsmodel og CTI' samt 'samarbejdsmodel og ICM'¹⁸
- Vurdere implementeringsgraden af de ovenfor nævnte indsatser (fideliteten)
- Identificere, hvilke faktorer der henholdsvis fremmer og svækker implementeringen af de ovenfor nævnte indsatser og beskrive eksempler på, hvordan evt. implementeringsbarrierer er blevet håndteret og afhjulpet/løst.

Derudover har midtvejsevalueringen også haft til formål at tegne et billede af målgruppen for *Ungeprojektet*.

Med midtvejsevalueringen samler vi op på de foreløbige og væsentligste resultater. Det er vigtigt at være opmærksom på, at det billede, der tegnes, er et billede af situationen midtvejs i projektperioden. Det betyder, at kommunerne fortsat arbejder med implementeringen af indsatsen, ligesom hovedparten af de unge modtager en indsats, som ikke er afsluttet. Vi kan derfor ikke drage endelige konklusioner om indsatsernes resultater, ligesom vi kun kan vurdere, om kommunerne har indfriet målene for projektet på kort og mellemlang sigt, jf. projektets forandringsteori. Dvs. vi primært kan vurdere, om kommunerne organisatorisk og samarbejds-mæssigt har indrettet sig på en måde, der understøtter implementeringen af indsatserne, og om de unge kommer i bolig. Det er væsentligt at have dette for øje, særligt i læsningen af tendenserne vedrørende de unges udvikling.

3.1 De unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed

Målgruppen for indsatsen *Ungeprojektet* er de 17-24-årige unge hjemløse og de 17-24-årige unge i risiko for hjemløshed. Nedenfor fremgår de centrale konklusioner i forhold til målgruppens samlede karakteristika.

Få af de indskrevne unge er under 18 år, og over halvdelen er mænd

Halvdelen af de unge, der har modtaget eller modtager en indsats, er unge i alderen 20 til 22 år, mens henholdsvis 27 pct. og 18 pct. er i alderen 18-19 år og 23-24 år. Kun fem ud af de 296 unge, der findes aldersdata på, er 17 år.

Hovedparten af de unge i projektet er mænd, nemlig 60 pct. Dog er andelen af kvinder højere i ungeprojektet end i gruppen af hjemløse på landsplan.

De unge har komplekse problemer, som rækker ud over hjemløshed

Samlet set er de unge karakteriseret ved at have et komplekst problembillede og støttebehov. Knap halvdelen af de unge har en psykiatrisk diagnose. Ganske få er i ordinær beskæftigelse og knap halvdelen af de unge er ledige uden at være i aktivering. En tiendedel af de unge er under uddannelse. Kun ca. 7 pct. af de unge har et godt og ressourcefuldt netværk, mens den resterende andel af de unge i mere eller mindre grad har problemer med at opbygge og fastholde et socialt netværk. Ligeledes har næsten 40 pct. af de unge betydelige udfordringer eller meget vanskeligt ved at håndtere egen økonomisk situation.

¹⁷ Som tidligere skrevet, er det ikke muligt i midtvejsevalueringen at vurdere effekten af indsatserne, idet der ikke er anvendt en kontrolgruppe (det ville indebære, at en gruppe unge på forhånd skulle udpeges til ikke at modtage indsatsen), og fordi der ikke er tale om afsluttede forløb for en stor del af de unge, som indgår i midtvejsevalueringen. I stedet har vi foretaget et nedslag midt i forløbene og kan derfor kun sammenligne bostøttemedarbejdernes og myndighedskordinatorernes svar ved første måling (opstart af indsats) med svarene fra den seneste gennemførte måling.

¹⁸ Der er fire unge, som har modtaget 'samarbejdsmodel og CTI og ICM'.

De unges boligsituation

De unge hjemløse er kendetegnet ved ikke at have egen bolig eller værelse, hvorfor de overnatter på gaden eller på herberg eller i andre midlertidige boalternativer. De kan også være såkaldte *sofasurfere*, som har ingen eller svag kontakt til familien og, som overnatter hos venner eller bekendte. Gruppen af unge i risiko for hjemløshed har egen bolig eller værelse, men har vanskeligt ved at fastholde den. Der kan også være tale om unge, hvis anbringelse ophører, hvilket stiller dem i en situation med øget risiko for at blive hjemløse.

Samlet viser evalueringen, at størstedelen af de indskrevne unge ved opstart af indsatsen ikke havde egen bolig. Erfaringen er, at det skyldes en kombination af strukturelle forhold i kommunen, eksempelvis ventetid på grund af mangel på billige boliger, og personlige udfordringer, eksempelvis de unges psykiske udfordringer og rusmiddelproblematikker. Ca. to tredjedele af de unge boligløse er skrevet op til en bolig, men kun en mindre andel af de unge har ved indsatsens opstart fået tildelt en bolig og venter på indflytning.

3.2 De foreløbige resultater for de unge

Som tidligere beskrevet, kan vi i midtvejsevalueringen udelukkende vurdere, hvorvidt kommunerne har nået målene på kort og mellemlang sigt for projektet, jf. forandringsteorien. På kort sigt er målet, at de unge oplever at få en sammenhængende og koordineret indsats tilpasset de unges samlede situation, udfordringer og behov samt, at der etableres en stabil boligløsning med den rette støtte tilknyttet. På mellemlang sigt er målene bl.a., at de unge får styrket deres sociale netværk, psykiske helbred samt deres tilknytning til uddannelse og job. Nedenfor peger vi på de foreløbige resultater af indsatsens betydning for de unges udvikling, set i forhold til bolig, uddannelse og beskæftigelse, psykisk helbred og netværk. Resultaterne skal læses i lyset af, at de baserer sig på forløb, der stadig er igangværende, og hvor kun få er afsluttede¹⁹. Det betyder også, at de unge er forskellige steder i deres forløb, hvor nogle kan være i opstarten, andre midtvejs og andre igen i afslutningen af indsatsen. De foreløbige resultater peger på, at indsatsen indfrier målene på kort sigt. På nuværende tidspunkt er ikke muligt entydigt at sige, hvorvidt målene på mellemlang sigt indfries, men der positive og lovende tendenser.

Positive tendenser i forhold til de unges boligsituation

Midtvejsevalueringens data viser overordnet set en positiv tendens i forhold til de unges boligsituation. Over en tredjedel (39 pct.) af den samlede ungegruppe i projektet har fået en bolig, og kun 4 pct. af de unge er gået fra bolig til hjemløs eller anbragt. Med Housing First-tilgangen er der et stærkt fokus på bolig, som understøttes af at igangsættelsen af CTI-forløb forudsætter en lejekontrakt, og igangsættelsen af ICM forudsætter, at der er stillet en bolig i udsigt.

Endnu ingen tydelig udvikling i de unges i situation ift. netværk og psykisk helbred

Tendensen er, at der på tidspunktet for midtvejsevalueringen ikke er sket nogen tydelig udvikling af de unges netværk hhv. psykiske helbred. Mest udtalt ses det i forhold til de unges netværksmæssige situation, hvor medarbejderne for 61 pct. af de unge rapporterer, at der hverken er sket en forbedring eller en forværring. Men også udviklingen i de unges psykiske helbred, er tendensen, at der ikke er sket hverken fremgang eller tilbagegang. Denne generelle tendens må siges at være forventelig på nuværende tidspunkt, både fordi de unge har nogle meget komplekse problemstillinger, som generelt tager lang tid at arbejde med, og fordi de unge i midtvejsevalueringen er i enten start-, midt- eller afsluttende fase af et *igangværende* forløb.

¹⁹ Midtvejsevalueringen inddrager de unge, som har en første måling ved opstart af indsatsen og en seneste måling, dvs. at både afsluttede og igangværende forløb (hvor der er mere end én måling) er en del af midtvejsevalueringen.

Positive tendenser i forhold til uddannelse og beskæftigelse

Midtvejsevalueringen viser, at flere unge har fået styrket deres tilknytning til uddannelse og beskæftigelse. Således er flere unge startet i uddannelse, aktivering, løntilskud eller virksomhedspraktik, sammenlignet med første måling, hvilket kan ses som skridt på vejen mod det langsigtede mål om beskæftigelse.

3.3 Implementeringen af Housing First og indsatserne

Nedenfor samler vi op på de centrale konklusioner i forhold til implementering af indsatserne, herunder med fokus på centrale drivkræfter og barrierer i implementeringen. Midtvejsevalueringen konkluderer, at kommunerne i høj grad har organiseret sig på en måde, der understøtter implementeringen af indsatserne, hvilket har været et af målene på kort og mellemlangt, jf. forandringsteorien for projektet, og at implementeringen er sket med en høj grad af metodeloyalitet.

Kommunerne arbejder loyalt med grundprincipperne i Housing First, indsatserne og organiseringen

Midtvejsevalueringens data viser, at kommunerne generelt arbejder systematisk og loyalt med Housing First-tilgangen, indsatserne og organiseringen. Kommunerne har generelt set fået implementeret de grundprincipperne i organiseringen med en høj grad af metodeloyalitet, som kræves, for at man fremadrettet kan forvente at opnå positive resultater for de unge. Kommunernes organisering understøtter et tværfagligt samarbejde om og med den unge, hvilket var et mål på kort og mellemlang sigt, jf. projektets forandringsteori.

Kommunerne arbejder også systematisk og loyalt med de tre indsatser, som implementeres med en relativt høj grad af metodeloyalitet. Særligt grundprincipperne i ICM-metoden har kommunerne implementeret næsten fuldt ud, mens der har været lidt flere barrierer forbundet med implementeringen af CTI-metoden. Hvad angår samarbejdsmodellen, har kommunerne i høj grad arbejdet med principperne i indsatsen, men erfaringerne viser, at det i kan være en udfordring at få skabt de rette rammer for det tværfaglige samarbejde.

Medarbejderne får rette opkvalificering og har de rette kompetencer

Midtvejsevalueringen viser, at de bostøttemedarbejdere, der arbejder med indsatsen, har modtaget relevant undervisning i indsatsens metoder²⁰, ligesom vurderingen er, at de har de rette professionelle kompetencer, dels til at arbejde med indsatsens metoder, dels til at arbejde med målgruppen af unge hjemløse og unge i risiko for hjemløshed. Bostøttemedarbejdernes kompetencer har understøttet implementeringen af indsatsen, idet de derved i højere grad formår at omstille sig og tilpasse sig den unges situation og livsvilkår.

Ledelsen bakker op om Housing First-tilgangen og indsatsen

Midtvejsevalueringen viser, at ledelsen i kommunerne i høj grad bakker op om og understøtter implementeringen, dels af Housing First-tilgangen, dels af arbejdet med samarbejdsmodellen og de to bostøttemetoder. Erfaringen i kommunerne er, at det har udmøntet sig i, at tilgangen og indsatsens metoder er bredt accepteret og velkendt i store dele af kommunen. Projektlederne og medarbejderne i kommunerne peger på, at det skyldes dels en stærk politisk opmærksomhed på arbejdet med indsatsen, dels tværfagligt sammensatte styregrupper, som løbende følger implementeringen. Samlet har det bidraget til, at ledelsen i kommunerne i overvejende grad prioriterer og synliggør valg af tilgange og samarbejds måder i arbejdet med indsatserne.

Indsatsen mangler endnu at slå fuldt igennem på alle fagområder

Evalueringen viser dog, at Housing First-tilgangen og arbejdet med samarbejdsmodellen og bostøttemetoderne endnu ikke er slået fuldt ud igennem i kommunernes samlede praksis. Erfaringen er, at en række kommuner har været udfordret af at få ledelsesniveauet på beskæftigelsesområdet til at støtte fuldt op om tilgangen og arbejdet med indsatsen. Ifølge projektlederne i kommunerne kan det skyldes, at beskæftigelsesområdet er underlagt love og retningslinjer, hvor

²⁰ Kurser for kommunale medarbejdere i projektets metoder blev, i projektperiodens første år, afholdt af Socialstyrelsen.

der stilles krav til jobcentermedarbejdere og de unge om fokus på beskæftigelse, hvilket præger møder, aktiviteter og udviklingsmål for de unge. Det har betydet, at ledelsesniveauet på beskæftigelsesområdet, på trods af arbejdet med Housing First-tilgangen, fortsat signalerer et fokus på målet om beskæftigelse, som ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med det tankegods, som udgør Housing First-tilgangen. Samtidig peger flere projektledere og -medarbejdere på beskæftigelsesområdet på, at de unges uddannelses- og beskæftigelsesperspektiv kan synes nedtonet i implementeringen af bostøttemetoderne, fordi der her er et større fokus på den unges øvrige problematikker. Det vurderes at have haft betydning for beskæftigelsesområdets villighed til at indgå i samarbejde om indsatsen og dermed også for implementeringen af indsatsen.

Flere af projektlederne oplever også, at det kan være en udfordring at få ledelsen på børne- og ungeområdet til at investere i arbejdet med indsatsen. De vurderer, at det skal ses i lyset af, at hjemløshedsproblematikken ikke er et traditionelt fokusområde på børne- og ungeområdet. Evalueringen viser, at dette har udfordret implementeringen af indsatsen, særligt i samarbejdet om de unge under 18 år (der er kun registreret fem personer), og unge i risiko for hjemløshed.

Samarbejdsmodellen som organisatorisk set-up understøtter samarbejde om indsatsen

Organisatorisk set, har det været målet, at samarbejdsmodellens kobling til bostøttemetoderne har skullet sikre et tværfagligt forankret samarbejde om den unge og arbejdet med bostøttemetoderne. Generelt vurderer projektlederne og medarbejderne, at de tværfaglige teammøder er med til at udvikle det tværfaglige samarbejde i en positiv retning til gavn for de unge. De giver udtryk for, at de tværfaglige teammøder bliver et forum, hvor den unge er i centrum, herunder den unges behov og ønsker, og hvor de centrale medarbejdere i den unges forløb får et fælles billede af den unges ønskede udviklingsmål. Oplevelsen blandt projektlederne og medarbejderne er, at dette virker motiverende for samarbejdet med den unge.

Midtvejsevalueringen viser dog også, at visse kommuner oplever udfordringer med at få afholdt de tværfaglige teammøder som et afsæt for koordination og tværfagligt samarbejde og arbejdet med bostøttemetoderne.

Stærk koordinering via myndighedskoordinatoren og tydelig afklaring af roller mellem fagpersoner

Midtvejsevalueringen viser, at myndighedskoordinatoren er med til at fremme samarbejdet på tværs og gøre den unges forløb mere smidigt. Samtidig viser evalueringen, at myndighedskoordinatoren er med til at styrke relationen mellem forskellige fagområder. Det er med til at afklare, hvordan forskellige kompetencer og lovgivninger på tværs af fagområder kan spille ind i et tværfagligt samarbejde og dermed indvirke positivt på implementeringen af indsatsen.

Midtvejsevalueringens data peger dog også på, at det kan kræve en indsats at få skabt en tydelig afklaring af ansvar og roller mellem de forskellige fagområder. Således har der i nogle af kommunerne været uklarheder i forhold til myndighedskoordinatoren's rolle, som den unges koordinator, fx i samarbejdet med jobcentrets myndighedsopgaver.

4. INDSATSERNE: SAMARBEJDSMODELLEN, CTI OG ICM

Alle unge, som visiteres til *Ungeprojektet*, modtager en koordineret indsats i forhold til uddannelse og beskæftigelse gennem samarbejdsmodellen²¹. Herigennem koordineres indsatsen og mål for den unge. En stor del af de unge modtager derudover bostøtte efter én ud af to evidensbaserede bostøttemetoder – henholdsvis Critical Time Intervention (CTI) og Intensive Case Management (ICM). De unge kan således modtage tre forskellige kombinationer af indsatsen²²:

²¹ Benævnes 'modtager samarbejdsmodellen' i resten af rapporten.

²² Der er en fjerde kombination, som er samarbejdsmodellen med CTI og ICM, men der er meget få unge, som befinder sig i denne gruppe, hvorfor denne kombination ikke indgår i midtvejsevalueringen.

- 'Samarbejdsmodel uden bostøtte'
- 'Samarbejdsmodel og CTI'
- 'Samarbejdsmodel og ICM'²³.

En del af de unge, som modtager samarbejdsmodellen, modtager ikke yderligere støtte i form af CTI- eller ICM-bostøtte, mens en anden del vurderes at have behov for en bostøtteindsats. De unge, som modtager henholdsvis 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte og 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, er de unge, der har behov for støtte bl.a. til fastholdelse af bolig.

Både CTI og ICM er recovery- og empowerment-baseret og har til formål at yde social og praktisk støtte til unge i overgangen til og fastholdelse af egen bolig. Ved både CTI- og ICM-metoden arbejdes der med forskellige dimensioner af den unges liv, herunder bolig, socialt netværk, rusmiddelproblematikker, uddannelses- og arbejdsmarkedskompetencer, økonomi og fysisk og psykisk helbred. Metoderne er dog rettet mod to forskellige målgrupper: Hvor CTI er betinget af at den unge har en lejekontrakt på en bolig og rettet mod unge, og som har brug for intensiv støtte i en overgangsperiode, men derefter i betydeligt omfang vil kunne benytte øvrige sociale tilbud og behandlingsindsatser, er ICM derimod rettet mod unge, som har behov for mere vedvarende støtte. For begge metoder gælder det at de unge som er i målgruppen har komplekse problemstillinger såsom rusmiddelproblematikker, psykisk sygdom eller andre psykosociale vanskeligheder. Nedenfor følger en beskrivelse af samarbejdsmodellen og de to bostøttemetoder.

4.1.1 Samarbejdsmodellen

Samarbejdsmodellen²⁴ udgør den gennemgående metodiske ramme for den samlede sociale indsats i regi af *Ungeprojektet*. Modellen er det metodiske redskab til at understøtte helhedsperspektivet, sammenhængen, koordinationen og inddragelse af borgeren, jf. Housing First-tilgangen. Med samarbejdsmodellen sikres de unge en koordineret indsats i forhold til uddannelse og beskæftigelse. Samarbejdsmodellen stiller bl.a. krav til organisering af indsatsen gennem en styregruppe med ledelsesrepræsentanter fra de centrale aktører fra hhv. socialområdet, børne- og ungeområdet, beskæftigelses- og uddannelsesområdet mv., men stiller også krav om, at den unges mål og indsats på tværs af forvaltninger koordineres i et struktureret og kontraktbaseret forløb for den unge. For hver ung nedsættes et tværfagligt team, som udgøres af personer, der er relevante for den unges udvikling. Det tværfaglige team består som minimum af en myndighedskordinator, den unge, en jobkonsulent, en UU-vejleder, en bostøttemedarbejder og en person fra den unges eget netværk. Herudover kan fagpersoner fra de tilbud, som den unge modtager, inkluderes – eksempelvis fra misbrugsbehandling, psykiatri, uddannelsesinstitution og fritidsaktiviteter. Mindst tre gange om året afholdes der et møde i det tværfaglige team, hvor det i fællesskab med den unge fastlægges, hvilke indsats der kan hjælpe til, at den unge når sine mål for uddannelse eller beskæftigelse. Derudover indgås der forpligtende aftaler om mål og handlinger. Mødet har endvidere til formål at sikre, at den unges indsats koordineres på tværs af faggrupper og forvaltninger.

Samarbejdsmodellen er en tidsbegrænset støtte og fortsætter så længe, der er behov for at koordinere indsats og tilbud for den unge.

4.1.2 Critical Time Intervention (CTI)

CTI-bostøtte ydes som et tidsbegrænset intensivt 9-måneders forløb med aftagende intensitet, hvor ansvar og opgaver løbende overdrages til borger, de professionelle omkring borger og netværket. Støtten er individualiseret, og der arbejdes endvidere med et målrettet fokus på særlige områder, som er udvalgt af den unge. Støtten har karakter af både social og praktisk støtte og ydes af én koordinerende, gennemgående bostøttemedarbejder. Forud for CTI-forløbet er der en kontaktskabende fase, hvor der etableres en god kontakt mellem den unge og bostøttemedar-

²³ Fire ud af 10 kommuner arbejder med ICM.

²⁴ Udviklet i projektet Efterværnsplanen, samarbejdsmodellen 'Vejen til uddannelse og beskæftigelse'. For mere dybdegående viden læs her: <http://socialstyrelsen.dk/unge/eftervaern/om-eftervaern/vejen-til-uddannelse-og-beskaeftigelse>.

bejderen. Selve CTI-forløbet er opdelt i tre faser, som hver løber over tre måneder. Hver fase har et fokusområde, nærmere bestemt: 1) Planlægning og igangsættelse af forløb, 2) afprøvning og tilpasning af forløb og 3) ansvarsoverdragelse og afslutning af forløb. Efter tredje fase afsluttes CTI-forløbet, hvorefter den unges professionelle netværk inddrages i at koordinere og etablere den støtte, som den unge har brug for, så den unge herefter evt. selv kan klare sine aftaler om støtte og behandling.

4.1.3 Intensive Case Management (ICM)

ICM-bostøtte ydes som en tidsubegrænset støtte, hvor støttens intensitet og karakter justeres løbende efter den unges behov. Støtten ydes af én koordinerende, gennemgående casemanager (bostøttemedarbejder), som har en aktiv og vedholdende rolle under hele ICM-forløbet. Når ICM-forløbet startes op, er der fokus på at afklare den unges støttebehov, samt i hvilket omfang den unge er i stand til at benytte de eksisterende tilbud. I løbet af ICM-forløbet skal bostøttemedarbejderen støtte den unge i gradvist at øve sig i på egen hånd at kunne indgå i det normale støtte- og behandlingssystem og i samfundet som helhed. Det sker ved at italesætte, respektere og arbejde ud fra den unges valg, samtidig med at ICM-medarbejderen med udgangspunkt i sin faglige viden guider, motiverer og hjælper med at korrigere den unges planer, således at de bliver realistiske. Hvis muligt reduceres støtten gradvist i løbet af ICM-forløbet.

5. IMPLEMENTERINGEN AF INDSATSERNE

Dette kapitel ser nærmere på kommunernes implementering af hhv. Housing First, samarbejdsmodellen, de to bostøttemetoder samt ledelse og organisering i forbindelse med *Ungeprojektet*. I kapitlet ser vi på tværs af kommunerne i forhold til, hvor tro de har været mod grundprincipperne i implementeringen af tilgangen og indsatserne. Formålet er hermed både at se nærmere på kommunernes loyalitet overfor grundprincipperne og at identificere de centrale drivkræfter og barrierer for implementeringen, som kommunerne har oplevet frem til denne midtvejsevaluering. I kapitlet benyttes begrebet *fidelit*. Med fidelitet menes, om indsatsen implementeres og udføres i overensstemmelse med metodernes grundprincipper. Fidelitet handler således om, hvor tro kommunerne har været mod de metoder og principper, der ligger til grund for *Ungeprojektet*.

Kapitlet beror på data fra fidelitetsmålingerne foretaget hvert kvartal. Her har kommunerne svaret på, i hvor høj grad de er tro mod de grundprincipper, som udgør Housing First-tilgangen, de tre indsatser samt arbejdet med ledelse og organisering. I spørgsmålene anvendes en skala fra 1-4, hvor 1 indikerer en meget lav grad af loyalitet over for tilgang, indsatser mv. og 4 en meget høj grad. De kvalitative data fra interviews på tværs af kommuner benyttes til at nuancere fundene og til at fremhæve de drivkræfter og barrierer, som kommunerne peger på i forhold til implementeringsopgaven.

5.1 Housing First-tilgangen

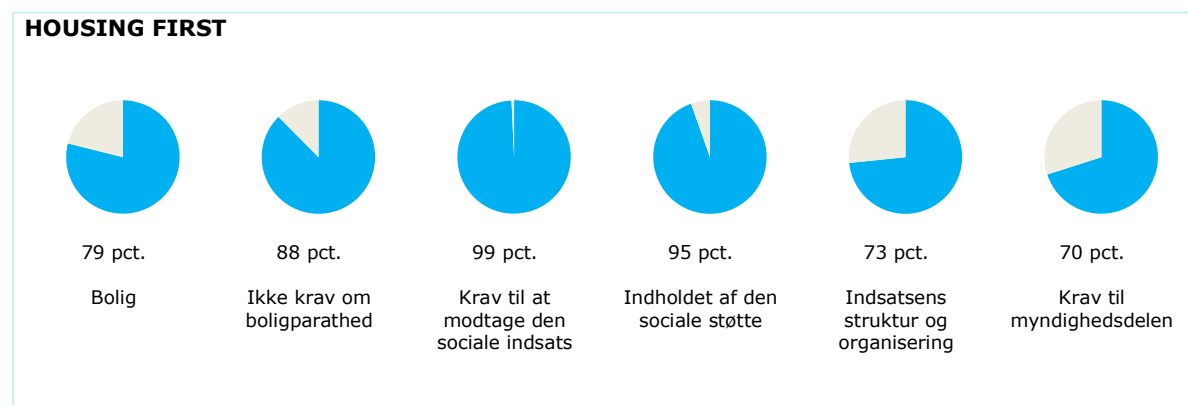
I dette afsnit ser vi nærmere på implementeringen af grundprincipperne i Housing First-tilgangen med fokus på, i hvor høj grad kommunerne samlet set har implementeret Housing First i overensstemmelse med tilgangens grundprincipper. Housing First-tilgangen bygger på, at hjemløse borgere i starten af et indsatsforløb flytter i en permanent, selvstændig bolig, samtidig med at der gives en individuel og helhedsorienteret social støtte til den respektive borger med udgangspunkt i borgerens behov²⁵.

Indledningsvis må det pointeres, at nogle af de kommuner, som arbejdede med den tidligere Hjemløsestrategi, har kunnet trække på det implementeringsarbejde, som blev foretaget under det tidligere projekt. Det har betydet, at nogle kommuner har kunnet bygge videre på en række tidligere indgåede aftaler og er på den måde ikke 'startet på ny', som de nye kommuner i højere grad er. Det betyder også, at der i de kommuner, som tidligere har arbejdet med Housing First-tilgangen, allerede var et kendskab til Housing First og dets grundprincipper inden Ungeprojektets opstart. Derudover har nogle af bostøttemedarbejderne i enkelte kommuner arbejdet på det tidligere hjemløseprojekt, og har derigennem erfaringer med bostøttemetoderne.

De enkelte diagrammer nedenfor giver et hurtigt overblik over kommunernes samlede trofasthed i arbejdet med Housing Firsts principper og metoder i forhold til *bolig, ingen krav om boligparathed, krav til at modtage den sociale indsats, selve indholdet i den sociale støtte, indsatsens struktur og organisering* samt Housing Firsts krav til myndighedsdelen.

²⁵ Socialstyrelsen: *Housing First - En permanent bolig og en helhedsorienteret social indsats*.

Figur 5-1: Fidelitet i implementeringen af Housing First-tilgangen

Note: Procenttallet angiver, i hvilken grad kommunerne er tro mod de principper og aktiviteter, som udgør de enkelte temaer. 100 pct. betyder fuld trofasthed i forhold til principper og aktiviteter på tværs af kommunerne.

Det overordnede billede i midtvejsevalueringen er, at kommunerne samlet set i deres arbejde med implementeringen af Housing First-tilgangen har været meget tro mod de seks grundprincipper. Kommunerne har i meget høj grad (88 pct.) været tro mod grundprincippet om, at der ikke stilles krav til den unge om boligparathed for at kunne få en bolig i implementeringen af Housing First, ligesom kommunerne har været 99 pct. tro mod grundprincippet om, at der stilles en række krav til den unge i forhold til at kunne modtage den sociale indsats. Endvidere viser ovenstående figur, at kommunerne har været meget loyale overfor indholdet af den sociale støtte (95 pct.).

Kommunerne har samlet set været en smule mindre loyale i forhold til Housing Firsts principper om bolig (79 pct.), indsatsens struktur og organisering (73 pct.) og krav til myndighedsdelen (70 pct.), sammenlignet med de øvrige grundprincipper.

I de følgende afsnit beskrives de enkelte temaer mere dybdegående med fokus på de drivkræfter og barrierer for implementeringen af Housing First-tilgangen, som kommunerne har peget på i interviewene. Afsnittet er grupperet i tre, således at grundprincipperne om *bolig og ikke krav til boligparathed* behandles samlet, ligesom *krav til at modtage den sociale indsats* og *indholdet af den sociale støtte* samt *indsatsens struktur og organisering* og *krav til myndighedsdelen* behandles som to samlede afsnit.

5.1.1 Bolig og ikke krav om boligparathed

Fidelitetsdata viser, at kommunerne på nuværende tidspunkt er 79 pct. tro mod de principper, som Housing First opstiller i forhold til temaet om bolig. Kommunerne formår i høj grad (når de først har fundet en bolig til den unge) at tilbyde de unge en selvstændig bolig og permanent lejekontrakt. Endvidere formår kommunerne i høj grad at få spredt de unge ud i den almindelige boligmasse i kommunen. Herudover får de unge i høj grad mulighed for selv at bestemme boligens indretning og møblering, ligesom de unge kun i lav grad skal dele faciliteter som toilet, bad og køkken med andre beboere. Således formår kommunerne langt hen ad vejen at honorere de krav for en bolig, som Housing First sætter.

Der, hvor det på tværs af kommuner er udfordrende, er primært i forhold til at kunne tilbyde de unge en bolig inden for tre måneder. Dette skyldes primært, at de fleste kommuner står overfor en stor udfordring i forhold til boligmangel og derfor ikke kan tilbyde boliger til de unge. Boligmanglen skyldes bl.a., at en række strukturelle udfordringer såsom flygtningekrisen, øget antal studerende samt boligrenovationsprojekter lægger pres på det billige boligmarked. I interviewene bliver der i forlængelse heraf peget på, at boligpriserne i kommunerne er meget høje, at der er lang ventetid på de boliger, som passer til målgruppens økonomi, og at det i nogle kommuner har været svært at overbevise udlejerne om at udleje deres boliger til målgruppen. En bostøttemedarbejder siger: *"Det begrænsede rådighedsbeløb, de unge typisk har, gør Housing First svær i praksis"*. Derfor har en del af kommunerne vedtaget lempelser i forhold til gammel huslejegæld

og gæld på gamle indskudslån, således at gælden ikke står i vejen for, at den unge kan få en bolig.

Flere kommuner har prøvet at lave en række tiltag for at komme omkring udfordringen med de manglende boliger. Eksempelvis har en kommune besluttet at indføre, at unge fra *Ungeprojektet* kommer foran i køerne til billige boliger, mens andre kommuner er gået i dialog med boligorganisationer om særaftaler for målgruppen. Flere kommuner har derudover indført lempelser i forhold til visitation til ungdomsboliger, således at de unge i *Ungeprojektet* har mulighed for at få tildelt en ungdomsbolig på trods af, at de ikke aktuelt er i uddannelse. Endelig er der i flere kommuner et politisk fokus på at bygge flere billige boliger, hvilket dog er en mere langsigtet løsning.

I interviewene bliver der også peget på, at det kan være svært at motivere de unge til at tage imod en bolig, dels fordi de unge ikke vil bo i belastede forstæder, dels fordi flere unge ikke anser sig selv som hjemløse. Fx har nogle unge ikke en opfattelse af, det at overnatte på sofaer hos venner og bekendte er at være hjemløs, og de ønsker derfor ikke at modtage bostøtte, fordi de anser denne form for støtte som rettet mod hjemløse. Derudover siger nogle unge nej til en bolig, fordi de oplever angst for at flytte i egen bolig på trods af, at de tidligere har udtrykt ønske herom.

Derudover kan det medføre yderligere ventetid på at finde bolig til den unge, hvis den unge har rusmiddelproblematikker, psykiske vanskeligheder og/eller udadreagerende adfærd. Det skyldes, at den unges udfordringer gør, at fx en ungdomsbolig med tæt naboskab med andre unge ikke altid er en hensigtsmæssig boligløsning for de unge. Dette kan dels skyldes, at de unge ikke magter at bo tæt sammen med andre unge, enten pga. en diagnose, som vanskeliggør interaktion med andre, eller fordi de har sociale vanskeligheder. Det kan dog også skyldes, at de andre unge kan have svært ved at integrere med denne gruppe unge i det miljø, der er omkring en ungdomsbolig. I en kommune oplever de endvidere, at de unges krav om en bolig med rum for husdyr kan gøre det vanskeligt at finde en bolig til den unge.

Et andet klart princip i Housing First er, at boligparathed ikke må være et krav for, at den unge kan tilbydes en bolig. Kommunerne har været 88 pct. loyale overfor dette princip, hvilket må siges at være en relativ høj grad af metodeloyalitet. Det har krævet en vedvarende og løbende dialog med den kommunale boliganvisning samt boligselskaberne om at være metodeloyle overfor dette grundprincip, både i forhold til at skaffe boliger til de unge, og til at kunne tilbyde en ny bolig, hvis de unge mister deres bolig.

5.1.2 Krav til at modtage den sociale indsats og indholdet i den sociale støtte

Midtvejsevalueringens data viser, at kommunerne samlet set er næsten 100 pct. loyale (99 pct.) overfor principperne vedrørende den sociale støtte. Den sociale indsats og støtte skal i forhold til Housing Firsts principper foregå på den unges præmisser, hvor den unge skal give tilsagn om, at denne vil modtage støtte, ligesom den unge også kan fravælge støtten, uden at det skal medføre repressalier for den unge. Endvidere må der ikke stilles krav om, at de unge skal følge en visiteret psykiatrisk behandling, ligesom der ikke må stilles krav til den unge om reduktion af rusmiddelproblematikker og behandling ved rusmiddelproblematikker. Endelig er der et krav om, at medarbejderne skal være vedholdende i indsatsen og forsøge at genetablere og opretholde kontakten til de unge.

Ligesom ved kravene for den sociale støtte er kommunerne meget loyale overfor Housing First-tilgangens principper i forhold til indholdet af den sociale støtte. Kommunerne har været 95 pct. tro mod grundprincipperne i implementeringen af dette tema.

Fidelitetsdata viser, at medarbejderne ofte eller næsten altid tilbyder den unge at sætte gang i aktiviteter, hvis den unge måtte ønske det, ligesom de ofte og næsten altid formår at honorere at hjælpe de unge med at håndtere økonomi og administrere huslejeudgifter. I interviewene er der

flere bostøttemedarbejdere, som fremhæver, at det er en god ide, at den unges økonomi kommer under administration, men at de unge ikke altid selv ønsker det. Bostøttemedarbejderne fremhæver dog samtidig, at de unge, som tager imod tilbuddet om administration af deres økonomi, oplever det som en lettelse at få hjælp til at styre deres økonomi.

5.1.3 Indsatsens struktur og organisering og krav til myndighedsdelen

Samlet set, har kommunerne været 73 pct. loyale i implementeringen af indsatsens struktur og organisering. At kommunerne ikke er fuldt tro overfor den struktur og organisering af indsatsen, som Housing First fordrer, skyldes primært to ting. For det første bliver der kun i en hvis grad udarbejdet aktivitetsplaner for indsatsen, og for det andet bliver der i mindre grad foretaget ekstern supervision af medarbejderne.

Erfaringer fra kommunerne indikerer ikke umiddelbart, hvorvidt den manglende supervision skyldes manglende ressourcer, et manglende fokus fra kommunernes side, eller om det skyldes, at det er svært at rekruttere kvalificerede supervisorere.

At kravene til myndighedsdelen er det tema, hvor kommunerne samlet set er mindst loyale (70 pct.) i implementeringen af Housing First-tilgangens grundprincipper, er ikke det reelle billede af implementeringen. Der var i perioden frem til foråret 2016 nogle uklarheder i dokumentationsredskabernes spørgsmål i forhold til forståelsen af, hvad en 'plan' er. Kommunerne angiver i fidelitetsmålingerne, at de ikke i alle tilfælde udarbejder § 141-handleplaner for unge over 18 år eller § 140-handleplaner for unge under 18 år, ligesom at de kun i nogen grad har indgået aftaler med de unge om en opfølgning på planerne. Sammenholder vi dette med fidelitetsdata vedr. samarbejdsmodellen, kan vi se, at kommunerne er meget tro mod at udarbejde et 'mål og aftaleskema', som udgør et af grundprincipperne i samarbejdsmodellen. 'Mål og aftaleskemaet' svarer til det lovgivningsmæssige indhold i en § 140 eller § 141-handleplan, og idet data viser, at de fleste unge har et 'mål og aftaleskema', indikerer det, at kommunerne i højere grad, end hvad fidelitetsdata umiddelbart viser, har været tro mod grundprincippet om at udarbejde en § 140 eller § 141-handleplan for de unge²⁶.

5.2 Indsatserne

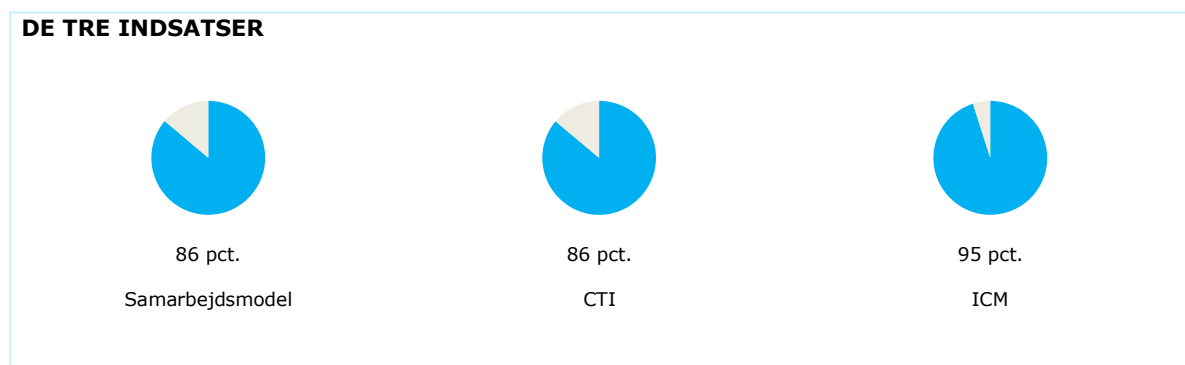
I dette afsnit fokuseres på implementeringen af de konkrete indsatser: Samarbejdsmodellen, CTI og ICM. For hver af de tre indsatser er der en række grundprincipper, som udgør kernen i indsatserne.

Nedenfor er vist, i hvor høj grad kommunerne i *Ungeprojektet* er tro mod grundprincipperne i de tre indsatser. Samarbejdsmodellen udgør den gennemgående metodiske ramme for den samlede sociale indsats, mens CTI og ICM er bostøttemetoder til de unge, som har behov for denne støtte.

Midtvejsevalueringen viser, at kommunerne samlet set er 86 pct. tro mod samarbejdsmodellens grundprincipper, mens de samlet set er 86 pct. tro mod CTI-metoden og 95 pct. tro mod ICM-metoden. Det tegner et billede af, at kommunerne generelt er lykkedes et langt stykke hen ad vejen med implementeringen af indsatserne i relativt stort omfang.

²⁶ Der er pr. august 2016 foretaget en ændring i målingerne, så det tydeligt fremgår, at 'mål og aftaleskemaet' i projektet udgør en § 141-handleplan (for unge over 18 år) og § 140-handleplan (for unge under 18 år).

Figur 5-2: Fidelitet i implementeringen af de tre indsatser

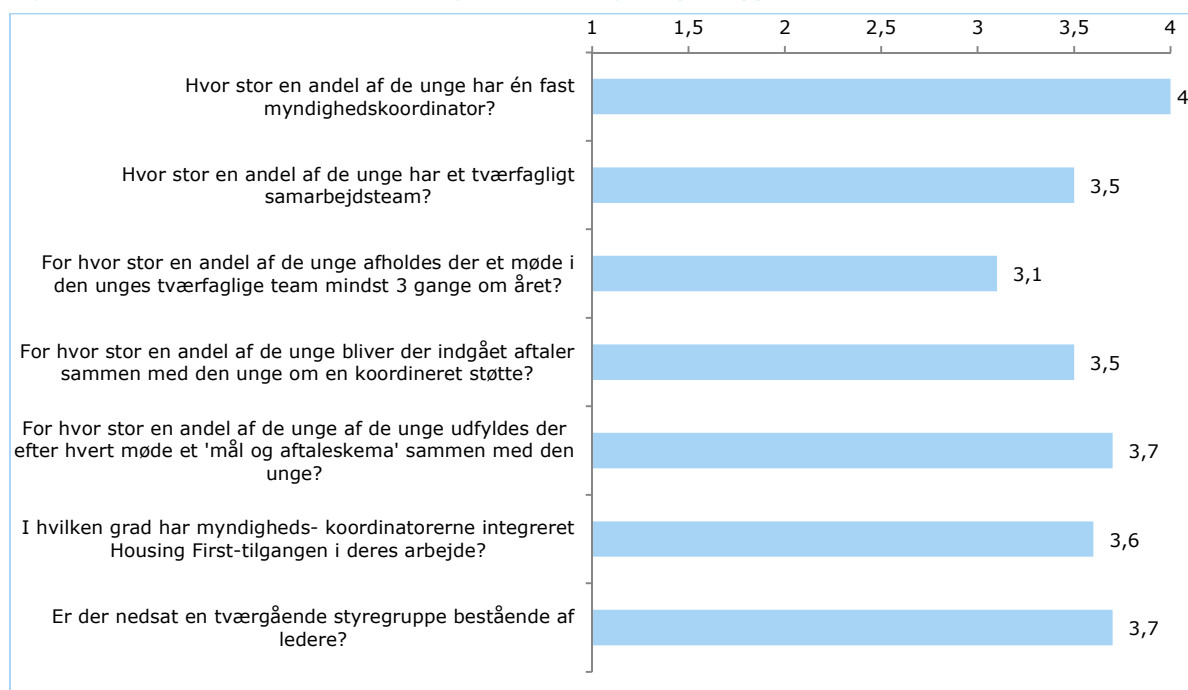
Note: Procenttallet angiver, i hvilken grad kommunerne er tro mod de principper og aktiviteter, som udgør de enkelte temaer. 100 pct. betyder fuld trofasthed i forhold til principper og aktiviteter på tværs af kommunerne.

Nedenfor beskrives de centrale implementeringsdrivkræfter og -barrierer for hver af de tre indsatser.

5.2.1 Samarbejdsmodellen

Midtvejsevalueringen viser, at kommunerne næsten fuldt ud er tro mod samarbejdsmodellen. Nedenfor er målingerne illustreret for hvert kernelement i samarbejdsmodellen.

Figur 5-3: Fidelitet i forhold til samarbejdsmodellens grundprincipper

På tværs af de syv grundprincipper, som udgør samarbejdsmodellen, er tendensen også, at kommunerne samlet set er relativt tro mod hvert af de syv grundprincipper, hvor variationen kun bevæger sig mellem tre og fire på skalaen fra 1-4.

Det kerneelement, som kommunerne er mest tro mod, er, at de unge har én fast myndighedskordinator. Det gælder for alle kommuner, at de svarer, at over 90 pct. af de unge har én fast myndighedskordinator. I de kvalitative interviews fremgår det dog, at myndighedskordinatorens rolle er forbundet med en del udfordringer.

Også kerneelementet om, at de unge skal have et 'mål og aftaleskema', som udfyldes i samarbejde med den unge, er i høj grad implementeret. 'Mål og aftaleskemaet' fremhæves i flere af

interviewene som et brugbart redskab, der gør det nemmere for den unge at se, at vedkommende *'rent faktisk rykker sig'*. En myndighedskoordinator fortæller derudover, at *'mål og aftaleskemaet'* reducerer antallet af misforståelser: *"Nogle gange kan man godt gå forbi hinanden, og 'mål og aftaleskemaet' eliminerer fejlmarginen"*. Nogle kommuner fremhæver også, at *'mål og aftaleskemaet'* fungerer som et godt redskab under selve samarbejdsmodelmødet. Ved at have *'mål og aftaleskemaet'* fremme på en PowerPoint og notere løbende, er det tydeligt for alle deltagere, hvad der bliver aftalt, hvilket har en motiverende og forpligtende effekt.

Samlet set, har kommunerne i mindre grad fået implementeret møderne i det tværfaglige team, som ifølge metoden skal afholdes mindst tre gange årligt. På tværs af interviewene med kommunerne, fremhæves møderne også som et særligt opmærksomhedspunkt. Flere kommuner oplever bl.a., at det kan være udfordrende at samle de fire parter (den unge, jobcenter, UU-vejleder og myndighedskoordinator fra socialforvaltning), der som minimum bør deltage ifølge samarbejdsmodellen. Årsagen hertil er dels, at det udgør en koordinationsmæssig udfordring dels, at det i nogle kommuner udgør en udfordring, at de unge ikke altid har været i stand til at gennemføre møderne, som foreskrevet i samarbejdsmodellen. Nogle få kommuner peger på, at det bl.a. skyldes, at de unge oplever møderne som overvældende. Modellen lægger op til, at dette kan afhjælpes ved at afholde formøder mellem den unge og myndighedskoordinator inden, det tværfaglige team samles.

I en kommune fortæller en medarbejder, at man afholder formøderne med de unge på forskellige steder, fx i forbindelse med afhentning af den unge til mødet, under en kort gåtur mv. En anden kommune oplever, at de nogle gange fravælger at afholde et samarbejdsmodelmøde, hvis den tidsperiode, mødet skal afholdes i, falder sammen med, at jobcenteret afholder et koordinerende møde om den unge, fordi det er for belastende for den unge at afholde flere møder indenfor en kortere tidsperiode.

En stor del af de interviewede medarbejdere og ledere i en af kommunerne fortæller, at samarbejdsmodellens helhedsorienterede sigte gør, at *"alle ikke løber i hver deres retning"*, og at det særligt er møderne, som er medvirkende til at skabe denne helhed. *"De unge føler sig set og hørt og kan forstå, hvad der sker i deres sag, hvilket skaber tryghed for de unge, at vedkommende ved, at alle involverede i den unges sag har snakket sammen"*. I interviewene giver de unge ligeledes udtryk for at de får et stort udbytte af at deltage i møderne. Dels føler de en lettelse ved kun at skulle *"sige tingene"* én gang, og dels føler de, at alle arbejder i samme retning og at de får et bedre overblik over, hvad der skal ske. En ung betegner samarbejdsmodellen som *"det mest geniale, jeg nogensinde har oplevet i det offentlige"*. Både medarbejdere og de unge selv giver udtryk for, at det betyder meget, at samarbejdsmodelmødet er *'den unges møde'*, herunder at det virker motiverende for den unge. Flere unge oplever, at de for første gang bliver hørt, og at det er deres ønsker, det handler om: *"De snakker om, hvordan de får mine ønsker til at ske, og ikke hvordan mine ønsker passer ind i deres plan"*.

Måden at gennemføre møderne på, giver de unge mere mod på aktivt selv at være en del af møderne. Samtidig fremhæves også i en del af interviewene, at tværfaglige teammøder kan være overvældende for de unge, fordi der kan være mange deltagere til stede, og fordi den unge forventes at være i stand til at sætte ord på ønsker og mål med fremtiden. Som en medarbejder udtrykker det: *"Deltagelse i projektet indebærer, at de unge skal kunne tænke langsigtet, hvilket jeg ikke mener, er muligt, idet målgruppen har fokus på her-og-nu-problemstillinger"*. Det betyder, at både myndighedskoordinatoren har en central rolle i forhold til at tilpasse indsatsen til den enkelte unge og at støtte den unge i processen i mødet, både i forbindelse med formødet og som facilitator af selve det tværfaglige teammøde. En ung fortæller eksempelvis, at det var en hjælp for ham, at myndighedskoordinatoren havde fortalt, at han altid kunne få en time out under mødet. Ligeledes har det vist sig for de unge, som modtager samarbejdsmodellen i kombination med én af bostøttemetoderne, at bostøttemedarbejderen kan understøtte samarbejdsmodellen ved fx at støtte den unge under tværfaglige teammøder. Det afspejler sig også i, at kommu-

nerne meget loyalt har implementeret kernelementerne i CTI-metoden, som netop retter sig mod samarbejdet mellem bostøttemedarbejder og myndighedskordinator samt bostøttemedarbejderens deltagelse i tværfaglige teammøder. Dette uddybes yderligere under afsnittet om CTI-metoden.

I en kommune oplever de derudover, at samarbejdsmodellens form er med til at berolige ellers nervøse unge. En bostøttemedarbejder udtrykker det således: *"Vi har nogle unge, som normalt ikke er deltagende, men de bliver så trygge og deltagende, fordi de føler, at det er deres møde. Der er noget ved formen"*.

Nogle af de interviewede medarbejdere peger på, at tværfaglige teammøder kan være med til at minimere dobbeltarbejde, da 'mål og aftaleskemaet'/handleplan SEL § 141, som udarbejdes på møderne, ligeledes kan anvendes som handleplan hos de øvrige aktører. En medarbejder fortæller: *"Det er rart at få sat ansigt på hinanden samt få indsigt i, hvad de forskellige aktører laver. Koordinationen på møderne bidrager også til, at der er en bedre helhedsforståelse af den unges situation, hvilket gør det nemmere at samarbejde på tværs af forvaltninger"*.

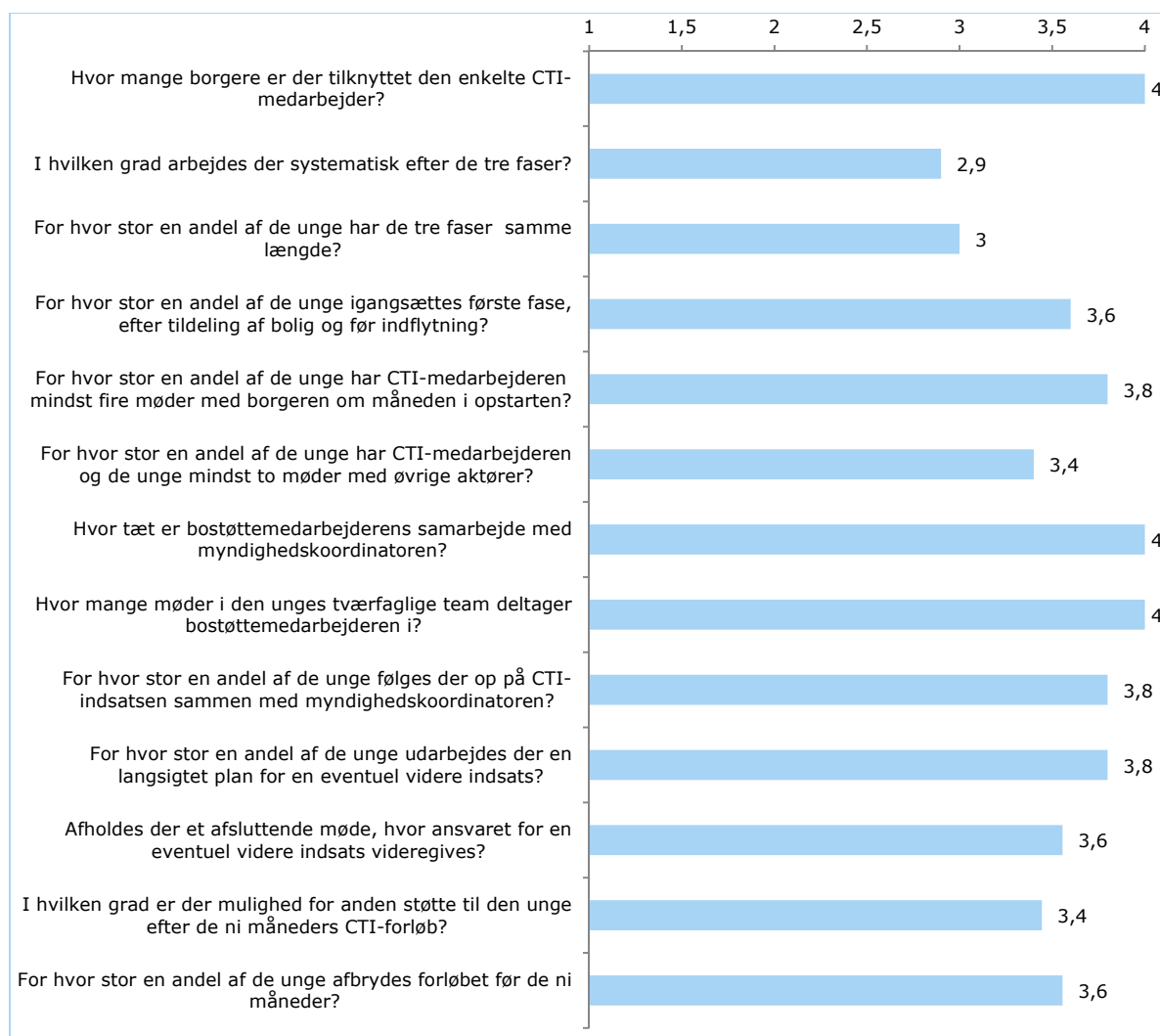
En implementeringshæmmende faktor, som nævnes i en kommune, er, at de unge ikke altid er motiveret for at modtage bostøtteindsatserne, når de modtager samarbejdsmodellen. Dette skyldes primært, at de unge ikke ønsker at få en bostøtte, idet de allerede har en myndighedskordinator. Flere medarbejdere peger på, at en stor del af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', har et reelt behov for bostøtte. Det medfører, at myndighedskordinatoren går ind og løfter dele af de opgaver, som bostøttemedarbejderen normalt varetager, eksempelvis i forbindelse med indflytning i bolig. De 'ekstra bostøtte-opgaver' kan medføre, at myndighedskordinatoren kan være under et hårdere arbejdspress end tiltænkt i samarbejdsmodellen, og kan være tegn på, at der er flere unge der har brug for en egentlig bostøtteindsats. Der kan dog også være tale om, at myndighedskordinatoren påtager sig sådanne støttefunktioner i en kortere periode indtil en løsning er fundet.

5.2.2 CTI-metoden

CTI-metoden består af 13 grundprincipper, som kommunerne i varierende grad har implementeret loyalt. Dette er illustreret i figuren nedenfor.

Figur 5-4: Fidelitet i forhold til CTI-metodens grundprincipper

Samlet set, har kommunerne været relativt tro i implementeringen af langt de fleste grundprincipper, som alle, på nær et kerneelement, placerer sig mellem 3 og 4 på skalaen fra 1-4, hvor 4 er en høj grad af loyalitet overfor indsatsen.

På tværs af interviewene er det tydeligt, at bostøttemedarbejderne ikke ser ensartet på CTI-metoden. Nogle er positive overfor metoden, fordi man arbejder med mål for de unge, og mener, at faseopdelingen er med til at sikre en fremgang i forhold til målene samt at give de unge en oplevelse af, at der er nogle centrale mål, *"som kan nås inden for overskuelig tid"*. En bostøttemedarbejder peger derudover på, at tidsbegrænsningen bidrager til at give den unge en ansvarsfølelse, hvilket skaber fremdrift ift. den unges udvikling: *"Man giver den unge ansvar ved at sige; nu har du de her ni måneder, så sørg for at få noget ud af dem. Det giver noget mere udvikling, at der er en 9-måneders grænse"*.

Andre bostøttemedarbejdere peger på, at CTI-bostøtten er mindre egnet i arbejdet med målgruppen. Perioden på ni måneder er ikke lang nok, da kontakten til de unge ofte er langt mere ustabil, end den fx er hos de ældre hjemløse. De unge har meget, der fylder i deres liv, og de kan derfor være knapt så motiverede for at arbejde intensivt med deres udfordringer, hvorfor det bliver svært at opnå særlig meget på kun ni måneder²⁷.

²⁷ Denne betydning af tid ifht., hvor meget de unge kan opnå indenfor en kort periode, vil i den endelige evaluering blive yderligere nuanceret.

En bostøttemedarbejder fortæller, at en af udfordringerne ved at arbejde med bostøtte hos unge er, at de unge typisk er i et stadie af deres liv, hvor de helst ikke vil tage imod hjælp fra andre. De unge identificerer sig ikke med det at være hjemløse og opfatter ikke sig selv som unge med behov for bostøtte. Det hænger ifølge bostøttemedarbejderne sammen med, at der er et tabu om det at modtage bostøtte. En bostøttemedarbejder fortæller: *"Termen bostøtte udgør en barriere, idet det virker afskrækkende overfor de unge og generelt er det et forældet begreb. I stedet bør man kalde det mentoring eller coaching"*. Flere af de unge har en manglende indsigt i eget støttebehov og har ikke lyst til at modtage støtte. De vil ikke erkende, at de har et støttebehov, som medfører, at en henvisning til projektet kunne være hensigtsmæssig. En styregruppeformand udtrykker det således: *"Der er diskrepans mellem, hvordan vi ser de unge, og hvordan de unge ser sig selv"*. En opsøgende medarbejder understøtter dette billede. Ifølge ham ønsker de unge ikke altid at få hjælp, da de er tilfredse med fx at bo på Kirkens Korshær og ikke er helt klar til at modtage hjælp. Dette til trods for, at medarbejderne kan være meget bekymrede for de unges situation.

Midtvejsevalueringen viser, at alle kommuner på nuværende tidspunkt fuldt ud har implementeret grundprincipperne om, at 1) der maksimalt er tilknyttet 10 unge til den enkelte CTI-medarbejder, 2) bostøttemedarbejderen har et tæt samarbejde med myndighedskoordinatoren i samarbejdsmodellen og 3) bostøttemedarbejderen deltager i møderne med det tværfaglige team.

En af grundene til, at de to sidstnævnte grundprincipper i høj grad er blevet implementeret i overensstemmelse med metoden, er, at koblingen af 'samarbejdsmodel og CTI'-metoden for de fleste kommuner er relativt velfungerende. En bostøttemedarbejder fremhæver, at hun har nemt ved at følge op på det, der aftales på tværfaglige teammøder i samarbejdsmodellen, fordi indsatsen er koordineret.

Midtvejsevalueringen viser, at de to grundprincipper, som kommunerne i mindst grad har implementeret i overensstemmelse med metoden, er, at 1) der systematisk arbejdes efter CTI-metodens tre faser og 2) de tre faser i CTI-indsatsen har samme længde.

At der ikke altid arbejdes systematisk efter CTI-metodens tre faser, kan ifølge en bostøttemedarbejder skyldes, at der kan opstå uventede udfordringer i arbejdet med den unge, som kan betyde, at man må fravige faserne: *"Man kan være i fase 2, og så opstår der lige pludselig noget – og så er det altså forfra. Det er to skridt frem og fire tilbage."* Bostøttemedarbejderen peger på, at det fx kan være tilbagefald i forhold til rusmiddelproblematikker og/eller at den unge får det værre psykisk, som gør, at der skal handles anderledes end tiltænkt. Dette er særligt gældende for de unge, som har en dobbeltdiagnose, dvs. som både har rusmiddelproblematikker og en psykiatrisk diagnose. Andre bostøttemedarbejdere peger på at det kan være vanskeligt at arbejde efter faserne, hvis kontakten til den unge er ustabil, og man eksempelvis ikke kan få kontakt til den unge i flere uger. Det er heller ikke altid muligt at holde den samme længde på de tre faser i CTI-metoden. Særligt har opstartsfasen været udfordrende at holde indenfor de tre måneder²⁸, hvis den unge ikke er kommet i bolig fra opstart af indsatsen. Flere kommuner starter derfor først CTI-metoden op i det øjeblik, den unge kan tilbydes en bolig, så den første fase i CTI-forløbet ikke bliver anvendt som 'ventetid'. Disse kommuner giver udtryk for, at det i højere grad bliver muligt at arbejde mere systematisk med de tre faser på denne måde.

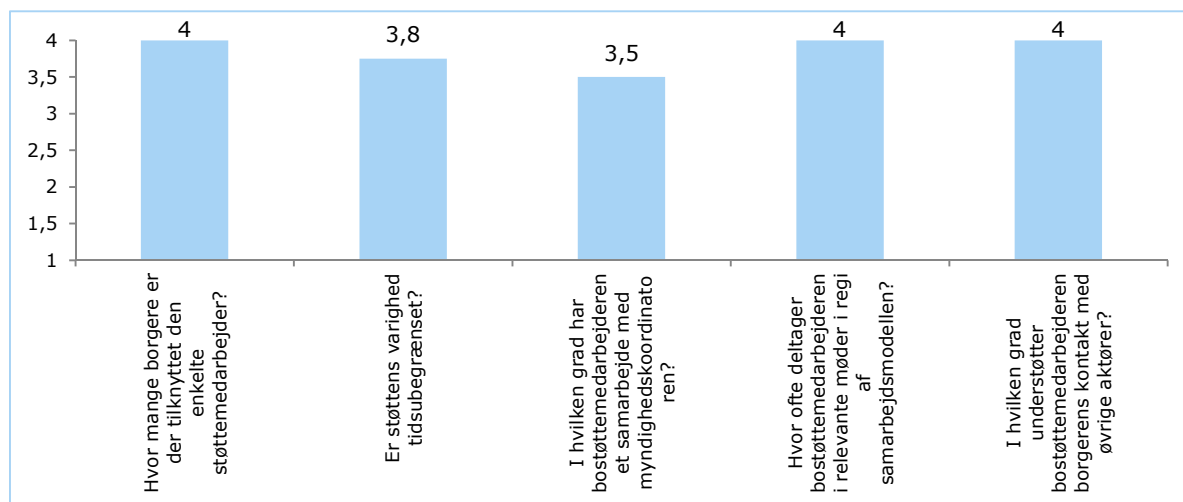
På tværs af interviewene er der enighed om, at uanset systematik og længde på de tre faser i CTI-metoden, er det helt centralt, at der eksisterer en kontinuitet for de unge. Det indebærer bl.a., at den unge har samme bostøttemedarbejder gennem hele forløbet, så det i højere grad bliver muligt at etablere en stabil relation mellem den unge og bostøttemedarbejderen over tid.

²⁸ CTI-metoden har en særlig tidsbegrænsning på ni måneder med tre tidsbegrænsede faser med hvert sit fokus.

5.2.3 ICM-metoden

Også de fem grundprincipper i ICM-metoden er blevet implementeret i høj grad på tværs af kommunerne. Tre ud af de fem grundprincipper er for alle kommuner blevet implementeret fuldt ud, mens de øvrige to også er blevet implementeret med en relativt høj grad af loyalitet mod grundprincipperne.

Figur 5-5: Fidelitet i forhold til ICM-metodens grundprincipper

En del af bostøttemedarbejderne vurderer, at ICM-metoden er værdifuld i arbejdet med de unge, fordi der ingen tidsbegrænsning er, og fordi der ikke stilles nogle specifikke krav til den unge. Det giver plads til, at der kan gå lang tid, før en egentlig relation etableres mellem den unge og bostøttemedarbejderen. Det gør også, at den unge selv kan bestemme omfanget og kontaktens karakter. En bostøttemedarbejder vurderer, at det bidrager til, at flere unge vælger at modtage bostøtten. ICM-metoden giver mulighed for at arbejde mere i dybden med den unges udfordringer. En bostøttemedarbejder beskriver: *”Metoden er særligt velegnet for unge med psykiske vanskeligheder, hvor det kan tage lang tid at arbejde med den unges problematikker. I de tilfælde giver det mulighed for at sige; vi kan tage al den tid, du har brug for, så du ikke får tilbagefald”*.

En anden bostøttemedarbejder fremhæver, at muligheden for at kunne skruer op og ned for bostøtten er en klar fordel, og at ICM-metoden ikke er underlagt helt så faste rammer som CTI-metoden. Det hjælper i forhold til de aktører, som er skeptiske overfor, om den unge kan klare at bo selv, men også hos den unge selv. Det giver mulighed for, at den unge kan få lov at prøve at klare sig selv i en periode, men også mulighed for at sætte ind med en mere intensiveret støtte i de perioder, hvor den unge har behov for det.

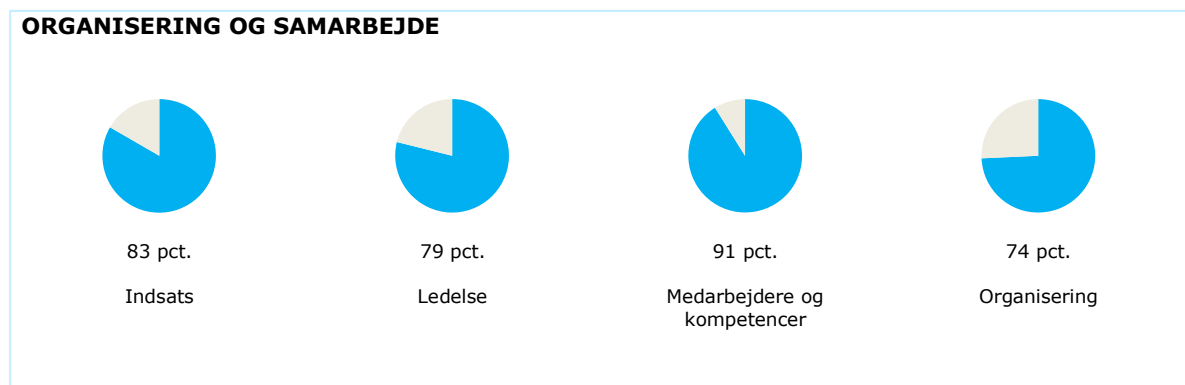
På tværs af interviewene fremhæves både CTI- og ICM-metodernes fleksibilitet som særligt gunstig. Dels gør fleksibiliteten det muligt at tilpasse støtten til den unges behov, og dels giver fleksibiliteten de unge en tryghed, idet de ved, at de altid kan kontakte bostøttemedarbejderen, hvis det brænder på. En CTI-bostøttemedarbejder beskriver endvidere fleksibiliteten i hverdagen som et kriterie for, at tidsbegrænsningen giver mening. Ifølge bostøttemedarbejderne passer fleksibiliteten derudover godt til, at de unge generelt har svært ved at planlægge lang tid ud i fremtiden og har et her-og-nu-fokus i deres liv. En bostøttemedarbejder udtrykker det således: *”Man kan ikke lave aftaler en uge frem. Man skal skrive på dagen; vil du ses i dag?”*.

5.3 Organisering og samarbejde

Særlige drivkræfter eller barrierer for en effektiv implementering af indsatsen i kommunerne er ledelse, organisering, medarbejdere og kompetencer. De enkelte diagrammer nedenfor giver et hurtigt overblik over kommunernes samlede trofasthed/fidelitet i arbejdet med ledelse, organisering, medarbejdere og kompetencer – og de principper og aktiviteter, der udgør temaet til understøttelse af implementeringen af indsatsen.

Ledelse skal her forstås som, i hvilken grad der samlet set i kommunerne er taget initiativer til en ledelsesmæssig forankring af indsatsen og opretholdelse af ledelsesmæssigt fokus og opbakning. Organisering handler om, hvorvidt en effektiv organisering til understøttelse af arbejdet med indsatsen er udviklet. Dette skal ske med henblik på at skabe et velfungerende samarbejde på tværs af fagområder til gavn for de unge. Medarbejdere og kompetencer viser, om kommunerne samlet set har opkvalificeret medarbejderne, og hvorvidt de medarbejdere, der arbejder med indsatsen, har de rette faglige kompetencer til arbejdet med Housing First-tilgangen og bostøttemetoderne.

Figur 5-6: Fidelitet i arbejdet med indsats, ledelse, medarbejdere og kompetencer samt organisering

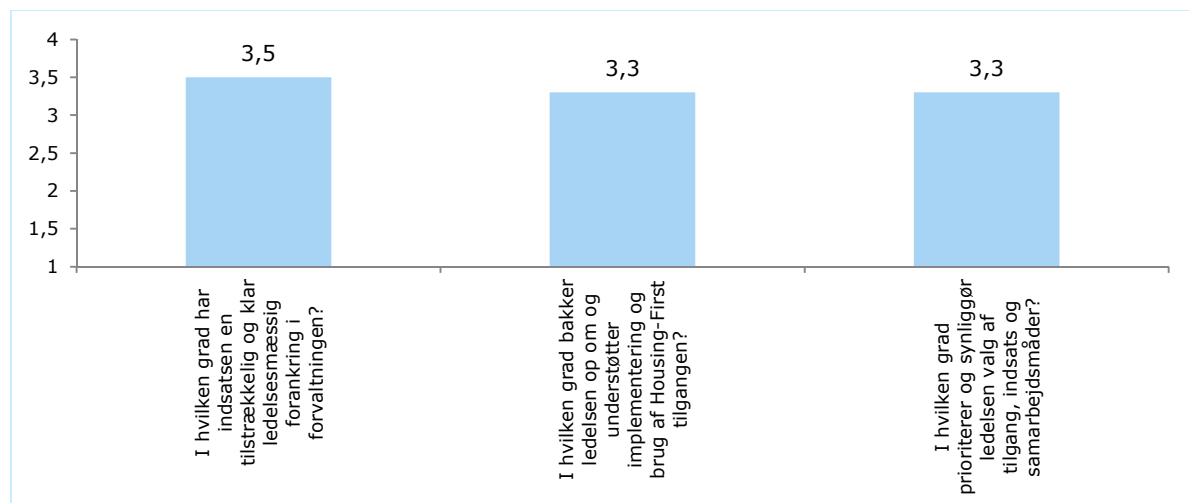
Note: Procenttallet angiver, i hvilken grad kommunerne er tro mod de principper og aktiviteter, som udgør de enkelte temaer. 100 pct. betyder fuld trofasthed i forhold til principper og aktiviteter på tværs af kommunerne.

Det overordnede billede er, at kommunerne, samlet set, har arbejdet med ledelse af indsatsen. Således har de i høj grad arbejdet systematisk med 80 pct. af de principper og aktiviteter, der omhandler forankring af indsatsen på ledelsesniveau og ledelsesopbakning. Kommunerne har også, samlet set, i høj grad være loyale i forhold til opkvalificering af medarbejdere og udvælgelse af medarbejdere med de rette professionelle kompetencer. Endelig viser figuren, at kommunerne, samlet set, i høj grad har arbejdet med 75 pct. af de principper og aktiviteter, der skal sikre en effektiv organisering og et velfungerende samarbejde.

5.3.1 Ledelse af implementering af indsatsen

Som det også fremgår af figuren ovenfor, er oplevelsen blandt projektlederne på tværs af kommunerne, at der generelt har været ledelsesopbakning til implementeringen af indsatsen, ligesom der er arbejdet på at sikre indsatsen en ledelsesmæssig forankring i forvaltningen. Kommunernes loyalitet i forhold til de enkelte grundprincipper under ledelse ses i figuren nedenfor.

Figur 5-7: Ledelse – fidelitet i temaer

Ledelsen bakker op om og understøtter Housing First-tilgangen og bostøttemetoderne

Fidelitetsdata, som illustreret i figuren ovenfor, viser, at ledelsen i kommunerne i høj grad bakker op om og understøtter implementeringen af Housing First-tilgangen. Det har ifølge flere af projektlederne og projektmedarbejderne i kommunerne udmøntet sig i, at Housing First-tilgangen er bredt accepteret og velkendt i kommunerne på tværs af fagområder. De peger på, at løbende politisk opmærksomhed på arbejdet med indsatsen har været en drivkraft i implementeringen af tilgangen og bostøttemetoderne. Det politiske fokus har bidraget til, at ledelsen i kommunerne prioriterer og synliggør valg om tilgang, indsats og samarbejds måder i implementeringen af indsatsen.

I nogle af kommunerne viser erfaringerne også, at en organisering understøttet af en tværfagligt sammensat styregruppe, der følger implementeringen af indsatsen, jævnfør samarbejdsmodellen, er med til at udbrede kendskabet til og accepten af tilgangen og arbejdet med metoderne bredt i kommunen. I de kommuner, hvor det har været tilfældet, har det også bidraget til, at arbejdet med indsatsen i højere grad er blevet prioriteret blandt de udførende medarbejdere. Kommunerne har forskellige erfaringer i forhold til hvilket ledelsesmæssigt niveau, styregruppe-medlemmerne skal rekrutteres fra. Nogle kommuner har gode erfaringer med en styregruppe sammensat af medlemmer på højt ledelsesmæssigt niveau, idet det giver en høj grad af beslutningskompetence i styregruppen. Omvendt har en kommune gode erfaringer med en styregruppe på et lavere ledelsesmæssigt niveau, idet man her oplever, at det giver en operationel, arbejdsorienteret styregruppe, som tager aktivt del i projektarbejdet.

Eksisterende praksis i kommunen kan modvirke implementeringen af indsatsen

Erfaringerne blandt projektlederne og projektmedarbejderne i en række kommuner er dog også, at Housing First-tilgangen og dermed udgangspunktet for bostøttemetoderne endnu ikke er slået fuldt ud igennem i kommunernes praksis. Her peger projektlederne på, at det kan skyldes forskellig praksis, lovgivning og kultur på de enkelte fagområder. Eksempelvis peger to af de interviewede projektledere på, at beskæftigelsesområdet er underlagt en lovgivning og praksis, som stiller store krav til de unges aktivitetsniveau og udvikling. Samtidig er der på beskæftigelsesområdet stadig sanktionsmuligheder, der kan iværksættes over for de unge. Det betyder, at ledelsesniveauet på nogle af fagområderne i kommunerne endnu signalerer en praksis til deres medarbejdere, som ikke nødvendigvis stemmer overens med det tankegodt, som udgør Housing First-tilgangen. Projektlederne i kommunerne peger på, at det har udfordret udbredelsen af Housing First-tilgangen – og på den måde implementeringen og indsatsens gennemslagskraft bredt i kommunerne.

I tæt tilknytning til ovenstående peger en række projektledere og medarbejdere på, at det har været en udfordring at få ledelsesniveauet fra beskæftigelsesområdet til at støtte fuldt op om tilgangen og arbejdet med metoderne. De forklarer dette med, at der i implementeringen af bostøttemetoderne er udviklet en praksis, hvor de unges uddannelses- og beskæftigelsesperspektiv nedtones til fordel for arbejdet med de unges øvrige problematikker. Denne praksis kan ifølge de pågældende projektledere gøre det mindre attraktivt for beskæftigelsesområdet at indgå i et samarbejde om de unge.

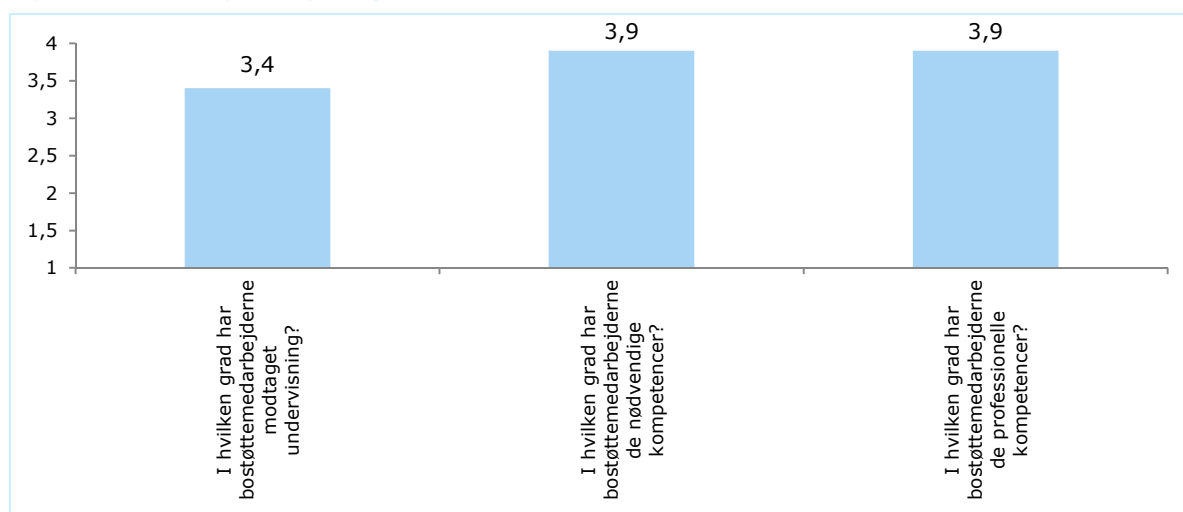
En lignende udfordring har kunnet spores i flere kommuner vedrørende samarbejde mellem børne- og ungeområdet samt voksenområdet. Eksempelvis fortæller en myndighedskoordinator med forankring på voksenområdet, at det kan være en udfordring at få ledelsen på børne- og ungeområdet til at investere i arbejdet med indsatsen. Hun vurderer, at det kan skyldes, at der i mange kommuner ikke er myndighedskoordinatorer forankret på børne- og ungeområdet i projektet, hvorfor der ikke etableres et naturligt bindeled mellem børne- og ungeområdet hhv. voksenområdet. Det kan også skyldes, at hjemløshed traditionelt ikke er et fokusområde på børne- og ungeområdet. Den gængse opfattelse kan her være, at hjemløshedsproblematikken udvikler sig senere og løses af voksenområdet. Ifølge flere projektledere har det udfordret implemente-

ringen af indsatsen, særligt i forhold til arbejdet med unge hjemløse under 18 år og unge i risiko for hjemløshed, idet sammenhængen mellem børne- og ungeområdet og voksenområdet netop her bliver helt centralt.

5.3.2 De rette medarbejdere og kompetencer

Samlet set, har kommunerne i høj grad sikret, at de medarbejdere, der skal arbejde med bostøttemetoderne, har fået undervisning i udførelsen af metoderne. Fidelitetsdata viser også, at bostøttemedarbejderne i høj grad vurderes at have de nødvendige professionelle kompetencer til at arbejde med Housing First-tilgangen. Endvidere peger fidelitetsdata i retning af, at bostøttemedarbejderne også i høj grad har erhvervet sig de rette kompetencer til at arbejde med målgruppen af unge hjemløse eller unge i risiko for at blive hjemløse. Samlet fremgår dette af figuren nedenfor.

Figur 5-8: Medarbejdere og kompetencer – fidelitet i temaer

Uformelle tilgange til arbejdet med de unge er nødvendig

Erfaringer fra de gennemførte projektbesøg i kommunerne viser, at de rette kompetencer og erfaringer i kommunerne kommer til udtryk ved, at bostøttemedarbejderne formår at omstille sig og tilpasse sig den unges situation og livsvilkår. Bostøttemedarbejderne fortæller, at de ofte ikke kender de unge på forhånd, ligesom de unge er i en anden situation end ældre hjemløse, eksempelvis udtrykt ved, at de langt fra har erkendt egne udfordringer og behovet for støtte.

Derfor er det afgørende, at bostøttemedarbejderne er i stand til at forstå den unge – og tilgå relationsarbejdet, så det passer til den unges situation. Det kan eksempelvis være at opbygge relationen med den unge i mere uformelle rammer, eksempelvis via gåture i byen eller køre den unge til en privat aftale eller et møde. Derudover er de unge glade for at have løbende telefonisk kontakt til bostøttemedarbejderen. Flere bostøttemedarbejdere fortæller ligeledes, at de har indgået aftaler med de unge om, at de unge må ringe alle ugens dage, hele døgnet, hvis de har behov for det.

Nogle projektledere giver i interviews udtryk for, at det særligt kan kræve tilvænning for bostøttemedarbejderne at arbejde efter CTI-metoden pga. de meget faste rammer. Årsagen hertil er, at tilgangen med faste og afgrænsede faser står i modsætning til den måde, de tidligere har arbejdet på med unge.

5.3.3 Organisering og tværfagligt samarbejde

En organisering og et samarbejde, der understøtter en helhedsorienteret tilgang, der kan møde de unges komplekse problembillede, er afgørende for en effektiv implementering af indsatsen til gavn for de unge. Organisatorisk set, har det i høj grad været målet, at samarbejdsmodellens kobling til bostøttemetoderne har skullet sikre et tværfagligt forankret samarbejde om den unge

og bostøttemetoderne. Dette særligt gennem tværfaglige teammøder med deltagelse af relevante aktører i den unges forløb og myndighedskoordinatorens rolle som den unges koordinator, der guider den unge og samler relevante medarbejdere.

Samarbejdsmodellen og de tværfaglige teammøder understøtter tværfagligt samarbejde

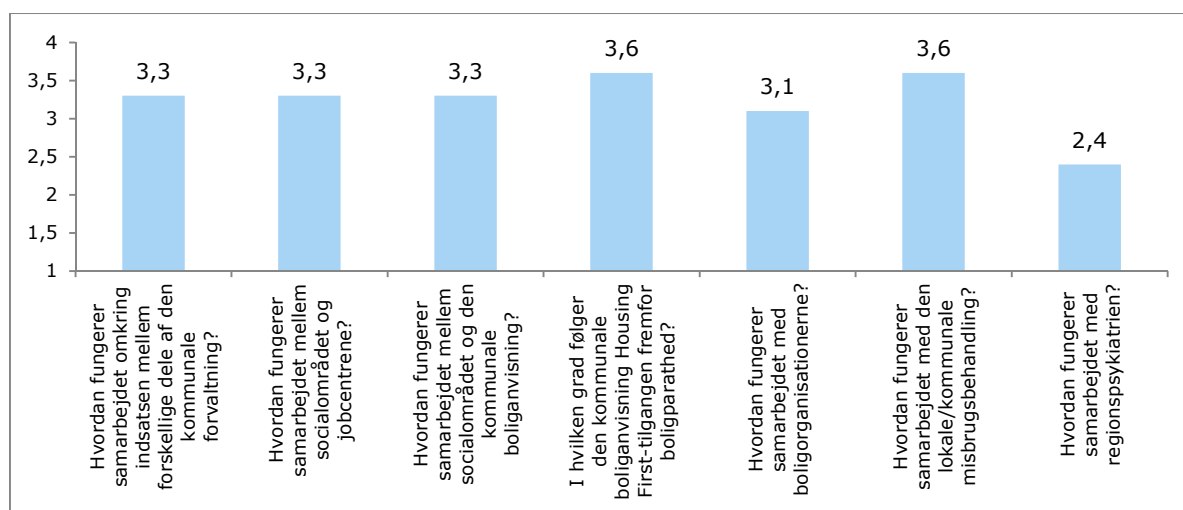
Generelt vurderer projektlederne og medarbejderne, at tværfaglige teammøder er med til at udvikle det tværfaglige samarbejde i en positiv retning til gavn for de unge. De giver udtryk for, at tværfaglige teammøder bliver et forum, hvor den unges mål og ønsker kommer i fokus, og hvor de centrale medarbejdere i den unges forløb får et fælles billede af den unges ønskede udviklingsmål. Oplevelsen blandt projektlederne og medarbejderne er, at dette er motiverende for samarbejdet om og med den unge. Endelig fortæller flere af myndighedskoordinatorerne og bostøttemedarbejderne, at det at støtten er bygget op om samarbejdsmodellen betyder, at de unge oplever at have et bedre indblik i deres eget forløb. De unge oplever deres forløb som koordineret og opfatter arbejdet med ønsker og mål som udslagsgivende for, at de føler forløbet nærværende og konkret. På den måde er de unges respons på samarbejdsmodellen også en positiv drivkraft for implementeringen af modellen og det tværfaglige samarbejde.

I forhold til fastsættelse af deltagerkredsen arbejder størstedelen af kommunerne ikke med faste deltagerkredse, men vurderer i stedet fra møde til møde, hvem der skal deltage. Det betyder, at der i langt størstedelen af møderne sidder personer med til mødet, som kan se relevansen af deres tilstedeværelse, også selvom de ikke har noget med den unge at gøre på tidspunktet for mødet. I modellen er det den unge og myndighedskoordinatoren, som sammensætter den unges tværfaglige team, men flere medarbejdere peger på, at det kan have som konsekvens, at det ikke altid er alle relevante fagpersoner, der deltager. I nogle tilfælde kan det være vanskeligt at overbevise den unge om, at nogle relevante fagpersoner skal deltage, hvis den unge fx har en dårlig relation til den konkrete medarbejder eller har misvedligeholdt aftaler med den pågældende medarbejder.

Kommunerne peger på, at tværfaglige teammøder bidrager til at øge kendskabet til hinandens fagområder, ligesom det er her, der sker udveksling af viden og erfaringer. De vurderer, at det understøtter en mere koordineret og helhedsorienteret indsats til de unge. Samtidig bidrager det til at nedbryde eventuelle kulturelle barrierer på tværs af fagområder, så et mere gensidigt og imødekomende samarbejde udvikles.

I tæt tilknytning til dette oplever flere af projektlederne også, at tværfaglige teammøder udgør et nyt forum for involvering af fagområder, der måske har samarbejdet i mindre grad førhen. Fidelitetsdata viser, at projektlederne, samlet set, oplever, at der er et velfungerende samarbejde, eksempelvis med den kommunale stofmisbrugsbehandling og den kommunale boliganvisning. Fidelitetsdata peger blandt andet på, at den kommunale boliganvisning i høj grad følger Housing First-tilgangen frem for kravet om boligparathed. Projektlederne i kommunerne vurderer, at denne udvikling har haft en positiv indvirkning på samarbejdet. Omvendt viser fidelitetsdata, at det ikke i samme grad er lykkedes kommunerne at få etableret et velfungerende samarbejde med den regionale behandlingspsykiatri. Det fremgår af figuren nedenfor.

Figur 5-9: Organisering og samarbejde – fidelitet i temaer

Den svære prioritering af ressourcer til at indgå i samarbejdsmodellen

I nogle kommunerne oplever projektlederne også udfordringer med at få afholdt tværfaglige teammøder som afsæt for koordination og tværfagligt samarbejde og arbejdet med bostøttemetoderne. De peger på, at det kan være vanskeligt for de enkelte og relevante medarbejdere at frigøre de ressourcer, det kræver at deltage i tværfaglige teammøder. Særligt har nogle kommuner været udfordret af, at det ikke altid har været muligt at samle de typer af medarbejdere, som ifølge modelbeskrivelsen er obligatoriske deltagere i tværfaglige teammøder. Det har skabt dilemmaer i kommunerne, som har indvirket negativt på implementeringen af tværfaglige teammøder, samarbejdsmodellen og samarbejdet om bostøttemetoderne. I enkelte kommuner er det udtrykt ved, at der har været tvivl om, hvorvidt tværfaglige teammøder skal gennemføres, selv om alle de obligatoriske medarbejdere ikke kan deltage, eller om mødet skal udskydes.

God koordinering af den unges forløb, men mange koordinerende led

Erfaringerne med myndighedskoordinatoren rolle i forhold til at koordinere samarbejdet mellem de centrale medarbejdere med relevans for den unge varierer også på tværs af kommunerne.

På den ene side peger flere af de centrale medarbejdere på, at myndighedskoordinatoren er med til at fremme samarbejdet på tværs og gøre den unges forløb mere smidigt. Samtidig bidrager myndighedskoordinatoren til at styrke kontakten og relationen mellem de forskellige fagområder, en fælles forståelse af hinandens udgangspunkt og i den forbindelse også, at de forskellige kompetencer og vidensbaser på tværs af fagområder kan spille ind i et godt tværfagligt samarbejde.

På den anden side oplever projektlederne og myndighedskoordinationer, at det har været udfordrende at tydeliggøre, hvilke roller og hvilket ansvar de forskellige fagområder og forvaltninger har. I nogle kommuner er det kommet til udtryk ved, at myndighedskoordinatoren har udført opgaver, som ikke har været deres ansvar, jf. samarbejdsmodellen, og hvor der ikke har været tale om et overlap mellem de to nøglepersoner (som samarbejdsmodellen lægger op til), men at myndighedskoordinatoren fx har ydet praktisk hjælp til de unge, som ikke har haft et koordinerende sigte, og som dermed er bostøttemedarbejderens rolle. Vurderingen blandt bostøttemedarbejderne er, at det kan medvirke til, at den unge bliver mindre motiveret for at modtage den støtte, bostøttemedarbejderen kan give den unge, fordi myndighedskoordinatoren kan give samme støtte.

6. BESKRIVELSE AF DE UNGE OG DERES UDVIKLING

Det centrale formål med dette kapitel er at beskrive, hvad der karakteriserer gruppen af unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse. Det vil sige, hvad der kendetegner de unge i forhold til køn, alder, nationalitet, rusmiddelproblematikker, psykiske forhold, boligsituation og beskæftigelse. Derudover er formålet med dette kapitel at samle op på den udvikling, som de unge i Ungeprojektet oplever på tidspunktet for midtvejsevalueringen. Det vil sige den udvikling, som de unge har oplevet fra indsatsens start til der, hvor de er nu – enten i en igangværende indsats, eller efter at de har afsluttet indsatsen²⁹. Derfor medtager vi i kapitlet de 194 unge, hvor der er en opstartsmåling og en eller flere efterfølgende målinger (jf. kapitel 2 om data). Det er den seneste gennemførte måling, som indikerer, hvor de unge er på nuværende tidspunkt.

I kapitlet har vi udvalgt en række parametre, der så meningsfuldt som muligt giver et billede af de unges udvikling på tidspunktet for midtvejsevalueringen, og som kobler sig til beskrivelsen af målgruppen, dvs. bolig, beskæftigelse, rusmiddelproblematikker, psykisk helbred og netværk. Det pointeres, at resultaterne skal læses i lyset af, at de baserer sig på forløb, der stadig er igangværende (enten i opstart, midtvejs eller afsluttende fase), og hvor kun få er afsluttede³⁰. Der er derfor ikke tale om entydige konklusioner, men om tendenser, der kan bruges til at få et billede af evt. fokuspunkter for det fremadrettede arbejde med indsatsene. Derudover må projektets forandringsteori tages i betragtning, forstået på den måde, at vi i midtvejsevalueringen kun kan holde projekterne op på de kortsigtede mål, som mest tydeligt retter sig mod at finde den rette organisering og det rette samarbejde omkring metoderne (se kapitel 5 om implementering).

Beskrivelsen af kapitlet er baseret på *data fra den løbende dokumentation af de unges baggrund og situation*, som gennemføres af den unges myndighedskoordinator og bostøtte. Derudover er der anvendt data fra projektledermøder med projektledere i kommunerne og fra de kvalitative interviews med ledelsen, projektmedarbejdere og samarbejdspartnere i afprøvningskommunerne. Foruden beskrivelsen af de unge, præsenterer kapitlet også de unges udvikling på tidspunktet for midtvejsevalueringen. Til dette anvendes data indsamlet af den medarbejder, som arbejder med den unge. For unge, der modtager CTI- og ICM-støtte, vil det være bostøttemedarbejderen, mens det for de fleste unge, som modtager samarbejdsmodellen, vil være myndighedskoordinatoren. I de figurer, som illustrerer de unges udvikling for temaerne nævnt ovenfor, er der kun medtaget de unge, hvor det er angivet, at de har problematikker i forhold til det pågældende tema ved indsatsens opstart og/eller ved seneste måling. Dvs. at de unge, som medarbejderne ikke har vurderet til at have hhv. fysiske problemer, psykiske vanskeligheder eller rusmiddelproblematikker, ikke er inkluderet i analyserne for disse temaer, ligesom unge, for hvem der er blevet angivet 'ved ikke', ej heller er inkluderet. Derudover er data fra dokumentationsredskabet Dialogskema ikke anvendt i midtvejsevalueringen, idet der ikke har været et solidt nok grundlag for at benytte det meningsfuldt.

6.1 Overordnede profil for de unge

Ud af de 306 unge, som ved midtvejsmålingen har været en del af en indsats, befinder ca. to tredjedele af de unge sig i hjemløsegruppen, mens en tredjedel af de unge er i risikogruppen. Nedenstående figur giver et billede af, hvor udsatte de unge i de forskellige målgrupper er.

²⁹ Det gælder kun for under 10 pct. af de unge, som indgår i evalueringen, at de har afsluttet et forløb, hvorfor datamaterialet er for spinkelt til at foretage analyser på denne gruppe alene.

³⁰ Se fodnote ovenfor.

Figur 6-1: Profil for de to ungemålgrupper

	Unge i risiko for hjemløshed Procent	Unge i hjemløshed Procent
Mænd/kvinder	63/37	62/38
Psykiatrisk diagnose	48	40
Psykiske problemer	88	89
Problematik ifht. alkohol	4	4
Problematik ifht. stoffer	11	13
Problematik ifht. hash	26	32
Problemer med at varetage dagligdagsfunktioner	62	54
Problemer med at varetage økonomi	49	36
Svagt socialt netværk	40	36

Note: N = 306. Tallene er opgjort særskilt for hhv. de unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse, hvilket betyder, at data i tabellen ovenfor ikke er direkte sammenlignelige med data nedenfor, som giver et billede af de unge samlet set. Det er kun 194 af de 306 unge, der indgår i data vedr. udvikling for de unge.

Som tabellen viser, er der ikke særlig stor forskel på unge i risikogruppen og de unge, som er hjemløse, ved indsatsstart. Tværtimod ligner de to målgrupper hinanden i stort omfang. Nedenfor tegnes en mere detaljeret profil af den samlede gruppe af unge.

6.2 De unges køn og alder

Tabellen nedenfor tegner et billede af de unges køn og alder, hhv. den samlede målgruppe og fordelt på de tre typer af indsatser ('samarbejdsmodel uden bostøtte', 'samarbejdsmodel + CTI' og 'samarbejdsmodel + ICM').

Det fremgår, at over halvdelen af de unge er mænd, svarende til 60 pct. Tilsvarende er fordelingen på tværs af de tre typer af indsatser. Blandt de unge, der modtager 'samarbejdsmodel og CTI', er andelen af mænd dog en anelse højere. Her er 70 pct. af de unge mænd.

Tabel 6-1: De unges køn og alder

	Samlet		'Samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Køn								
Kvinde	116	39	80	42	22	31	14	36
Mand	184	61	109	58	50	69	25	64
Total	300	100 pct.	189	100 pct.	72	100 pct.	39	100 pct.
Alder								
17 år	5	2	4	2	1	1	0	0
18-19 år	81	27	54	29	17	24	10	26
20-22 år	154	52	94	51	39	54	21	55
23-24 år	53	18	33	18	13	18	7	18
25-26 år	3*	1	1	1	2	3	0	0
Total	296	100 pct.	186	100 pct.	72	100 pct.	38	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedsadministrator, første måling for unge.

Note: To missing (køn), seks missing (alder).

Note: * Der er registreret tre unge i alderen 25-26 år, som ikke aldersmæssigt er en del af målgruppen for Ungeprojektet, men hvor kommunerne har vurderet at integrere dem i ungemålgruppen og dermed har foretaget målinger i henhold til projektets krav.

Kønsfordelingen blandt de unge, som modtager én af de tre indsatser, er i tråd med det billede, der tegnes blandt alle unge hjemløse i Danmark. Her ses også en overvægt af mænd³¹. Dog er andelen af mænd blandt unge hjemløse eller unge i risiko for at blive hjemløse mindre end andelen af mænd blandt alle hjemløse. I hjemløsetællingen fra 2015 viser resultaterne, at 78 pct. af alle hjemløse er mænd, mens 22 pct. er kvinder³². Data peger derfor på, at kvinder udgør en større andel blandt unge hjemløse eller unge i risiko for at blive hjemløse, end de gør i gruppen af alle hjemløse.

Tabellen viser også, hvordan de unge fordeler sig aldersmæssigt. Det fremgår af tabellen, at lidt over halvdelen af de unge er i aldersgruppen 20-22 år, mens henholdsvis 27 pct. og 18 pct. er i alderen 18-19 år og 23-24 år. Tabellen viser også, at kun ganske få af de unge er under 18 år. Det kan skyldes, at der er færre unge hjemløse, som er under 18 år i kommunerne, eller også, at der i gruppen af unge, som har modtaget støtte efter SEL § 52, eller som har været anbragte, er en høj andel, som bliver hjemløse som voksne. Endvidere peger flere af projektmedarbejderne på, at det er de helt unge hjemløse, som kommunerne har udfordringer med at opspore og rekruttere til indsatsen.

6.3 Boligsituation

Som tidligere beskrevet, baserer *Ungeprojektet* sig på tankegangen om Housing First, hvilket vil sige, at de unge skal tilbydes en bolig. Igangsættelse af CTI forudsætter en lejekontrakt, mens ICM forudsætter, at der er stillet en bolig i sigte. Dog fortæller flere kommuner, at det har været svært at få fat i boliger til målgruppen pga. den generelle mangel på billige boliger i nogle kommuner.

Nedenstående tabel giver et indblik i de unges boligsituation. Det ses, at 27 pct. af de unge er i bolig på tidspunktet, hvor indsatsen er opstartet, mens hovedparten, svarende til 70 pct., ikke er i bolig. Medarbejderne i kommunerne giver også udtryk for, at de i højere grad har succes med at opspore og rekruttere unge hjemløse sammenlignet med de unge i risiko for at blive hjemløse. Det fremgår også af tabellen, at det er ganske få unge, der er anbragt på tidspunktet for opstart af indsatsen.

Tablet 6-9: Hvad er den unges boligsituation?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodellen + CTI		Samarbejdsmodellen + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I bolig	81	27	36	19	33	45	12	30
Anbragt	11	4	10	5	1	1	0	0
Ikke i bolig	210	70	143	76	39	53	28	70
Ved ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskoordinator, første måling for borgeren.

Note: 0 missing. Bolig=Borgeren bor i en almen bolig; Borgeren bor i en almen familiebolig; Borgeren bor i en almen ungdomsbolig; Borgeren bor i en startbolig; Borgeren bor i en lejlighed i privat udlejning (herunder også privat ungdomsbolig); Borgeren bor i et værelse i privat udlejning; Borgeren bor i en bolig efter Servicelovens § 107 SEL (midlertidigt ophold); Borgeren bor i en bolig efter Servicelovens § 108 SEL (længerevarende ophold); Borgeren bor i en lejlighed/værelse i øvrige opgangsfællesskaber, bofællesskaber, særboliger e.l.; Borgeren bor i en skæv bolig; Borgeren bor i udslusningsbolig i alment boligbyggeri (§63 SEL); Borgeren bor i eget hus; ejerlejlighed eller andelsbolig; Borgeren bor i anden egen bolig; angiv hvilken. Anbragt= Borgeren er anbragt. Ingen bolig=Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig på en SEL § 110-boform; Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig i en midlertidig udslusningsbolig under SEL § 110; Borgeren har ikke egen bolig, og overnatter primært på gaden; Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig midlertidigt hos familie/venner; Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig i en anden hjemløshedssituation. Ved ikke = ved ikke.

³¹ SFI's hjemløsetælling 2015.

³² SFI's hjemløsetælling 2015.

På tværs af de tre typer af indsatser er det billede, der tegnes, at de unge, som modtager bostøtte, i højere grad er i bolig end unge, der modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte'. Således er 45 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI', i bolig, mens 30 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM', er i bolig. Det er gældende for 19 pct. af de unge, som alene modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte'.

Dette billede er i tråd med kernen i bostøttemetoderne, hvor igangsættelse af et CTI-forløb forudsætter en lejekontrakt (CTI ikke kan påbegyndes uden en lejekontrakt på bolig) og igangsættelse af ICM sker, når den unge har en bolig i sigte. Projektmedarbejderne i flere af kommunerne giver udtryk for, at de ofte opstarter den unge i samarbejdsmodellen, mens den unge venter på at få enten en lejekontrakt eller at der kommer bolig i sigte, så CTI eller ICM kan påbegyndes. Derfor ses det, at en relativt stor andel af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', afventer bolig på tidspunktet for opstart af indsatsen.

6.3.1 Årsager til, at de unge ikke har egen bolig

Tabellen nedenfor viser en oversigt over de unge, som ikke er i bolig og årsagerne til dette.

Tablet 6-10: For unge, som ikke har en bolig; Hvorfor har den unge ikke egen bolig?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Borgeren er blevet sat ud af en tidligere bolig inden for de seneste 12 måneder	48	23.	37	26	6	15	5	18
Der er venteliste til at blive anvist eller visiteret til en passende bolig	36	17.	19	13	14	36	3	11
Borgeren er blevet afvist i forbindelse med boligopskrivning/tildeling	2	1	2	1	0	0	0	0
Der findes ikke et botilbud til den pågældende borger i kommunen	2	1	2	1	0	0	0	0
Borgerens sociale og/eller psykiske problemer vanskeliggør at finde en bolig	61	29	47	33	10	26	4	14
Borgeren er udadreagerende, hvilket vanskeliggør at finde en bolig	1	0	1	1	0	0	0	0
Borgeren har vanskeligt ved at betale en husleje (grundet ustabil økonomi)	38	18	28	20	8	21	2	7
Der findes ikke en bolig, som borgeren kan betale	35	17	26	18	8	21	1	4
Borgeren ønsker ikke at bo i egen bolig	1	0	1	1	0	0	0	0
Der er givet afslag på enkeltydelse eller boligydelseslån	6	3	3	2	1	3	2	7
Borgeren er smidt ud hjemmefra	43	20	27	19	10	26	6	21
Anden årsag	59	28	39	27	12	31	8	29
Ved ikke	9	4	7	5	1	3	1	4

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskordinator, første måling for den unge.

Note: 0 missing. N (samlet): 210. n ('samarbejdsmodel uden bostøtte'): 143. n (samarbejdsmodel + CTI): 39. n (samarbejdsmodel + ICM): 28. De angivne procentsatser i tabellen summerer ikke til 100 pct., da respondenterne har haft mulighed for at angive mere end én svarkategori.

Tabellen viser, at de mest angivne årsager til, at de unge ikke er i bolig, er, at:

- Den unge er **blevet sat ud af en tidligere bolig** inden for de seneste 12 måneder
- Der er **venteliste** til at blive anvist eller visiteret til en passende bolig
- Den unges **sociale og/eller psykiske problemer** vanskeliggør at finde en bolig
- Den unge har **vanskeligt ved at betale en husleje** (grundet ustabil økonomi)
- Der **findes ikke en bolig, som den unge kan betale**
- Den unge er **smidt ud hjemmefra**.

Således skal årsagerne til, at de unge ikke er i bolig, findes i en kombination af strukturelle udfordringer på boligområdet i kommunerne og personlige udfordringer hos de enkelte unge, som gør det svært for dem at fastholde en stabil boligsituation.

De strukturelle udfordringer går på forhold i forbindelse med venteliste til at blive anvist eller visiteret til passende bolig, og at der ikke findes en bolig, den unge kan betale som følge af den generelle mangel på billige boliger, særligt i de større kommuner. Dette forklarer kommunerne med, at der er et øget pres på det billige boligmarked som følge af tilstrømning af studerende og flygtninge. Derudover har man i flere kommuner renoveret eksisterende boligbyggerier, herunder slået mindre lejligheder sammen til større lejligheder, hvilket skubber prisen på lejlighederne i vejret og mindsker antallet af små, billige boliger.

De mere personlige udfordringer, som forklarer, at de unge ikke er i bolig, tilskrives de unges sociale og psykiske problemer, at de har vanskeligheder med at betale husleje, og at de er blevet sat ud af en tidligere bolig inden for de seneste 12 måneder. Udtalelser fra projektlederne og medarbejderne i kommunerne understøtter dette.

De fortæller, at det kan være vanskeligt at motivere de unge til at sige ja til tilbud om en bolig, idet den unges psykiske vanskeligheder kan være årsag til, at de er angste ved udsigten til at bo i egen bolig. Endvidere kan den unges udfordringer medvirke til, at udlejere ikke vil godkende den unge som lejer. I en række kommuner fortæller projektlederne og medarbejdere, at flere udlejere har dårlige erfaringer med at udleje boliger til borgere med eksempelvis rusmiddelproblematikker, psykiske vanskeligheder og støjende adfærd. Dette skyldes, at de har fået klager fra naboer, ligesom de har oplevet, at boligen bliver misligholdt og huslejen ikke betales. I kommunerne fortæller projektlederne, at de forsøger at afhjælpe denne problematik ved at gå i dialog med boligorganisationerne med henblik på at orientere om, at bostøttemedarbejdere vil være til rådighed for den unge med henblik på at afhjælpe den unges udfordringer socialt og praktisk i dagligdagen.

I tabellen ovenfor fremgår det også, at 28 pct. af de unge ikke er i bolig af anden årsag. På baggrund af data tegnes der et billede af, at det dækker over, at den unge måske har afsluttet et fængselsophold, afbrudt et uddannelsesforløb eller har et husdyr, som forhindrer at den unge er i bolig. Det fremgår også, at nogle af de unge er uden bolig, fordi de afventer at blive indstillet til bolig, eller fordi de tidligere har sagt nej tak til et givent tilbud om bolig.

6.3.2 Skrevet op til bolig, ventetid og tildeling af bolig

For de unge, som ikke har en bolig, peger tabellen nedenfor på, hvorvidt de er skrevet op til en bolig på tidspunktet for opstart af indsatsen.

Tabel 6-11: For unge, som ikke har en bolig; Er den unge skrevet op til en bolig?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Skrevet op	137	65	92	64	30	77	15	54
Ikke skrevet op	67	32	47	33	8*	21	12	43
Ved ikke	6	3	4	3	1	3	1	4
Total	210	100 pct.	143	100 pct.	39	100 pct.	28	100 pct.

Kilde: RMC-survey, første måling for den unge.

Note: 0 missing.

Note: * Der er otte unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI', men som ikke er skrevet op til en bolig, som CTI-metoden forudsætter.

Det ses i tabellen, at 65 pct. af de unge, som ikke har en bolig, er skrevet op til en bolig. 32 pct. af de unge er ikke skrevet op til bolig. For unge, der modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', er der en tilsvarende andel af unge, der er skrevet op til en bolig.

Blandt unge, der modtager 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, er der omvendt 77 pct. af de unge, der er skrevet op til en bolig, mens en lavere andel af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, er skrevet op til en bolig. Det gælder for 54 pct. af de unge.

Tabellen nedenfor giver et indtryk af, hvor længe de unge, som er skrevet op til en bolig, har ventet på bolig. Hovedparten af de unge (67 pct.) har ventet på en bolig i mindre end tre måneder. Henholdsvis 14 og 12 pct. af de unge har ventet henholdsvis mellem tre og seks måneder og mellem seks og 12 måneder på egen bolig. En mindre andel af de unge, 7 pct., har ventet mere end 12 måneder på egen bolig.

Tabel 6-12: For unge, som er skrevet op til en bolig; Hvor længe har den unge ventet på egen bolig, siden den unge blev skrevet op til en bolig?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Under én måned	33	24	25	27	4	14	4	27
Mellem én og tre måneder	59	43	35	38	16	55	8	53
Mellem tre og seks måneder	19	14	15	16	2	7	2	13
Mellem seks og 12 måneder	16	12	10	11	6	21	0	0
Mere end 12 måneder	9	7	7	8	1*	3	1	7
Total	136	100 pct.	92	100 pct.	29	100 pct.	15	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskordinator, første måling for den unge.

Note: 1 missing.

Note: * Der er én ung, der modtager 'samarbejdsmodel og CTI', men som har ventet mere end 12 måneder, siden den unge blev skrevet op til en bolig.

Ser vi enkeltvist på de tre typer af indsatser, fremgår det, at unge, som modtager henholdsvis 'samarbejdsmodel uden bostøtte' og 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, har tilsvarende mønstre i forhold til ventetid, som den samlede gruppe af unge. Omvendt viser tabellen, at de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, generelt har været skrevet op til bolig i længere tid end unge, der modtager de to øvrige indsatser. Erfaringerne fra casebesøgene er, at der på tværs af kommunerne er store variationer i ventetiden på at få en bolig.

Blandt de 70 pct. unge, som ikke havde egen bolig på tidspunktet for opstart af indsatsen, viser nedenstående tabel, hvorvidt disse har fået tildelt bolig og venter på indflytning.

Tabel 6-13: For unge, som ikke har en bolig; Har den unge fået tildelt egen bolig og venter på indflytning?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Borgeren har ikke fået tildelt bolig	189	90	136	95	28	74	25	89
Borgeren har fået tildelt bolig	20	10	7	5	10	26	3	11
Total	209	100 pct.	143	100 pct.	38	100 pct.	28	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskoordinator, første måling for den unge.
Note: 1 missing.

Tabellen viser, at 10 pct. af de unge, som ved opstart af indsatsen ikke havde en bolig, havde fået tildelt én, hvilket vil sige, at 10 pct. afventer indflytning, mens den resterende del af de unge, som ikke havde bolig ved opstart af indsatsen, ikke havde fået én tildelt.

I forhold til de tre typer af indsatser ses det, at de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, i højere grad end unge i de to andre indsatser har fået tildelt en bolig og venter på indflytning. At flest unge, der modtager 'samarbejdsmodel og CTI', har fået tildelt en bolig, hænger sammen med grundprincippet i CTI om, at igangsættelse af et forløb forudsætter en bolig. Man må derfor formode, at de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI', og som ikke har fået tildelt en bolig, er visiteret til CTI, men ikke kommet i gang med indsatsen. 26 pct. af de unge, der modtager 'samarbejdsmodel og CTI' har fået tildelt bolig, mens det gælder for 5 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', hvor igangsættelse af forløb ikke forudsætter en bolig, og 11 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, hvor igangsættelse af forløb forudsætter, at der er stillet en bolig i sigte.

Blandt de unge, som har fået tildelt en bolig, viser nedenstående tabel, at langt hovedparten af de unge kan overtage boligen inden for en måned. For 15 pct. af de unge er der henholdsvis op til to måneder og tre måneder til, at de kan overtage boligen.

Tabel 6-14: For unge, der har fået tildelt en bolig; Hvor længe er der til, at den unge kan overtage boligen?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Op til én måned	14	70	4	57	8	80	2	67
Op til to måneder	3	15	0	0	2	20	1	33
Op til tre måneder	3	15	3	43	0	0	0	0
Længere end tre måneder	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	20	100 pct.	7	100 pct.	10	100 pct.	3	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskoordinator, første måling for den unge.
Note: 1 missing.

6.3.3 Udvikling i boligsituationen for de unge

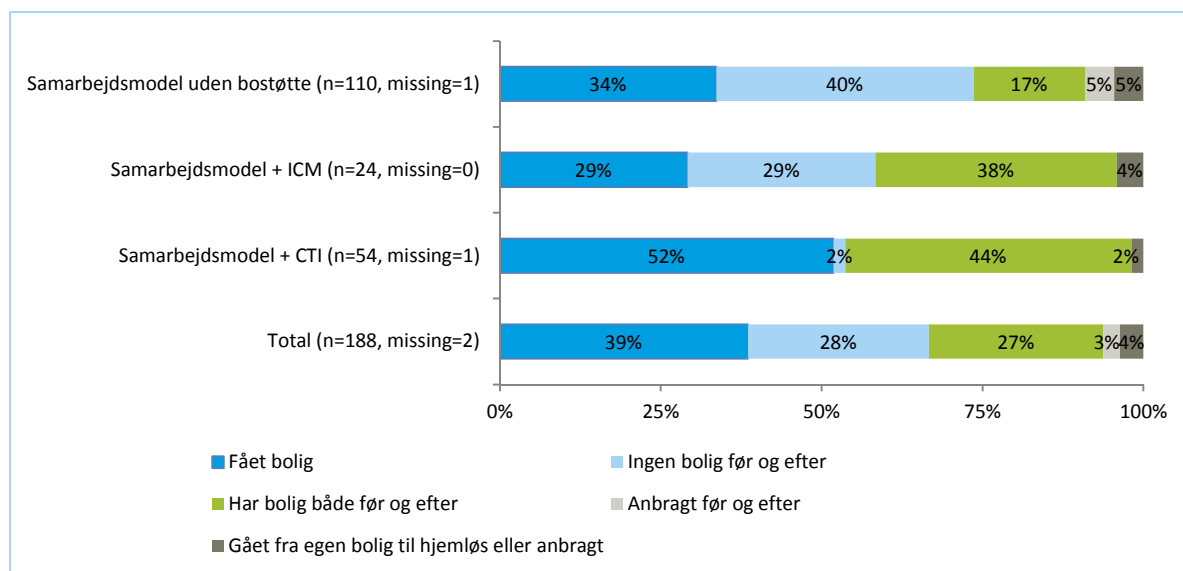
Et mål og kort og mellemlangt, jf. projektets forandringsteori, er, at der etableres en stabil *boligløsning* for den unge med den rette støtte tilknyttet. Midtvejsevalueringen viser overordnet set en

positiv tendens i forhold til de unges boligsituation. Over en tredjedel (39 pct.) af den samlede ungegruppe i projektet har fået en bolig, og kun 4 pct. af de unge er gået fra bolig til hjemløs eller anbragt. Evalueringen viser dog også, at en forholdsvis stor andel på 28 pct. af de unge ikke har oplevet en udvikling i deres boligsituation, da de fortsat er boligløse.

I figuren nedenfor er udviklingen i de unges boligsituation illustreret. I figuren skelnes der mellem de tre forskellige indsatser.

Figur 6-8: Udviklingen i de unges boligsituation

Note: Kategorier er slået sammen på følgende måde: Bolig=Borgeren bor i en almen bolig, Borgeren bor i en almen familiebolig, Borgeren bor i en almen ungdomsbolig, Borgeren bor i en startbolig, Borgeren bor i en lejlighed i privat udlejning (herunder også privat ungdomsbolig), Borgeren bor i et værelse i privat udlejning, Borgeren bor i en bolig efter Servicelovens § 107 SEL (midlertidigt ophold), Borgeren bor i en bolig efter Servicelovens § 108 SEL (længerevarende ophold), Borgeren bor i en lejlighed/værelse i øvrige opgangsfællesskaber, bofællesskaber, særboliger e.l., Borgeren bor i en skæv bolig, Borgeren bor i udslusningsbolig i alment boligbyggeri (§ 63 SEL), Borgeren bor i eget hus, ejerlejlighed eller andelsbolig, Borgeren bor i anden egen bolig. Anbragt= Borgeren er anbragt, Ingen bolig=Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig på en SEL § 110-boform, Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig i en midlertidig udslusningsbolig under SEL § 110, Borgeren har ikke egen bolig, og overnatter primært på gaden, Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig midlertidigt hos familie/venner, Borgeren har ikke egen bolig, og opholder sig i en anden hjemløshedssituation

Note: I total (n=188) er medregnet de fire unge, som modtager samarbejdsmodellen + CTI + ICM. De er ikke afrapporteret særskilt, idet gruppen er for lille.

Figuren viser, at 34 pct. af de unge, der modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', har fået en bolig, mens 40 pct. fortsat ingen bolig har på nuværende tidspunkt. 5 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', er gået fra egen bolig til hjemløs eller anbragt. Det viser, at 'samarbejdsmodel uden bostøtte' ikke blot benyttes til risikogruppen (der er i risiko for hjemløshed), men også benyttes til unge, der allerede befinder sig i en hjemløshedssituation. Her kan der dog også være tale om, at der er ventetid, før en bolig bliver tilgængelig, og fx et CTI-forløb i gang sættes.

Derudover viser figuren, at 51 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, har fået en bolig, mens 28 pct. fortsat ingen bolig har. 4 pct. af de unge i målgruppen er gået fra egen bolig til hjemløs eller anbragt. Når en højere andel af dem, der har fået CTI-indsatsen, har fået en bolig, hænger sammen med, at boligen er en betingelse for at sætte CTI i gang.

For de unge, der modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, ses det, at 29 pct. har opnået at få en bolig. Samme andel af de unge (29 pct.) har fortsat ikke en bolig, og 4 pct. af målgruppen er gået fra at have en bolig til at være hjemløs eller anbragt.

Den forholdsvis høje andel i de forskellige indsatsgrupper, der endnu ikke har en bolig, er i høj grad udtryk for, at det er vanskeligt for kommunerne at skaffe boliger til de unge hjemløse. I de

kvalitative interviews er der flere kommuner, som fortæller om udfordringer med mangel på boliger med et huslejeniveau, som de unge er i stand til at betale. Samtidig er der tale om unge, som er ude i en marginaliseringsproces, og hvor første skridt kan være overhovedet at få etableret en stabil kontakt og relation til den unge.

6.4 Psykiatriske diagnoser

SFI's hjemløsetælling viser, at hjemløse ofte har komplekse støttebehov. Halvdelen af de hjemløse borgere har en psykiske sygdom og cirka to tredjedele har rusmiddelproblematikker. Det er næsten fire ud af fem af alle hjemløse, der enten har en psykisk sygdom, rusmiddelproblematikker eller begge dele.

Tabellen nedenfor viser, hvor stor en andel af de unge i indsatsen, der har en psykiatrisk diagnose ved opstart af indsatsen.

Tablet 6-2: Har de unge en psykiatrisk diagnose?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Borgeren har en psykiatrisk diagnose	125	42	75	40	31	43	19	49
Borgeren har ikke en psykiatrisk diagnose	125	42	80	42	33	46	12	31
Ved ikke	50	17	34	18	8	11	8	21
Total	300	100 pct.	189	100 pct.	72	100 pct.	39	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskoordinator, første måling for den unge.

Note: To missing.

Tabellen viser, at 42 pct. af de unge har en psykiatrisk diagnose, mens en tilsvarende andel ikke har en psykiatrisk diagnose. For den resterende andel af de unge hjemløse vides det ikke, om de har en psykiatrisk diagnose. Det kan skyldes, dels at de unge, som visiteres til indsatsen, i mindre grad har fået gennemført en udredning for en psykiatrisk diagnose, dels at der kan være lang ventetid i forhold til at få gennemført en udredning for en psykiatrisk diagnose. Dette understøttes af data, som viser, at ingen af de unge, hvor medarbejderne ikke ved, om de har en psykiatrisk diagnose, er blevet udredt³³. Den relativt høje andel af 'ved ikke' kan således hænge sammen med, at de unge endnu ikke er udredt.

Blandt de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', ses det, at der er 40 pct. af de unge, der *har* en psykiatrisk diagnose, mens 42 pct. *ikke har* en psykiatrisk diagnose. For de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, *har* 43 pct. af de unge en psykiatrisk diagnose, mens 46 pct. *ikke har* en psykiatrisk diagnose.

De unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, adskiller sig en del fra de andre unge. Det fremgår af tabellen, at 49 pct. af de unge *har* en psykiatrisk diagnose, mens 31 pct. *ikke har* en psykiatrisk diagnose. Den

Boks 6-1: Psykiatriske diagnoser

Hvilke psykiatriske diagnoser er mest fremtrædende blandt de unge?

- *Samlet:* ADHD, depression og angst
- *Samarbejdsmodellen uden bostøtte:* ADHD, depression og angst
- *Samarbejdsmodellen + CTI:* ADHD, skizofreni/skizotypi og depression
- *Samarbejdsmodellen + ICM:* ADHD, udviklingsforstyrrelse og udviklingshæmning.

³³ På baggrund af et ønske fra de kommunale projektledere er der pr. 15. august 2016 tilføjet nogle nye svarkategorier til spørgsmålet om psykiatrisk udredning i 'Individindberetning samarbejdsmodellen'. Disse svarkategorier er: 'Der er formodning om, at borgeren har en diagnose' og 'Borgeren vurderes at have behov for en udredning'.

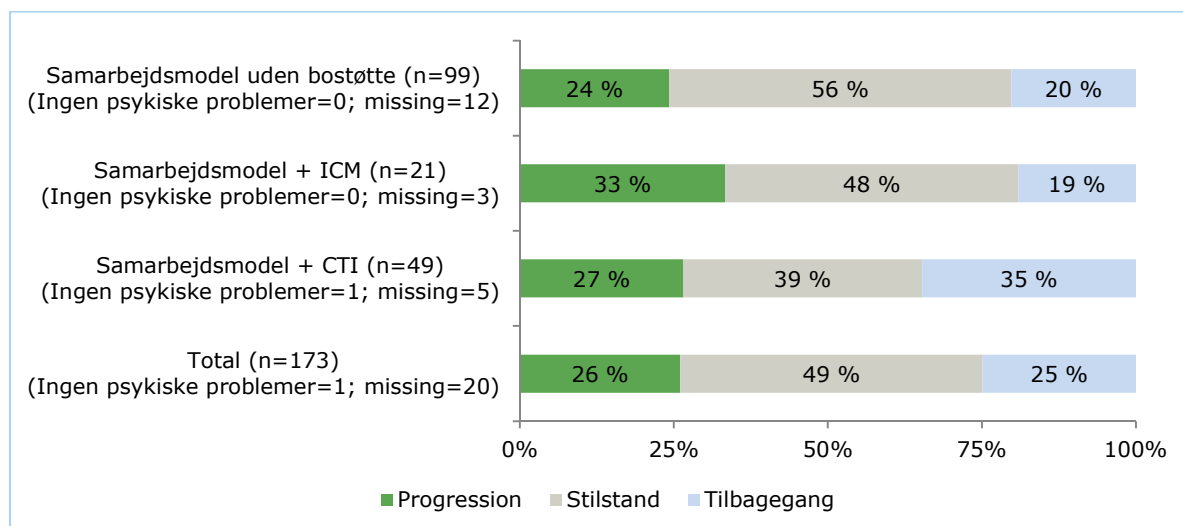
relative forskel i forhold til den samlede gruppe af unge er således 18 procentpoint.

Denne forskel mellem de unge, der modtager ICM-indsatsen og CTI-indsatsen, kan muligvis forklares med, at ICM også er målrettet unge med mere komplekse behov og som kræver en langvarig og vedholdende indsats. Det er ofte unge med svære psykiske lidelser kombineret med sociale og sundhedsmæssige problemstillinger. Omvendt er den ungegruppe, som CTI-indsatsen er målrettet, i højere grad kendetegnet ved, at de trods komplekse problemstillinger i et betydeligt omfang er i stand til at benytte sociale og sundhedsfaglige tilbud.

6.4.1 Udviklingen i de unges psykiske helbred

Jf. forandringsteorien har *Ungeprojektet* som mål på kort og mellemlang sigt, at de unge forbedrer deres psykiske helbred. Ser vi på udviklingen i de unges³⁴ psykiske helbred, er tendensen, at der ikke er sket hverken fremgang eller tilbagegang. Figuren nedenfor viser, at medarbejderne for halvdelen af de unge, som har psykiske problemer, ikke rapporterer om hverken tilbage- eller fremgang i deres psykiske helbred fra opstart af indsatsen til seneste måling. Det er medarbejderne, der foretager en fagligt funderet vurdering af de unges psykiske helbred ved opstart af indsats og ved de efterfølgende målinger. Medarbejderne vurderer ikke, om den unge får de bedre eller ej, men rapporterer udelukkende på den unges psykiske tilstand omkring målingstidspunktet.

Figur 6-2: Udviklingen i de unges psykiske helbred

Note: I Total (n=173) er medregnet de fire unge, som modtager samarbejdsmodellen + CTI + ICM, idet der også for denne gruppe er en opstartsmåling og en seneste måling. De er dog ikke afrapporteret særskilt, idet gruppen er for lille.

For 26 pct. af de unge rapporterer medarbejderne, at der er sket en forbedring af deres psykiske helbred, mens der for 25 pct. af de unge rapporteres om tilbagegang.

For 24 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', rapporterer myndighedskoordinatoren om en forbedring af deres psykiske helbred, mens dette gælder for 33 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM', og 27 pct. for de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'. Generelt er der relativt store andele af de unge, hvor der hverken vurderes en fremgang eller en tilbagegang i forhold til deres psykiske problemer. Den største andel af unge, hvor bostøttemedarbejderen rapporterer om progression i forhold til de unges psykiske problemer, ses hos de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM', som er den gruppe, der har det mest komplekse problembillede.

³⁴ Medarbejderne vurderer, at 173 ud af 194 unge har psykiske problemer ved indsatsopstart og/eller seneste måling, mens kun én ung ikke vurderes at have psykiske problemer. For 20 unge er der blevet angivet 'ved ikke' i forhold til deres psykiske helbred. Der er ikke tale om de samme spørgsmål, som er rapporteret ovenfor, da det er de unges psykiske helbred, der spørges til og ikke evt. psykiatriske diagnoser.

Medarbejderne vurderer, at der er tale om en meget lille del af de unge, som har fysiske problemer. Andelen af unge med fysiske problemer lader sig ikke afrapportere i midtvejsevalueringen grundet anonymitetskrav. Vi ved fra de tidligere projekter med fokus på hjemløse, at fysiske skader, som følge af hjemløshed, opstår senere i livet.

6.5 De unges rusmiddelproblematikker

Hjemløsetællingen fra 2015 viser, at knap to tredjedele af de hjemløse har rusmiddelproblematikker. For godt halvdelen er problematikkerne relateret til hash og for knap en femtedel er de relateret til hårdere stoffer

I *Ungeprojektet* er der registreret data på de unges problematikker ifht. stoffer, alkohol og hash. Data er baseret på medarbejdernes vurdering af de unges problematikker. Rusmiddelproblematikker anvendes her som en samlet betegnelse for det brugsmønster af rusmidler, der medfører problemer for den unges hverdag og sociale liv³⁵.

Tabellen nedenfor giver en indikation af de unges problematikker ifht. stoffer. Det fremgår, at størsteparten, 77 pct. af alle de unge, ikke har problematikker ifht. stoffer. For 11 pct. af de unge har medarbejderne ikke været i stand til at vurdere, om den unge har problematikker ifht. stoffer. Kun 2 pct. har problematikker ifht. stoffer, hvor de dagligt optræder påvirket. Ca. 10 pct. optræder påvirket af og til eller ofte, men ikke dagligt.

Tablet 6-3: Problematikker ifht. stoffer

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Nej, intet stofmisbrug	232	77	148	78	58	79	26	65
Ja, optræder af og til påvirket	21	7	14	7	3	4	4	10
Ja, optræder ofte påvirket, men ikke dagligt	9	3	3	2	4	5	2	5
Ja, optræder påvirket dagligt	7	2	3	2	3	4	1	3
Ved ikke	33	11	21	11	5	7	7	18
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskordinator, første måling for den unge.

Nedenfor er data vedrørende de unges problematikker ifht. hash illustreret i tabellen. Af tabellen ses, at 56 pct. af de unge ikke har problematikker ifht. hash. For 14 pct. af de unge har medarbejderne ikke været i stand til at vurdere, om den unge har problematikker ifht. hash. 11 pct. har problematikker ifht. hash, idet de dagligt optræder påvirket, mens 19 pct. optræder påvirket af og til eller ofte, men ikke dagligt.

Tablet 6-4: Problematikker ifht. hash

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent

³⁵ I spørgsmålsformuleringerne i individdokumentationen i *Ungeprojektet* er betegnelsen 'misbrug' anvendt, hvorfor dette begreb fremgår af tabellerne.

Nej, intet hash-misbrug	168	56	107	57	42	58	19	48
Ja, optræder af og til påvirket	43	14	21	11	13	18	9	23
Ja, optræder ofte påvirket, men ikke dagligt	16	5	8	4	6	8	2	5
Ja, optræder påvirket dagligt	32	11	21	11	9	12	2	5
Ved ikke	43	14	32	17	3	4	8	20
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskoordinator, første måling for den unge.

Midtvejsevalueringens data vedrørende de unges problematikker ifht. *alkohol* viser, at hovedparten af de unge, 87 pct, ikke har problematikker ifht. alkohol. En relativ lille andel af de unge har problematikker ifht. alkohol: 1 pct. optræder påvirket dagligt, og 3 pct. af de unge optræder påvirket af og til eller ofte, men ikke dagligt.

Tabel 6-5: De unges problematikker ifht. alkohol

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Nej, intet misbrug	264	87	166	88	67	92	31	78
Ja, optræder af og til påvirket	5	2	3	2	1	1	1	3
Ja, optræder ofte påvirket, men ikke dagligt	3	1	1	1	1	1	1	3
Ja, optræder dagligt påvirket	3	1	3	2	0	0	0	0
Ved ikke	27	9	16	8	4	5	7	18
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskoordinator, første måling for den unge.

Det er især i gruppen af unge, der modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte' og CTI-indsatsen, at unge, der ikke har problematikker ifht. alkohol, befinder sig. Her vurderer medarbejderne, at hhv. 88 pct. og 92 pct. ikke har nogen rusmiddelproblematikker. 78 pct. af de unge, som modtager ICM-indsatsen, vurderes heller ikke at have problematikker ifht. alkohol, mens 6 pct. af og til optræder påvirket.

Dog skal det bemærkes, at for den gruppe af unge, som modtager ICM-indsatsen, har medarbejderne ikke været i stand til at vurdere rusmiddelproblematikkerne for en relativt stor andel af de unge, hvilket kommer til udtryk ved, at de ikke ved, om der er problematikker ifht. alkohol eller ej for 18 pct. af de unge.

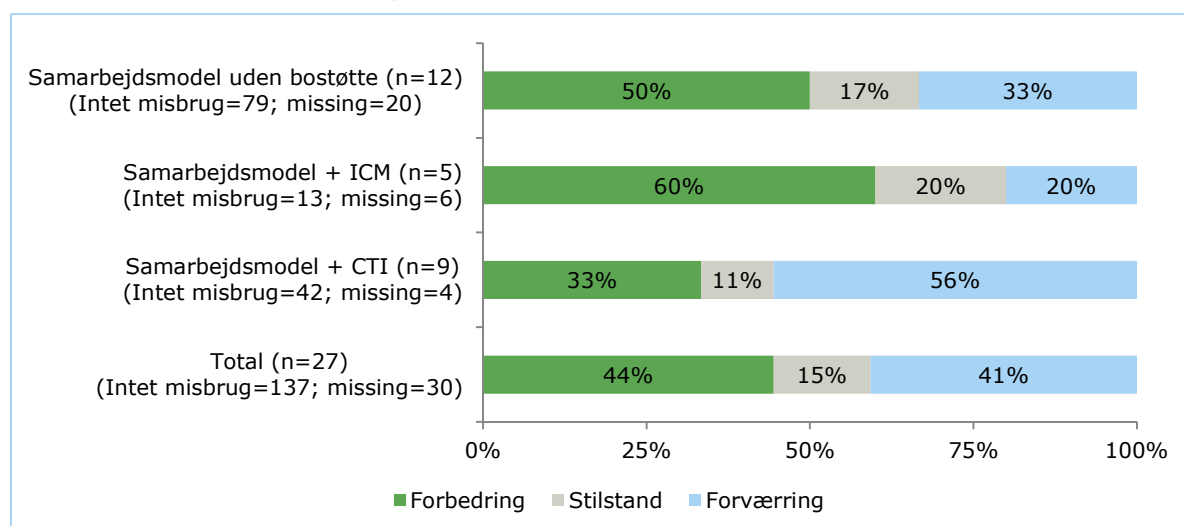
6.5.1 De unges udvikling i forhold til rusmiddelproblematikker

Projektet har som mål at de unges evt. rusmiddelproblematikker mindskes, jf. forandringsteorien for projektet. Bostøttemedarbejderne er blevet bedt om at vurdere omfanget af rusmiddelproblematikkerne ved de forskellige måletidspunkter. Herudfra kan vi opgøre, om vurderingen af rusmiddelproblematikkerne er udtryk for en forbedring, et uændret niveau eller en forværring af rusmiddelproblematikkerne.

Ser vi nærmere på den udvikling, der er sket indtil tidspunkt for midtvejsevalueringen i de unges³⁶ problematikker ifht. stoffer og hash, er der for næsten lige mange unge, med rusmiddelproblematikker ifht. stoffer, rapporteret om en forbedring, som der rapporteret om en forværring. For unge med problematikker ifht. hash er tendensen dog mere negativ, idet medarbejderne for flere unge, med problematikker ifht. hash, rapporterer om en forværring af deres problematikker. Der er kun for meget få unge, hvor medarbejderne har rapporteret om problematikker ifht. alkohol, hvorfor data ikke kan anvendes i analysen.

Udviklingen skal ses som et øjebliksbillede midtvejs i projektet og uden en kontrolgruppe. Det betyder, at vi ikke kan sammenligne de unge i indsatsen med unge, der ikke har været en del af indsatsen. Vi ved derfor ikke, hvordan de unges rusmiddelproblematikker ville være, såfremt de ikke havde været en del af indsatsen. Derudover skal tages i betragtning, at der også kan være tale om, at når bostøttemedarbejderen lærer den unge bedre at kende, kommer omfanget af rusmiddelproblematikkerne op til overfladen og en stigning fra første til anden måling, kan derfor også være udtryk for et øget kendskab hos medarbejderen.

Figur 6-3: Udviklingen i de unges problematikker ifht. stoffer

Note: I Total (n=27) er medregnet de fire unge, som modtager samarbejdsmodellen + CTI + ICM, idet der også for denne gruppe er en opstartsmåling og en seneste måling. De er dog ikke afrapporteret særskilt, idet gruppen er for lille.

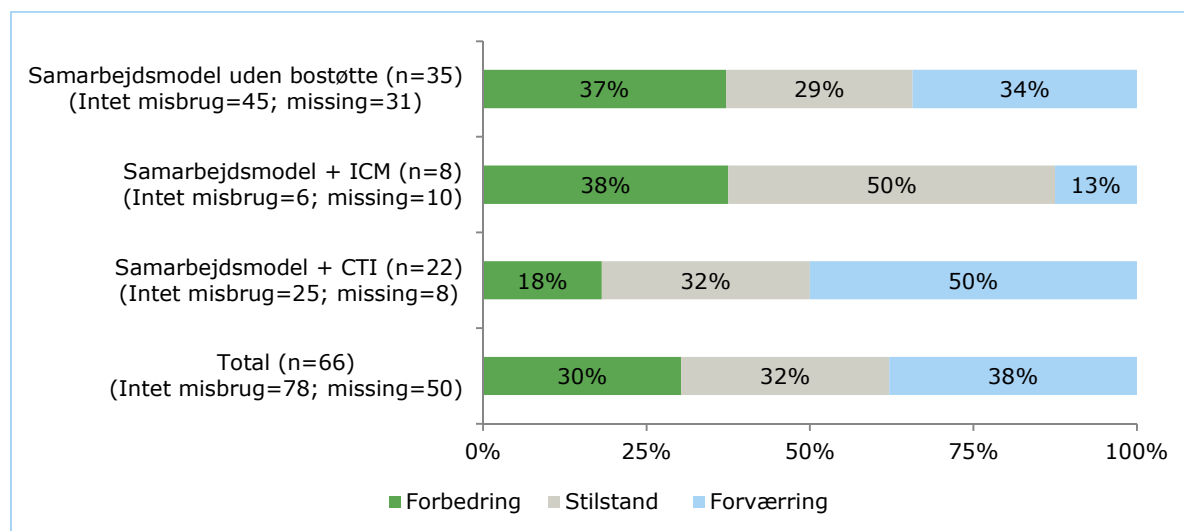
Midtvejsevalueringen viser, at bostøttemedarbejderne rapporterer et fald i rusmiddelproblematikker for 44 pct. af de unge. Dog rapporterer de også, at der for 41 pct. af de unge, der havde en problematik ifht. stoffer ved indsatsens opstart, er sket en stigning. For 15 pct. rapporterer bostøttemedarbejderne, at der hverken er sket et fald eller en stigning i rusmiddelproblematikken.

Udviklingen ser ud til at være særlig positiv for de unge, der modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, idet bostøttemedarbejderne for 60 pct. af de unge rapporterer, at der er sket et fald i deres problematikker ifht. stoffer. Det gælder for halvdelen af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', mens bostøttemedarbejderne rapporterer, at der for en tredjedel af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'-bostøtte, er sket et fald i rusmiddelproblematikkerne. Igen må det påpeges, at der er tale om relativt få unge inden for hver af indsatserne, hvorfor den enkelte unge har stor betydning for de tendenser, der ses i midtvejsevalueringen.

³⁶ I alt har medarbejderne angivet, at 27 ud af 194 unge i mere eller mindre grad har problematikker ifht. stoffer ved opstart af indsatsen og/eller ved seneste måling. For 137 unge er der på intet tidspunkt angivet, at de har problematikker ifht. stoffer, og for 30 unge er der blevet angivet 'ved ikke' ved opstart af indsatsen og/eller seneste måling.

I forhold til udviklingen i de unges³⁷ problematikker ifht. *hash*, som figuren nedenfor illustrerer, rapporterer medarbejderne samlet set, at problematikkerne ifht. *hash* for en tredjedel af de unge, er faldet. For en tredjedel af de unge vurderer medarbejderne ikke, at der er sket hverken en stigning eller et fald, mens det gælder for den resterende tredjedel af de unge, samlet set, at medarbejderne vurderer, at der er sket en stigning i deres rusmiddelproblematik ved seneste måling.

Figur 6-4: Udviklingen i de unges rusmiddelproblematikker ifht. *hash*(-misbrug)

Note: I Total (n=66) er medregnet de fire unge, som modtager samarbejdsmodellen + CTI + ICM, idet der også for denne gruppe er en opstartsmåling og en seneste måling. De er dog ikke afrapporteret særskilt, idet gruppen er for lille.

For 38 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM', vurderer bostøttemedarbejderne, at der er sket et fald i deres problematik ifht. *hash* ved seneste måling, mens der for halvdelen af de unge rapporteres om samme niveau ved seneste måling som ved opstart af indsatsen. Nogenlunde tilsvarende ses det for de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', hvor myndighedskoordinatorerne for 37 pct. af de unge rapporterer om et fald i deres rusmiddelproblematik. Det gælder kun for 18 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI'.

Tendensen er, at en stor del af de unge vurderes at have samme niveau ifht. rusmiddelproblematikkerne ved seneste måling, som ved indsatsens opstart. Det vil sige, at der ved midtvejsevalueringens afslutning ikke kan ses, hverken et fald eller en stigning for hovedparten af de unge, som har modtaget de tre indsatser.

³⁷ 66 ud af 194 unge har problematikker ifht. *hash* ved opstart af indsatsen og/eller ved seneste måling. For 78 unge er der på intet tidspunkt angivet, at de har problematikker ifht. *hash*, og for 50 unge er der blevet angivet 'ved ikke' ved opstarten af indsatsen og/eller ved seneste måling.

6.6 Netværk

Tabellen nedenfor tegner et billede af de unges netværkssituation. Generelt er gruppen af unge i midtvejsevalueringen relativt udfordrede i forhold til deres netværk. Medarbejderne vurderer, at kun 7 pct. af de unge har et godt og ressourcefuldt netværk. 50 pct. af de unge har et netværk, som de trækker sig fra i perioder. 35 pct. af de unge har en svag kontakt med familie og venner eller oplever betydelige udfordringer i forhold til deres netværkssituation, mens 2 pct. af de unge er isoleret og oplever massive udfordringer i forhold til opbygning og fastholdelse af netværk.

Tabel 6-6: De unges netværk

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Borgeren har et godt og ressourcefuldt netværk	20	7	18	10	2	3	0	0
Borgeren har et netværk, men trækker sig fra det i perioder og/eller netværket viser tegn på udfordringer	150	50	89	47	40	55	21	53
Borgeren har svag kontakt med familie og venner og/eller borgerens netværk har betydelige udfordringer	107	35	64	34	26	36	17	43
Borgeren er isoleret og/eller borgerens netværk har massive udfordringer	5	2	5	3	0	0	0	0
Ved ikke	20	7	13	7	5	7	2	5
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskordinator, første måling for den unge.

Det samme billede gør sig gældende, når vi ser på tværs af de tre indsats, hvor ingen eller en meget lille andel af de unge er isolerede og/eller har et massivt udfordret netværk.

6.6.1 Udvikling i de unges netværk

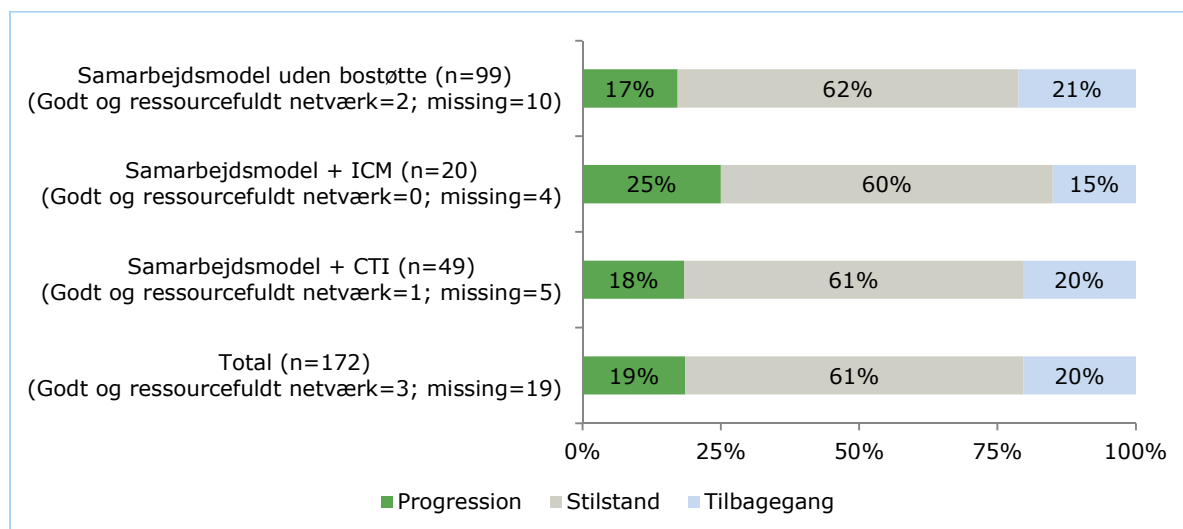
Ser vi på, hvorvidt de unges³⁸ netværk har udviklet sig i projektperioden, er den generelle tendens, at medarbejderne rapporterer for hovedparten (61 pct.) af de unge, at der ikke er sket hverken fremgang eller tilbagegang i forhold til de unges netværk. Det vil sige, at der for de fleste unge er tale om såkaldt 'status quo' i forhold til udvikling i de unges netværk.

Medarbejderne angiver for 19 pct. af unge, at der er sket en fremgang og for 20 pct. af de unge, at der er sket en tilbagegang i de unges netværkssituation. Udviklingen i de unges netværk fremgår af figur en nedenfor.

³⁸ Der er på tidspunktet for midtvejsevalueringen registreret 172 ud af 194 unge, som af medarbejderne ikke vurderes at have et godt og ressourcefuldt netværk ved indsatsopstart og/eller seneste måling, mens tre unge vurderes at have et ressourcefuldt netværk både ved opstart af indsats og ved seneste måling. For 19 af de 194 unge er der blevet angivet 'ved ikke' i forhold til deres netværkssituation ved opstart af indsatsen og/eller seneste måling.

Figur 6-5: Udviklingen i de unges netværk

Note: I Total (n=172) er medregnet de fire unge, som modtager samarbejdsmodellen + CTI + ICM, idet der også for denne gruppe er en opstartsmåling og en seneste måling. De er dog ikke afrapporteret særskilt, idet gruppen er for lille.

På tværs af de forskellige indsatser er billedet det samme, da der for størstedelen af de unge hverken rapporteres om fremgang eller tilbagegang i de unges netværkssituation. Det gælder for alle tre indsatser, at medarbejderne for ca. 60 pct. af de unge rapporterer, at der er tale om samme netværkssituation ved seneste måling som ved opstart af indsatsen. Der er ligeledes tale om nogenlunde samme andele af unge på tværs af de tre indsatser, hvor medarbejderne rapporterer om hhv. fremgang og tilbagegang i de unges netværkssituation. Dette må også ses i lyset af, at midtvejsevalueringen er et nedslag i en række forløb for de unge, hvor størstedelen ikke er afsluttet endnu, og de unge derfor enten er i opstart, midtvejs eller afsluttende fase af deres forløb.

6.7 Dagligdagsfunktioner

De unges håndtering af egen økonomi og dagligdagsfunktioner er ofte en udfordring, som er stærkt forbundet med deres boligsituation.

Tabellen på nedenfor giver et indtryk af de unges evne til at varetage deres økonomiske situation. Det ses, at næsten 13 pct. håndterer deres økonomi tilfredsstillende, ligesom 31 pct. af de unge vurderes til at håndtere deres økonomi i rimelig grad om end i perioder mangler overblik over situationen. 9 pct. af de unge har meget vanskeligt ved at håndtere egen økonomisk situation, hvilket kommer til udtryk ved, at de ikke har overblik over økonomien og heller ikke ønsker støtte til at etablere et overblik over økonomien.

Tabel 6-7: De unges håndtering af økonomi (betale husleje, el, varme mv.)

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Borgeren håndterer sin økonomi tilfredsstillende	40	13	33	17	5	7	2	5
Borgeren håndterer i rimelig grad sin økonomi, men har episoder med manglende overblik	94	31	59	31	24	33	11	28

Borgeren har betydelige problemer med at håndtere sin økonomi	94	31	47	25	31	42	16	40
Borgeren har meget vanskeligt ved at håndtere sin økonomi, hvor der ikke er overblik eller et ønske om støtte	28	9	19	10	3	4	6	15
Ved ikke	46	15	31	16	10	14	5	13
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskordinator, første måling for den unge.

Det fremgår af tabellen, at det især er de unge, der modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', samt de unge, der modtager ICM-indsatsen, som har meget vanskeligt ved at håndtere egen økonomisk situation. Det gælder for hhv. 10 og 15 pct. mens det samme gælder for 5 pct. af de unge, der modtager CTI-indsatsen.

Tabellen nedenunder tegner et billede af, hvorvidt de unge er i stand til at varetage almindelige dagligdagsfunktioner, eksempelvis at holde boligen ren, vaske op og købe ind. Medarbejderne vurderer, at det er 27 pct. af de unge, der kan varetage alle dagligdagsfunktioner. Omvendt har kun 3 pct. massive vanskeligheder ved at varetage dagligdagsfunktioner, mens 19 pct. af de unge har vanskeligheder ved at varetage disse.

Tablet 6-8: De unges varetagelse af dagligdagsfunktioner (bolig, vaske op, gøre rent m.v.)

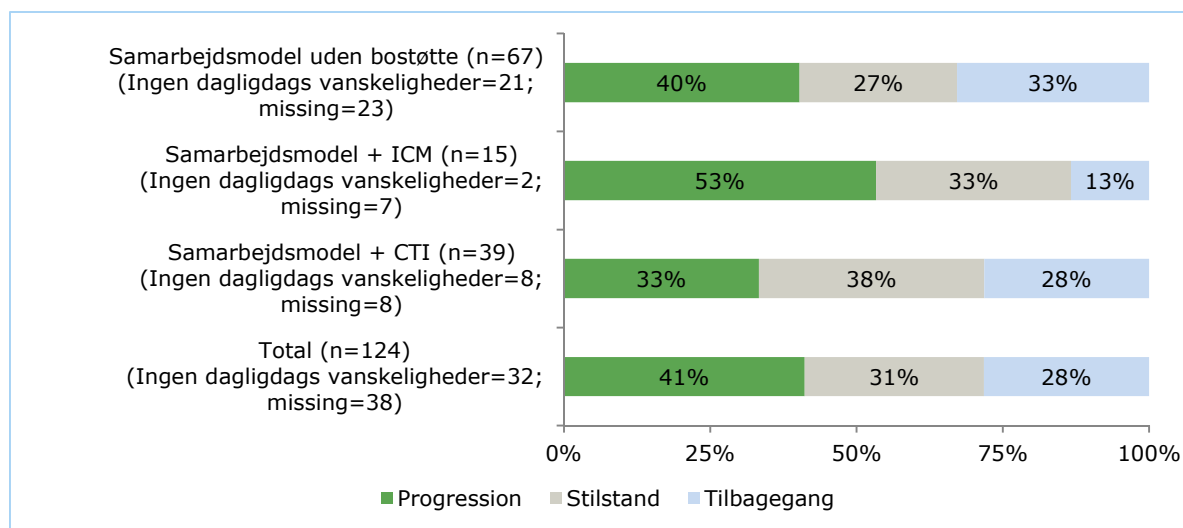
	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Borgeren varetager alle dagligdagsfunktioner	83	27	55	29	22	30	6	15
Borgeren varetager de fleste funktioner selv, men skal have hjælp til enkelte ting	99	33	56	30	29	40	14	35
Borgeren har vanskeligt ved at varetage dagligdagsfunktioner	58	19	36	19	10	14	12	30
Borgeren har massive vanskeligheder ved at varetage dagligdagsfunktioner	10	3	8	4	2	3	0	0
Ved ikke	52	17	34	18	10	14	8	20
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Tabellen giver ikke noget indtryk af, at der er store forskelle blandt de unge afhængigt af, hvilken af de tre typer af indsats de modtager.

6.7.1 Udvikling i de unges håndtering af dagligdagen

Ser vi på de unges³⁹ evne til at håndtere egen dagligdag, er der generelt set et relativt positivt billede. Midtvejsevalueringen viser, at bostøttemedarbejderne rapporterer en forbedring for 41 pct. af de unge. Dog ses det også, at bostøttemedarbejderne vurderer, at der for 31 pct. af de unge hverken sker en fremgang eller tilbagegang i forhold til at håndtere dagligdagen, mens de vurderer, at der for 28 pct. af de unge er sket en tilbagegang i forhold til at håndtere dagligdagen. Dette er illustreret i figuren nedenfor.

Figur 6-6: Udviklingen i de unges dagligdag

Note: I Total (n=124) er medregnet de fire unge, som modtager samarbejdsmodellen + CTI + ICM, idet der også for denne gruppe er en opstartsmåling og en seneste måling. De er dog ikke afrapporteret særskilt, idet gruppen er for lille.

For 40 pct. af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', rapporteres en fremgang i forhold til at håndtere deres dagligdag, mens der for 33 pct. rapporteres en tilbagegang.

Bostøttemedarbejderne rapporterer om fremgang i forhold til de unges evne til at håndtere dagligdagen for lige over halvdelen (53 pct.) af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, mens der kun for 13 pct. af unge sker en tilbagegang. Det samme gælder for knap en tredjedel af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og CTI', mens der for en nogenlunde tilsvarende tredjedel af de unge rapporteres om tilbagegang i forhold til at håndtere deres dagligdag.

6.8 Beskæftigelse

I tabellen nedenfor gives et indblik i de unges beskæftigelse ved tidspunktet for opstart af indsatsen. Det fremgår, at næsten halvdelen af de unge, 46 pct., er ledige, men ikke i aktivering.

22 pct. af de unge er i aktivering, herunder blandt andet løntilskud og virksomhedspraktik, mens 12 pct. er under uddannelse. Kun ganske få af de unge er i beskæftigelse på ordinære vilkår. Ingen af de unge er uden for arbejdsstyrken (fx pensionist, førtidspensionist) eller i fleksjob, skånejob eller beskyttet beskæftigelse. Dette skal formentlig ses i lyset af deres unge alder.

³⁹ 124 ud af 194 unge vurderes af bostøttemedarbejderne til at have vanskeligheder ved at klare dagligdagen ved indsatsopstart og/eller seneste måling. 32 vurderes til ingen vanskeligheder at have, mens medarbejderne for 38 unge har svaret 'ved ikke'.

Tabel 6-9: Hvad er den unges beskæftigelsessituation?

	Samlet		'samarbejdsmodel uden bostøtte'		Samarbejdsmodel + CTI		Samarbejdsmodel + ICM	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ansæt på ordnære vilkår	8	3	4	2 pct.	2	3 pct.	2	5 pct.
I fleksjob, skånejob, beskyttet beskæftigelse e.l.	0	0	0	0	0	0	0	0
I aktivering, herunder løntilskud og virksomhedspraktik e.l.	65	22	36	19	18	25	11	28
Ledig, men ikke i aktivering	139	46	92	49	30	41	17	43
Sygemeldt	11	4	7	4	2	3	2	5
Under uddannelse	35	12	23	12	11	15	1	3
Udenfor arbejdsmarkedet (fx pensionist, førtidspensionist)	1	0	1	1	0	0	0	0
Andet	38	13	22	12	9	12	7	18
Ved ikke	5	2	4	2	1	1	0	0
Total	302	100 pct.	189	100 pct.	73	100 pct.	40	100 pct.

Kilde: RMC-survey udfyldt af myndighedskordinator, første måling for den unge.
Note: 0 missing.

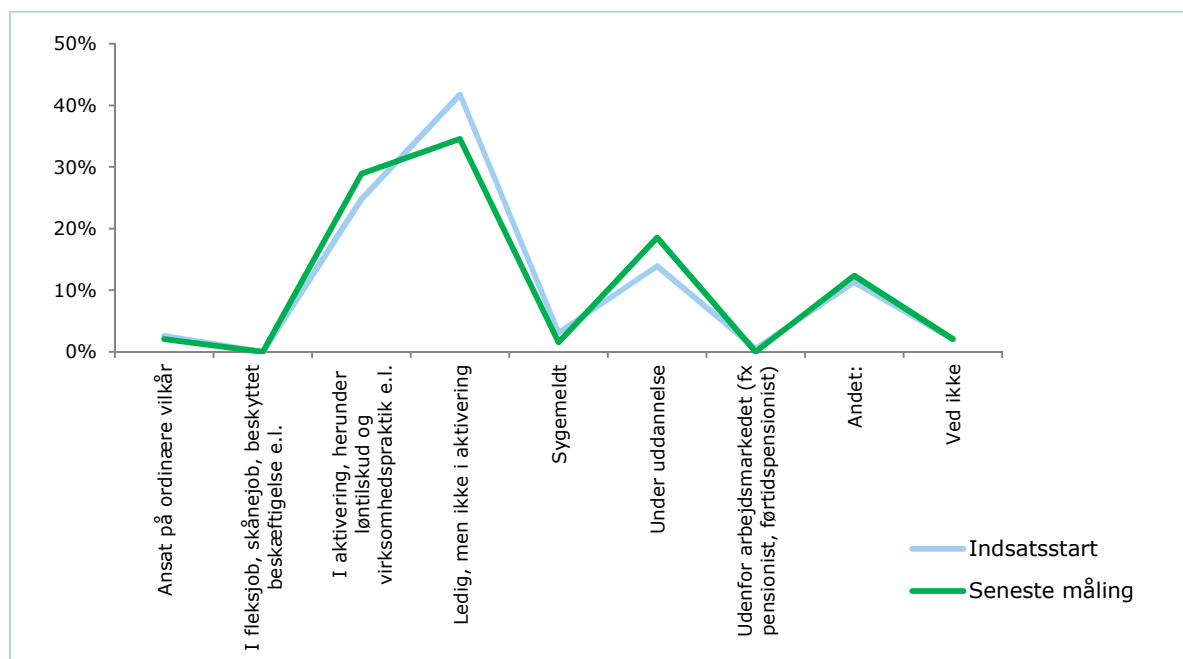
Når vi ser på de tre typer af indsatsen enkeltvist fremgår der ikke umiddelbart store forskelle i de unges beskæftigelsessituation. Dog fremgår det af tabellen, at en mindre andel af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, er under uddannelse sammenlignet med de unge, der modtager de to øvrige indsatsen. Denne forskel skal formentlig forklares ved, at ICM-indsatsen er målrettet unge med et mere komplekst problembillede. De unge, der har behov for ICM-indsatsen, har ofte et problembillede, hvor det må forventes, at de har vanskeligere ved at påbegynde eller fastholde et uddannelsesforløb end eksempelvis unge, der modtager CTI-indsatsen.

6.8.1 Udviklingen i de unges beskæftigelsessituation

En stor del af de unge har ikke flyttet sig beskæftigelsesmæssigt, hvilket jævnfør forandringsteorien for projektet er forventeligt på tidspunktet for midtvejsevalueringen, idet beskæftigelse er et mere langsigtet mål med projektet. Denne gruppe af unge befinder sig relativt langt fra arbejdsmarkedet og har haft svært ved at gennemføre uddannelse.

Figuren nedenfor giver et samlet overblik over de unges udvikling i beskæftigelsessituation fra opstart af indsatsen til seneste måling. Den blå linje giver et samlet overblik over de unges beskæftigelsesmæssige situation ved opstart af indsatsen, mens den grønne giver et samlede overblik over deres beskæftigelsessituation ved seneste måling.

Figur 6-7: Udviklingen i de unges beskæftigelsessituation

N=194.

Selvom der generelt ikke er sket den store udvikling i forhold til beskæftigelse, viser figuren, at der er kommet færre ledige unge og færre sygemeldte. Samtidig er der ved seneste måling flere unge under uddannelse og flere unge i aktivering, løntilskud eller virksomhedspraktik.

Data fra individualskemaerne viser, at 12 pct. af den samlede gruppe af unge, der var i aktivering ved indsatsens opstart, også er i aktivering ved seneste måling, ligesom de 22 pct. af de unge, som var ledige ved opstart af indsatsen, stadig er ledige, og de 9 pct. unge, som var under uddannelse ved indsatsstart, fortsat er under uddannelse.

For størstedelen af de unge, som modtager 'samarbejdsmodel uden bostøtte', er der ikke sket en ændring på nuværende tidspunkt, men 2 pct. af de unge, der ved første måling var i aktivering, er kommet i uddannelse ved den seneste måling.

For de unge, der modtager 'samarbejdsmodel og CTI', ses det, at 15 pct. af de unge, der i første måling var ledige, men som ikke var i aktivering, er kommet i aktivering ved den seneste måling. Omvendt er 4 pct. af de unge, der ved første måling var i aktivering, nu ved seneste måling er ledige.

Ser vi på de unge, som modtager 'samarbejdsmodel og ICM'-bostøtte, viser det sig, at 17 pct. af de unge er gået fra at være ledige til at være i aktivering. Desuden er flere unge kommet i uddannelse, hvilket blandt andet omfatter 4 pct. af de unge, der ved første måling var ledige, samt 4 pct., som ved første måling var i aktivering.

7. FOKUSPUNKTER I DET FREMADRETTEDE ARBEJDE

Midtvejsevalueringens data peger på nogle fokuspunkter, som vurderes at være relevante for kommunerne at holde sig for øje i deres fremadrettede arbejde i projektet.

Centralt at bevare det helhedsorienterede syn på de unges behov for støtte

Midtvejsevalueringen viser, at de unge har et komplekst problembillede, som gør dem til en målgruppe, der bevæger sig med meget små skridt i den rette retning. Det betyder, at man for hovedparten af de unge ikke kan forvente, at indsatserne bringer dem i uddannelse eller beskæftigelse inden for projektets levetid, men i stedet at de tager de nødvendige skridt på vejen.

Med Housing First afhjælpes de unges boligproblemer, som både kan rette sig mod hjemløshed, men også mod de unge, der har en bolig, som de ikke magter at opholde sig i, eller er i risiko for at blive udsat af pga. økonomiske og/eller sociale problemer. Boligproblemerne er et første skridt af mange på vejen mod fx beskæftigelse og uddannelse.

Midtvejsevalueringen peger dog på, at der ikke nødvendigvis i alle kommuner er enighed om, hvad der er mest relevant at fokusere på hos de unge, og om fx uddannelse, beskæftigelse eller bolig er den udløsende faktor for, at de unge bevæger sig i den rigtige retning. For nogle unge vil de sociale problematikker være nødvendige at adressere først, mens det for andre unge er muligt at arbejde på flere områder samtidigt. Det er væsentligt at bevare det helhedsorienterede syn på de unge. Samme pointe gælder i forhold til de unges netværk. Midtvejsevalueringen viser, at de unge har ensomhedsproblematikker i egen bolig, som vurderes centrale at adressere for at de unge kan fastholde boligen.

Fortsat fokus på de boligpolitiske muligheder og tæt social støtte til de unge i ventetiden til bolig

Midtvejsevalueringen viser, at der eksisterer både strukturelle og personlige hindringer for at få de unge i bolig. Det gælder særligt, at kommunerne generelt melder om stor mangel på boliger til de unge. Det er derfor væsentligt i højere grad at arbejde med de boligpolitiske muligheder og redskaber, som eventuelt kan afhjælpe manglen på boliger, som er en udfordring, der det er vanskeligt at afhjælpe på den korte bane. Mange af de unge har allerede lange marginaliseringsforløb bag sig, og nogle føler usikkerhed ved at flytte i egen bolig. Særligt ventetiden på, at der er en bolig til rådighed kan her være en udfordring, og det er vigtigt at den unge tilbydes en tæt social støtte i denne periode.

Bedre sammenhæng mellem forvaltningerne i kommunerne

At fastholde et helhedsorienteret perspektiv på de unges situation fordrer, at kommunerne arbejder med at sikre sammenhæng på tværs af forvaltninger. Midtvejsevalueringen peger på, at der særligt er en udfordring i at koble arbejdet på børn- og ungeområdet og voksenområdet. Det betyder, at forståelsen af Housing First-tilgangen og indsatserne ikke er integreret i særlig høj grad i børne- og ungeforvaltningerne, og at forvaltningerne derfor ikke altid trækker i samme retning. Det handler bl.a. om, at hjemløseproblematikken også bør forstås i et forebyggelsesperspektiv, der går på tværs af forvaltninger, og ikke kun vedrører socialforvaltningens indsatser.

En tydeligere afgrænsning af myndighedskoordinatoren's rolle

Midtvejsevalueringen viser, at der er behov for en tydeligere afgrænsning af myndighedskoordinatoren's rolle med henblik på at afklare, hvad forskellen er på bostøttemedarbejderens rolle og myndighedskoordinatoren's rolle. Samarbejdsmodellen lægger op til, at det for de unge, der ikke har en bostøttemedarbejder, er myndighedskoordinatoren, som formidler kontakt til relevante støttetilbud, ligesom myndighedskoordinatoren også bevilger støtte. Det tyder på, at nogle af de unge, som modtager samarbejdsmodellen, med fordel kunne modtage en bostøtteindsats, ifølge de interviewede medarbejdere, men at de har svært ved at motivere de unge til at modtage bostøtte, dels fordi de unge ikke identificerer sig med at være hjemløse og derfor ikke ønsker bo-

støtte, dels fordi myndighedskoordinatoren løser nogle opgaver, som traditionelt ville ligge hos bostøttemedarbejderen.